

VERSLAG
OVER DE WERKING VAN DE
HOGESCHOLEN IN 2000

Inhoudslijst

Woord vooraf	2
1 Lijst van de hogescholen	3
2 Basisgegevens i.v.m. de hogescholen.....	5
2.1 Evolutie van de studentenpopulatie in de hogescholen.....	5
2.1.1 Totale studentenpopulatie (periode 01/02/1996 – 01/02/2001)	5
2.1.2 Evolutie van het aantal financierbare studenten per hogeschool (periode 01/02/1996 – 01/02/2001)	6
2.1.3 Aantal financierbare studenten per hogeschool op 01/02/2001 (academiejaar 2000-2001)...	8
2.2 De hogescholenenveloppe.....	10
2.2.1 Hogescholenenveloppe 2000	10
2.2.2 Evolutie van de hogescholenenveloppe	10
2.2.3 Evolutie van de componenten van de hogescholenenveloppe.....	12
2.2.4 Evolutie van het gemiddeld beschikbaar bedrag per student	14
3 Jaarrekening en financieel luik van het jaarverslag van de hogescholen ...	15
3.1 Formele controle	15
3.1.1 Timing.....	15
3.1.2 Jaarrekening	15
3.1.3 Rubriek financiën van het jaarverslag	16
3.1.4 Verslag van de bedrijfsrevisor.....	18
3.2 Financiële analyse van de jaarrekeningen van de hogescholen	19
3.2.1 Consolidatie en vergelijkbaarheid	19
3.2.2 Geconsolideerde resultatenrekening	20
3.2.3 Resultatenrekening: enkele kengetallen per hogeschool	37
3.2.4 Geconsolideerde investeringen en financieringsmiddelen	43
3.2.5 Investeringen en financieringsmiddelen: enkele kengetallen per hogeschool.....	48
3.2.6 Geconsolideerde balans	50
3.2.7 Geconsolideerde cashflow	62
3.2.8 Financiële ratio's	66
3.2.9 Analyse i.v.m. de personeelsformatie en de personeelskosten.....	82
4 Besluit	95
BIJLAGE	99

Woord vooraf

De vijfde editie van het jaarverslag over de werking van de hogescholen tijdens het voorbije boekjaar (deze versie betreft het boekjaar 2000), omvat een financiële analyse van de globale hogeschoolsector.

Deze sector blijft in beweging. Zo stelt men vast dat onder meer het aantal hogescholen in 2000 terugliep van 28 naar 27. En daar blijft het niet bij, want inmiddels fuseerden in Gent opnieuw 4 vrije hogescholen tot één entiteit, fuseerde de Mercator Hogeschool met de Hogeschool Gent en zijn er ook in Brussel besprekingen aan de gang die kunnen leiden tot een fusie.

Overigens valt te verwachten dat de uitvoering van de geplande herstructurering van het hoger onderwijs in 2002 en in de daaropvolgende jaren, zal leiden tot belangrijke mutaties die ook hun effect zullen resulteren op de financiële huishouding van de individuele instellingen.

Deze editie van het jaarverslag beoogt ook een terugblik op de voorbije 5 jaar werking van de hogescholen. Studie van die voorbije 5 jaar laat toe stilaan bepaalde tendensen te detecteren die mee van belang kunnen zijn bij het uittekenen van lange termijnprognoses. Daarbij valt op dat het hogeschoolbeleid en het daaraan gekoppelde budgettaire beleid, vrij stabiel verloopt. De financiële huishouding van de hogescholen oogt vrij keurig, nergens onderkent men rode knipperlichten of zorgwekkende evoluties.

Samen met de rapportering (december 2001) over de personeelsproblematiek van de vzw's SOVO zoals die geassocieerd zijn aan de hogescholen en met het verslag over het bestedingspatroon van de vzw's SOVO in de periode 1997–2000 (verslag dat begin januari 2002 werd bezorgd), wil het commissariaat aan de Vlaamse regering en aan het Vlaams parlement een degelijk inzicht verschaffen in de werking van een – in grote mate door de overheid gefinancierde – sector, die met ruim 100 000 studenten (= meer dan 60 % van alle hoger onderwijsstudenten) een belangrijke plaats inneemt in het onderwijslandschap.

In de bijlage bij dit verslag wordt de aandacht van de overheid gevestigd op de problematiek van “sociale documenten” die – wat betreft de private rechtspersonen (vzw's) die onderwijs organiseren – bij de jaarrekening dienen te worden gevoegd.

Gent, 22 januari 2002

Paul Cottenie
regeringscommissaris-coördinator

1 Lijst van de hogescholen

Het hogeschoollandschap is in beweging. Dit uit zich in het jaar 2000 onder andere door de wijziging van het aantal hogescholen. Bij de start van het jaar 2000 telde Vlaanderen nog 28 hogescholen¹. Met ingang vanaf 1 juli 2000 fusioneerde de Katholiek Vlaamse Hogeschool Antwerpen met de Handelshogeschool Antwerpen tot de Lessius Hogeschool. Daardoor daalde het aantal hogescholen tot 27.

De Vlaamse regering heeft bij besluit van 17 december 1999 de hogescholen, met ingang van 1 januari 2000, verdeeld over de 4 ambtsgebieden.

Ambtsgebied A: Paul Cottenie – regeringscommissaris-coördinator			
HOGESCHOOL	AFKORTING	ZETEL	Commissaris met toezicht in 2000
Hogeschool voor Wetenschap & Kunst	W&K	1030 Brussel	P. Cottenie
Katholieke Hogeschool voor Lerarenopleiding en Bedrijfsmanagement Oost-Vlaanderen	KLBO	9040 Gent	P. Cottenie
Sociale Hogeschool Katholiek Vormingscentrum voor Maatschappelijk Werk	SHG	9000 Gent	P. Cottenie
Katholieke Hogeschool Sint-Lieven	KHSL	9000 Gent	P. Cottenie
Hogeschool West-Vlaanderen	HWVL	8500 Kortrijk	P. Cottenie
Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende	KHBO	8000 Brugge	P. Cottenie
Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen	KATHO	8500 Kortrijk	P. Cottenie
Ambtsgebied B: Anita Ruttens – regeringscommissaris			
HOGESCHOOL	AFKORTING	ZETEL	Commissaris met toezicht in 2000
Erasmushogeschool Brussel	ERASMUS	1070 Brussel	A. Ruttens
Hogeschool Sint-Lukas Brussel	LUK	1030 Brussel	A. Ruttens
IRIS Hogeschool Brussel	IRIS	1030 Brussel	A. Ruttens
Hogeschool Limburg	HL	3500 Hasselt	A. Ruttens
Katholieke Hogeschool Limburg	KHLi	3500 Hasselt	A. Ruttens
Economische Hogeschool Sint-Aloysius	EHSAL	1000 Brussel	A. Ruttens
Groep T – Hogeschool Leuven	GroepT	3000 Leuven	A. Ruttens

¹ Hogere Zeevaartschool niet inbegrepen.

Ambtsgebied C: Nadine Van Haecke – regeringscommissaris

HOGESCHOOL	AFKORTING	ZETEL	Commissaris met toezicht in 2000
Plantijn-Hogeschool	PLANTIJN	2000 Antwerpen	N. Van Haecke
Karel de Grote Hogeschool - Katholieke Hogeschool Antwerpen	KdG	2018 Antwerpen	N. Van Haecke
Katholieke Hogeschool Mechelen	KHM	2800 Mechelen	N. Van Haecke
Mercator Hogeschool Provincie Oost-Vlaanderen	MERCATOR	9000 Gent	N. Van Haecke
Provinciale Hogeschool Limburg	PHL	3500 Hasselt	N. Van Haecke
Katholieke Vlaamse Hogeschool Antwerpen ⇨ Lessius Hogeschool	KVHA LESSIUS	2018 Antwerpen	N. Van Haecke

Ambtsgebied D: Rudi D'Hauwers – regeringscommissaris

HOGESCHOOL	AFKORTING	ZETEL	Commissaris met toezicht in 2000
Hogeschool Antwerpen	HA	2000 Antwerpen	N. Van Haecke
Katholieke Hogeschool Kempen	KHK	2440 Geel	A. Ruttens
Katholieke Hogeschool Brussel	KHB	1000 Brussel	A. Ruttens
Katholieke Hogeschool Leuven	KHL	3001 Leuven	A. Ruttens
Hogeschool Gent	HG	9000 Gent	N. Van Haecke
Hogeschool voor Economisch en Grafisch Onderwijs	EGON	9000 Gent	P. Cottenie
Katholieke Hogeschool voor Gezondheidszorg Oost-Vlaanderen	KAHOG	9000 Gent	P. Cottenie
Handelshogeschool Antwerpen ⇨ Lessius Hogeschool	HHA LESSIUS	2000 Antwerpen	N. Van Haecke

2 Basisgegevens i.v.m. de hogescholen

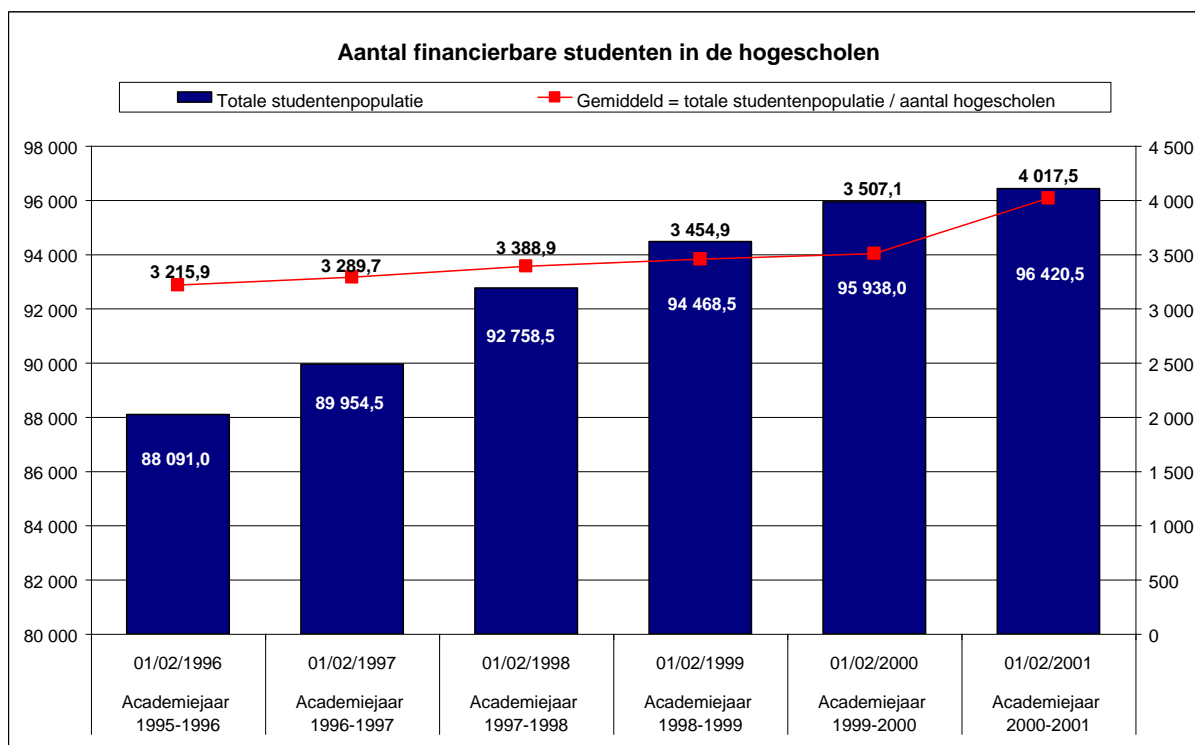
De Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek publiceert jaarlijks een rapport inzake het tertiair onderwijs. Met deze publicatie beoogt de administratie de impact van het overheidsbeleid op het beleid van de hogescholen in kaart te brengen. Het "Verslag over de werking van de hogescholen in 2000" heeft tot doel een analyse te maken van de financiële toestand van de hogescholen in Vlaanderen. De evolutie van de studentenpopulatie en de enveloppe die de Vlaamse overheid ter beschikking stelt van de hogescholen zijn basiselementen voor de interpretatie van de financiële verslaggeving, daarom wordt hieronder een samenvatting van deze twee basiselementen gegeven. Een uitvoerige bespreking van het aantal hogeschoolstudenten vindt u in het "Rapport hoger onderwijs".

2.1 Evolutie van de studentenpopulatie in de hogescholen²

2.1.1 Totale studentenpopulatie (periode 01/02/1996 – 01/02/2001)

Voor de enveloppe van de individuele hogescholen is het studentenaantal een belangrijk basiselement. Vanuit deze optiek wordt in dit jaarverslag de studentenpopulatie gemeten op basis van het "aantal financierbare studenten".

De hogescholen kennen elk jaar een groei van het aantal financierbare studenten.

² Cijfers werden ter beschikking gesteld door de afdeling Hogescholen van de Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek.

Op 01 februari 1996 telden 28 hogescholen samen 88 091 financierbare studenten in de basisopleidingen. Door de concentratietendens in de hogescholensector is op 01 februari 2001 het aantal hogescholen gereduceerd tot 24. De studentenpopulatie kende in dezelfde periode een tegengestelde tendens en groeide tot 96 420,5 financierbare studenten. Beide evoluties zorgen ervoor dat de gemiddelde grootte van de hogescholen, gemeten op basis van het aantal financierbare studenten, in belangrijke mate groeide.

2.1.2 Evolutie van het aantal financierbare studenten per hogeschool (periode 01/02/1996 – 01/02/2001)

Op 6 jaar tijd groeide de totale studentenpopulatie met 8 329,5 financierbare studenten (+ 9,5 %). De tabel op de volgende pagina illustreert dat er grote verschillen zijn vast te stellen in de evolutie van de studentenpopulatie per hogeschool³.

In de periode 01/02/1996 - 01/02/2001 wordt bij 15 hogescholen een toename van het studentenaantal vastgesteld. Negen hogescholen ondergingen een terugloop van het aantal financierbare studenten.

In absolute cijfers kende de Hogeschool Gent (+ 1 885,5 financierbare studenten) de grootste groei. Procentueel is Groep T Leuven de grootste groeier (+ 68,6 %). Zeven hogescholen kenden in de beschouwde periode jaarlijks een toename van de studentenpopulatie.

De sterkste terugloop (in absolute cijfers) van het aantal financierbare studenten wordt bij de Hogeschool voor Wetenschap & Kunst (W&K) genoteerd (- 865,5 financierbare studenten). W&K is de enige hogeschool die gedurende de beschouwde periode jaarlijks een daling van het aantal financierbare studenten kende. De grootste relatieve daling van het aantal financierbare studenten wordt vastgesteld bij Mercator, Hogeschool Provincie Oost-Vlaanderen (- 20,8 %).

---

³ Voor de hogescholen die fuseerden werd in de tabel, voor de jaren voorafgaand aan de fusie, alleen het geconsolideerd studentenaantal opgenomen.

EVOLUTIE VAN HET AANTAL FINANCIERBARE STUDENTEN PER HOGESCHOOL									
		Academie- jaar 1995-1996	Academie- jaar 1996-1997	Academie- jaar 1997-1998	Academie- jaar 1998-1999	Academie- jaar 1999-2000	Academie- jaar 2000-2001	Absolute wijziging	Relatieve wijziging
		01/02/1996	01/02/1997	01/02/1998	01/02/1999	01/02/2000	01/02/2001	1995-1996 / 2000-2001	1995-1996 / 2000-2001
103556	HA	6 245,5	6 233,0	6 129,5	6 148,0	6 031,0	6 008,0	- 237,5	- 3,8 %
103564	PLANTIJN	2 063,5	2 077,0	2 270,0	2 400,0	2 494,5	2 433,5	+ 370,0	+ 17,9 %
103572	KdG	6 248,0	6 437,5	6 802,5	7 067,5	7 162,5	7 250,0	+ 1 002,0	+ 16,0 %
103581	KHK	4 680,5	4 811,5	5 268,0	5 779,5	6 017,5	5 768,0	+ 1 087,5	+ 23,2 %
103598	KHM	3 688,5	3 668,0	3 714,0	3 763,0	3 848,0	3 982,0	+ 293,5	+ 8,0 %
103606	ERASMUS	3 910,5	4 051,0	4 130,0	4 227,5	4 034,5	4 046,0	+ 135,5	+ 3,5 %
103614	LUK	763,0	722,5	723,5	773,5	756,0	758,5	- 4,5	- 0,6 %
103622	W&K	6 023,5	5 904,0	5 646,5	5 499,5	5 282,5	5 158,0	- 865,5	- 14,4 %
103631	KHB	950,0	974,0	908,0	877,0	823,5	813,0	- 137,0	- 14,4 %
103648	KHL	4 448,5	4 483,5	4 402,0	4 540,0	4 655,5	4 795,5	+ 347,0	+ 7,8 %
103655	IRIS	716,0	753,0	686,0	559,0	514,0	570,5	- 145,5	- 20,3 %
103663	HG	8 688,5	8 981,5	9 826,5	10 253,0	10 367,5	10 574,0	+ 1 885,5	+ 21,7 %
103671	MERCATOR	3 144,5	3 311,0	3 237,5	2 900,0	2 787,0	2 489,0	- 655,5	- 20,8 %
116194	ARTEVELDE	5 794,5	6 140,0	6 213,0	6 486,5	6 622,0	6 782,0	+ 987,5	+ 17,0 %
103697	KHSL	4 433,5	4 394,5	4 593,0	4 695,5	4 928,0	4 698,5	+ 265,0	+ 6,0 %
103721	HL	2 031,5	2 254,5	2 615,0	2 792,5	2 951,5	3 038,5	+ 1 007,0	+ 49,6 %
103739	KHLi	4 040,5	3 955,0	4 000,0	4 104,5	4 405,5	4 595,0	+ 554,5	+ 13,7 %
103747	PHL	3 735,0	3 901,5	3 878,5	3 686,0	3 725,5	3 687,0	- 48,0	- 1,3 %
103754	HWVL	2 770,5	2 928,0	3 104,5	3 206,5	3 553,0	3 765,5	+ 995,0	+ 35,9 %
103762	KHBO	2 975,0	3 160,5	3 158,0	3 128,0	3 019,5	2 959,5	- 15,5	- 0,5 %
103771	KATHO	4 192,0	4 250,0	4 542,5	4 614,0	4 848,0	4 935,5	+ 743,5	+ 17,7 %
103804	EHSAL	2 808,0	2 626,5	2 603,5	2 547,5	2 620,0	2 667,5	- 140,5	- 5,0 %
103812	GroepT	1 148,0	1 340,5	1 610,0	1 727,5	1 838,5	1 935,0	+ 787,0	+ 68,6 %
115782	LESSIUS	2 592,0	2 596,0	2 696,5	2 692,5	2 652,5	2 710,5	+ 118,5	+ 4,6 %
Totaal		88 091,0	89 954,5	92 758,5	94 468,5	95 938,0	96 420,5	+ 8 329,5	+ 9,5 %
Jaarlijkse aangroei			+ 1 863,5	+ 2 804,0	+ 1 710,0	+ 1 469,5	+ 482,5		
Jaarlijks groei%			+ 2,1 %	+ 3,1 %	+ 1,8 %	+ 1,6 %	+ 0,5 %		
Index: 01-02-1996 = 100			102,1	105,3	107,2	108,9	109,5		
Aantal hogescholen (HS)		28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	24,0		
Gemidd. aantal stud. per HS		3 215,9	3 289,7	3 388,9	3 454,9	3 507,1	4 017,5	+ 801,6	+ 24,9 %

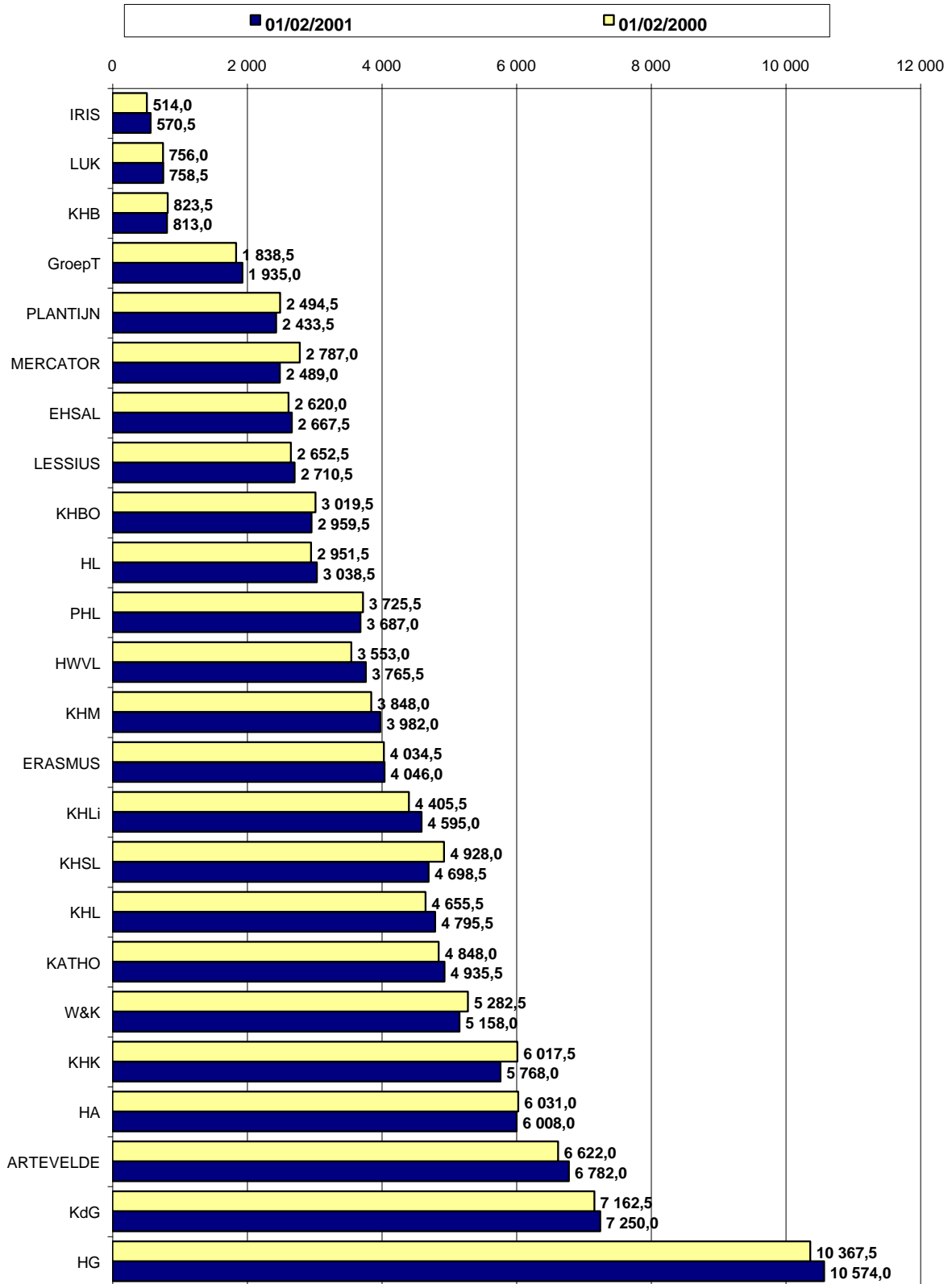
2.1.3 Aantal financierbare studenten per hogeschool op 01/02/2001 (academiejaar 2000-2001)

In het academiejaar 2000-2001 groeide de totale studentenpopulatie met 0,5 %. De Hogeschool West-Vlaanderen (HWVL) was opnieuw de sterkste absolute groeier (+ 212,5 financierbare studenten). Procentueel groeide de studentenpopulatie van de kleinste hogeschool, nl. IRIS Hogeschool Brussel het sterkst (+ 11 %).

EVOLUTIE VAN HET AANTAL FINANCIERBARE STUDENTEN PER HOGESCHOOL							
		Academiejaar 1999-2000	Academiejaar 2000-2001	Absolute wijziging	Relatieve wijziging	Aandeel in de studenten- populatie	Aandeel in de studenten- populatie
		01/02/2000	01/02/2001	1999-2000 / 2000-2001	1999-2000 / 2000-2001	01/02/2000	01/02/2001
103556	HA	6 031,0	6 008,0	- 23,0	- 0,4 %	6,3 %	6,2 %
103564	PLANTIJN	2 494,5	2 433,5	- 61,0	- 2,4 %	2,6 %	2,5 %
103572	KdG	7 162,5	7 250,0	+ 87,5	+ 1,2 %	7,5 %	7,5 %
103581	KHK	6 017,5	5 768,0	- 249,5	- 4,1 %	6,3 %	6,0 %
103598	KHM	3 848,0	3 982,0	+ 134,0	+ 3,5 %	4,0 %	4,1 %
103606	ERASMUS	4 034,5	4 046,0	+ 11,5	+ 0,3 %	4,2 %	4,2 %
103614	LUK	756,0	758,5	+ 2,5	+ 0,3 %	0,8 %	0,8 %
103622	W&K	5 282,5	5 158,0	- 124,5	- 2,4 %	5,5 %	5,3 %
103631	KHB	823,5	813,0	- 10,5	- 1,3 %	0,9 %	0,8 %
103648	KHL	4 655,5	4 795,5	+ 140,0	+ 3,0 %	4,9 %	5,0 %
103655	IRIS	514,0	570,5	+ 56,5	+ 11,0 %	0,5 %	0,6 %
103663	HG	10 367,5	10 574,0	+ 206,5	+ 2,0 %	10,8 %	11,0 %
103671	MERCATOR	2 787,0	2 489,0	- 298,0	- 10,7 %	2,9 %	2,6 %
116194	ARTEVELDE	6 622,0	6 782,0	+ 160,0	+ 2,4 %	6,9 %	7,0 %
103697	KHSL	4 928,0	4 698,5	- 229,5	- 4,7 %	5,1 %	4,9 %
103721	HL	2 951,5	3 038,5	+ 87,0	+ 2,9 %	3,1 %	3,2 %
103739	KHLi	4 405,5	4 595,0	+ 189,5	+ 4,3 %	4,6 %	4,8 %
103747	PHL	3 725,5	3 687,0	- 38,5	- 1,0 %	3,9 %	3,8 %
103754	HWVL	3 553,0	3 765,5	+ 212,5	+ 6,0 %	3,7 %	3,9 %
103762	KHBO	3 019,5	2 959,5	- 60,0	- 2,0 %	3,1 %	3,1 %
103771	KATHO	4 848,0	4 935,5	+ 87,5	+ 1,8 %	5,1 %	5,1 %
103804	EHSAL	2 620,0	2 667,5	+ 47,5	+ 1,8 %	2,7 %	2,8 %
103812	GroepT	1 838,5	1 935,0	+ 96,5	+ 5,2 %	1,9 %	2,0 %
115782	LESSIUS	2 652,5	2 710,5	+ 58,0	+ 2,2 %	2,8 %	2,8 %
Totaal		95 938,0	96 420,5	+ 482,5	+ 0,5 %	100,0 %	100,0 %

De grootste terugval in aantal financierbare studenten (in absolute cijfers en in %) werd vastgesteld Mercator (- 298 financierbare studenten, - 10,7 %).

Aantal financierbare studenten per hogeschool op 01-02-2000 en 01-02-2001

2.2 De hogescholenenveloppe

2.2.1 Hogescholenenveloppe 2000

In 2000 bedroeg de globale hogescholenenveloppe ongeveer 20 miljard BEF. De opbouw en de verdeling van de globale enveloppe 2000 wordt hieronder schematisch weergegeven⁴.

Globale enveloppe
20 021 900 000 BEF

Opbouw van de globale enveloppe

Enveloppe	CAO-bedrag
19 941 900 000 BEF	80 000 000 BEF

Verdeling van de globale enveloppe (*)

Werkingsuitkeringen			Voorafnames	
18 461 372 963 BEF			1 560 527 037 BEF	
Historisch forfait	SOBE * BOBE	S * BFS	Niet-centrale voorafnames	Centrale voorafnames
3 541 414 106 BEF	11 935 967 084 BEF	2 983 991 773 BEF	644 060 683 BEF	916 466 354 BEF
Deel van de globale enveloppe uitgekeerd aan de hogescholen				Centraal beheerd deel van de globale enveloppe
19 105 433 646 BEF				916 466 354 BEF

(*) Deze verdeling (berekening) gebeurt conform de bepalingen zoals vervat in de art. 178. t.e.m. art. 195. quater van het hogescholendecreet.

2.2.2 Evolutie van de hogescholenenveloppe

Het overzicht van de globale hogescholenenveloppe en de samenstellende componenten in de periode 1996-2002 wordt op de volgende pagina weergegeven.

⁴ Het "Verslag over de werking van de hogescholen in 1998" bevat een omschrijving van diverse begrippen i.v.m. de enveloppe.

Verdeling budget hogescholen

Omschrijving	Afkorting	Budget	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
			(definitieve enveloppe)	(definitieve enveloppe)	(definitieve enveloppe)	(definitieve enveloppe)	(definitieve enveloppe)	(raming 12/2001)	(raming 25/10/2001)
Meester-, vak- en dienstpersoneel	MVD	CVA	105 942 847 BEF	94 155 989 BEF	83 392 631 BEF	76 105 787 BEF	72 495 347 BEF	71 171 678 BEF	72 008 682 BEF
TBS 55+ (centraal)	TBS 55+	CVA	201 814 040 BEF	202 922 283 BEF	164 094 034 BEF	123 363 073 BEF	80 505 558 BEF		
Centraal fonds	CF	CVA	391 601 485 BEF	356 736 024 BEF	310 378 762 BEF	303 218 133 BEF	283 756 659 BEF	305 598 358 BEF	338 219 568 BEF
Kinderbijslagen	KB	CVA	460 301 768 BEF	449 951 060 BEF	477 053 298 BEF	456 681 387 BEF	470 214 126 BEF	473 227 265 BEF	510 300 000 BEF
Controle	C	CVA	5 390 458 BEF	5 524 431 BEF	6 107 251 BEF	7 103 149 BEF	9 494 662 BEF		
Centrale voorafnames		Totaal CVA	1 165 050 598 BEF	1 109 289 787 BEF	1 041 025 976 BEF	966 471 529 BEF	916 466 352 BEF	849 997 301 BEF	920 528 250 BEF
TBS 55+ (hogescholen)	TBS 55+ (ov)	NCVA	0 BEF	0 BEF	58 095 237 BEF	313 126 124 BEF	477 235 256 BEF		
Extra werkingsuitkeringen	EW	NCVA	144 968 690 BEF	132 820 312 BEF	119 207 143 BEF	105 803 820 BEF	91 838 414 BEF	77 760 695 BEF	63 300 339 BEF
Voortgezette opleidingen	VO	NCVA	50 000 000 BEF	33 000 000 BEF	33 000 000 BEF	0 BEF	0 BEF	0 BEF	0 BEF
Bijzondere werkingsmiddelen	WARGO	NCVA	10 303 956 BEF	9 440 484 BEF	8 458 805 BEF	7 497 675 BEF	6 497 271 BEF	5 495 608 BEF	4 462 434 BEF
Bevallingsverloven	BEV	NCVA	0 BEF	18 718 058 BEF	17 461 852 BEF	13 864 307 BEF	7 652 193 BEF	10 844 472 BEF	5 863 295 BEF
Initiële lerarenopleidingen van academisch niveau	LO AN	NCVA	26 600 000 BEF	27 078 801 BEF	27 295 856 BEF	27 650 702 BEF	27 954 859 BEF	28 374 184 BEF	28 799 795 BEF
Voortgezette lerarenopleiding	VLO	NCVA	0 BEF	0 BEF	27 638 593 BEF	12 954 251 BEF	32 882 692 BEF	33 518 869 BEF	38 446 644 BEF
Niet-centrale voorafnames		Totaal NCVA	231 872 646 BEF	221 057 655 BEF	291 157 486 BEF	480 896 879 BEF	644 060 685 BEF	155 993 828 BEF	140 872 508 BEF
Werkingsuitkeringen = HF + (SOBE * BOBE) + (S * BFS)	W	HS	16 892 176 756 BEF	17 231 552 558 BEF	17 350 716 538 BEF	18 031 031 592 BEF	18 461 372 963 BEF	18 908 508 871 BEF	19 273 781 473 BEF
Werkingsuitkeringen = HF + (SOBE * BOBE) + (S * BFS)		Totaal HS	16 892 176 756 BEF	17 231 552 558 BEF	17 350 716 538 BEF	18 031 031 592 BEF	18 461 372 963 BEF	18 908 508 871 BEF	19 273 781 473 BEF
Globale enveloppe	U		18 289 100 000 BEF	18 561 900 000 BEF	18 682 900 000 BEF	19 478 400 000 BEF	20 021 900 000 BEF	19 914 500 000 BEF	20 335 182 231 BEF
min Controle	C	CVA	5 390 458 BEF	5 524 431 BEF	6 107 251 BEF	7 103 149 BEF	9 494 662 BEF	0 BEF	0 BEF
Plus TBS-fonds (afzonderlijke basisallocatie)								688 800 000 BEF	704 000 000 BEF
Enveloppe (1) (incl. TBS / TBS-fonds en excl. Controle)			18 283 709 542 BEF	18 556 375 569 BEF	18 676 792 749 BEF	19 471 296 851 BEF	20 012 405 338 BEF	20 603 300 000 BEF	21 039 182 231 BEF
enveloppe (1) - Jaarlijks groeipercentage				+ 1,5 %	+ 0,6 %	+ 4,3 %	+ 2,8 %	+ 3,0 %	+ 2,1 %
Enveloppe (1) - Index: 1996 = 100			18 283 709 542 BEF	101,5	102,1	106,5	109,5	112,7	115,1
Werkingsuitkeringen - Index: 1996 = 100			16 892 176 756 BEF	102,0	102,7	106,7	109,3	111,9	114,1
Aandeel TBS / TBS-fonds in Enveloppe (1)			1,1 %	1,1 %	1,2 %	2,2 %	2,8 %	3,3 %	3,3 %
TBS / TBS-fonds - Index: 1996 = 100			201 814 040 BEF	100,5	110,1	216,3	276,4	341,3	348,8
Enveloppe (excl. TBS en excl. Controle)			18 081 895 502 BEF	18 353 453 286 BEF	18 454 603 478 BEF	19 034 807 654 BEF	19 454 664 524 BEF	19 914 500 000 BEF	20 335 182 231 BEF
Jaarlijks groeipercentage				+ 1,5 %	+ 0,6 %	+ 3,1 %	+ 2,2 %	+ 2,4 %	+ 2,1 %

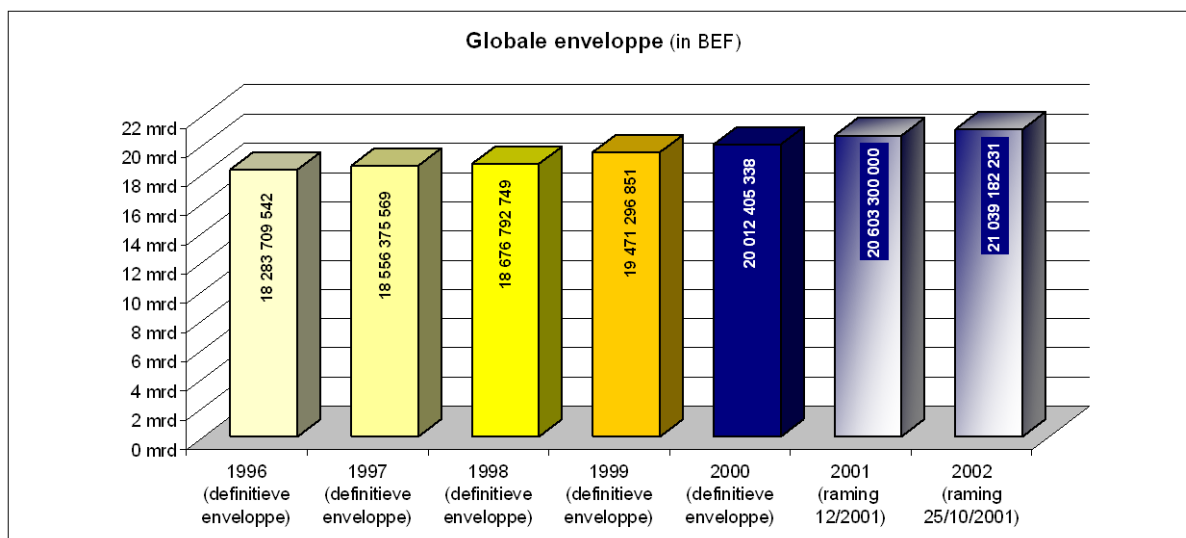
Vanaf het begrotingsjaar 2001 werd bij de vastlegging van de enveloppe twee wijzigingen doorgevoerd, nl.:

- ♦ de personeels- en werkingskosten van het Commissariaat van de Vlaamse regering (rubriek Controle) worden uit de hogescholenenveloppe gehaald en op een aparte basisallocatie geplaatst;
- ♦ in uitvoering van CAO V worden de betalingen i.v.m. de TBS 55+ ov uit de hogescholenenveloppe gehaald en eveneens op een aparte basisallocatie in de begroting van de Vlaamse Gemeenschap geplaatst.

Om de vergelijking van de diverse budgetbedragen mogelijk te maken werd in voorgaande tabel een correctie uitgevoerd i.v.m. de twee hierboven opgesomde rubrieken.

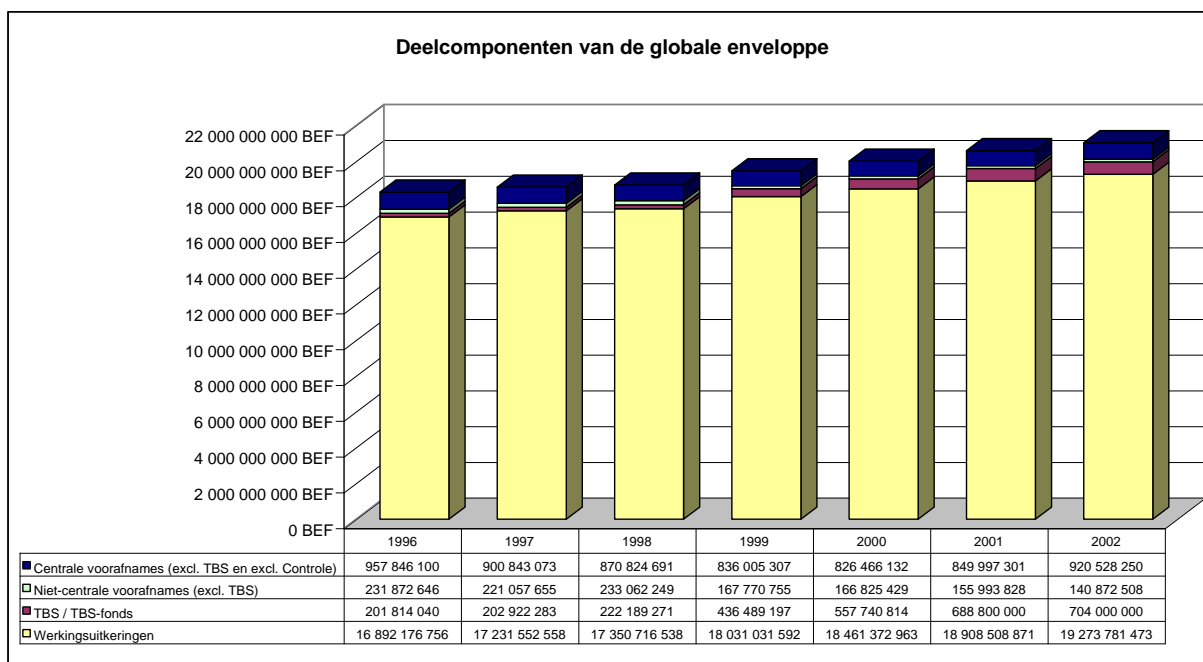
De enveloppe inclusief TBS 55+ / TBS-fonds en exclusief de component “controle” vertoont een jaarlijkse groei. De jaarlijkse verschillen in groeitempo worden o.a. beïnvloed door:

- enerzijds de indexering toegepast op de component “lonen” en op de component “werking”;
- anderzijds door de extra input aan financiële middelen ten gevolge van afgesloten CAO's.

2.2.3 Evolutie van de componenten van de hogescholenenveloppe

In punt 2.2.1 werd de verdeling van de enveloppe schematisch weergegeven. De twee hoofdcomponenten zijn enerzijds de “Werkingsuitkeringen” en anderzijds de “Voorafnames”. Indien de enveloppe nog verder uiteengehaald wordt kan er, zoals in onderstaande grafiek, gewerkt worden met 4 deelcomponenten.

De werkingsuitkeringen stijgen in absolute bedragen en vormen nog steeds het hoofdaandeel van de enveloppe. Jaarlijks daalt het aandeel van de werkingsuitkeringen in de enveloppe. Daartegenover staat een stijgend aandeel voor de middelen besteed aan het TBS 55+ stelsel.

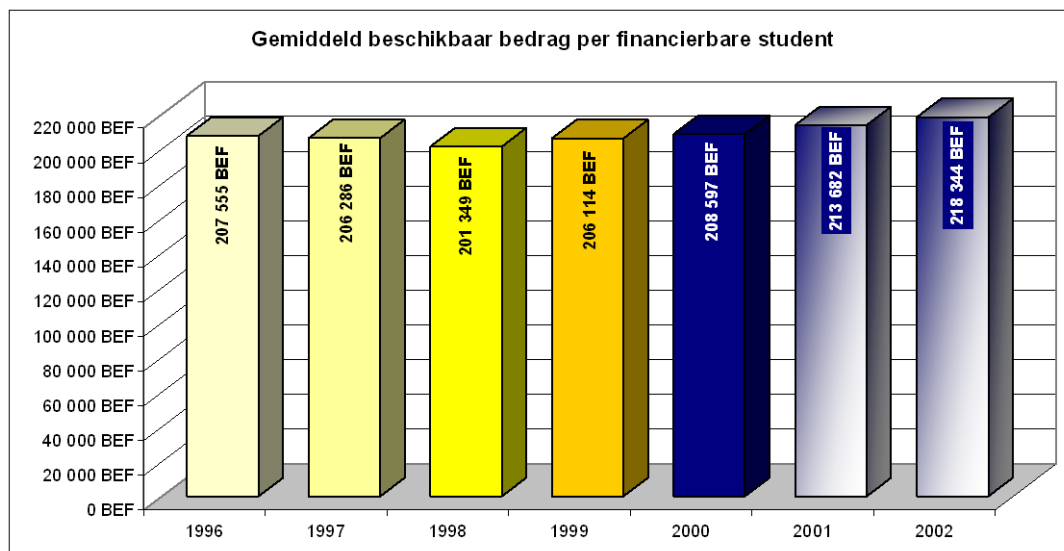
Componenten van de enveloppe	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Werkingsuitkeringen	92,4 %	92,9 %	92,9 %	92,6 %	92,2 %	91,8 %	91,6 %
TBS / TBS-fonds	1,1 %	1,1 %	1,2 %	2,2 %	2,8 %	3,3 %	3,3 %
Niet-centrale voorafnames (excl. TBS)	1,3 %	1,2 %	1,2 %	0,9 %	0,8 %	0,8 %	0,7 %
Centrale voorafnames (excl. TBS en excl. Controle)	5,2 %	4,9 %	4,7 %	4,3 %	4,1 %	4,1 %	4,4 %
Enveloppe (incl. TBS / TBS-fonds en excl. Controle)	18 283 709 542	18 556 375 569	18 676 792 749	19 471 296 851	20 012 405 338	20 603 300 000	21 039 182 231

De werkingsuitkeringen zijn samengesteld uit 3 componenten: het historisch forfait (HF – art. 194 van het hogescholendecreet), de component op basis van de studentenpopulatie (art. 195) en de component op basis van de onderwijsbelastingseenheden (art. 193). Volgende tabel geeft de procentuele verdeling van de werkingsuitkeringen over deze 3 componenten in de periode 1996-2002. Conform met de decretale bepalingen daalt het historisch forfait ten voordele van de delen van de enveloppe die variëren met het aantal studenten en de onderwijsbelastingseenheden.

Componenten van de werkingsuitkeringen	1996 (definitieve enveloppe)	1997 (definitieve enveloppe)	1998 (definitieve enveloppe)	1999 (definitieve enveloppe)	2000 (definitieve enveloppe)	2001 (raming 12/2001)	2002 (raming 25/10/2001)
Werkingsuitkeringen (in BEF) = HF + (SOBE * BOBE) + (S * BFS)	16 892 176 756	17 231 552 558	17 350 716 538	18 031 031 592	18 461 372 963	18 908 508 871	19 273 781 473
- historisch forfait	100,0 %	59,8 %	29,9 %	24,3 %	19,2 %	19,0 %	18,9 %
- studenten 91-95	0,0 %	8,0 %	14,0 %	15,1 %	16,2 %	16,2 %	16,2 %
- onderwijsbelastingseenheden	0,0 %	32,1 %	56,1 %	60,6 %	64,7 %	64,8 %	64,9 %

2.2.4 Evolutie van het gemiddeld beschikbaar bedrag per student

De enveloppe die de Vlaamse regering ter beschikking stelt van de hogescholen kan worden gerelateerd aan het aantal studenten. Het bekomen resultaat is het gemiddeld beschikbaar bedrag per student¹.

Het gemiddelde beschikbaar bedrag per financierbare student daalde in de periode 1996-1998. Daarna is een stijgende tendens te zien. Het keerpunt vanaf 1999 is hoofdzakelijk het resultaat van een jaarlijkse bijkomende input van middelen door de Vlaamse regering. Volgende tabel geeft de berekeningswijze van het gemiddeld beschikbaar bedrag per financierbare student.

Enveloppe			Aantal financierbare studenten		Gemiddeld beschikbaar bedrag per student		
Definitieve enveloppe of raming?	Bedrag (excl. controle en incl. TBS-fonds)	Datum	Aantal	Absoluut	Jaarlijks groei%	Index 1996 = 100	
1996	definitieve	18 283 709 542 BEF	01-02-1996	88 091,0	207 555 BEF		100,0 %
1997	definitieve	18 556 375 569 BEF	01-02-1997	89 954,5	206 286 BEF	- 0,6 %	99,4 %
1998	definitieve	18 676 792 749 BEF	01-02-1998	92 758,5	201 349 BEF	- 2,4 %	97,0 %
1999	definitieve	19 471 296 851 BEF	01-02-1999	94 468,5	206 114 BEF	+ 2,4 %	99,3 %
2000	definitieve	20 012 405 338 BEF	01-02-2000	95 938,0	208 597 BEF	+ 1,2 %	100,5 %
2001	raming 12/2001	20 603 300 000 BEF	01-02-2001	96 420,5	213 682 BEF	+ 2,4 %	103,0 %
2002	raming 25/10/2001	21 039 182 231 BEF	01-02-2002	96 358,0	218 344 BEF	+ 2,2 %	105,2 %

Het beschikbaar bedrag per financierbare student uitgedrukt in een indexcijfer, waarbij 1996 als basis wordt gebruikt, toont aan dat het gemiddelde beschikbaar bedrag geleidelijk uitstijgt boven het niveau van 1996.

¹ Het gemiddeld bedrag per financierbare student werd berekend met de geïndexeerde enveloppe excl. de post "controle". De prognose van het aantal financierbare studenten op 01-02-2002 werd als volgt bepaald: de procentuele wijziging tussen de beperkte statistische telling (BST) oktober 2000 en oktober 2001 bedraagt – 0,07 % hetzelfde percentage werd toegepast op het aantal financierbare studenten op 01-02-2001.

3 Jaarrekening en financieel luik van het jaarverslag van de hogescholen

3.1 Formele controle

In het "Verslag over de werking van de hogescholen in 1999" werd een opsomming weergegeven van de regelgeving zoals die van toepassing is op de formele controle van de jaarrekening. In wat volgt wordt getoetst of hogescholen bij het opstellen en indienen van de jaarrekening 2000 aan deze regelgeving gevolg hebben gegeven.

3.1.1 Timing

Conform met art. 13 § 1 van het Besluit van de Vlaamse regering van 10 maart 1998 houdende vaststelling van de voorschriften voor het opstellen van het jaarverslag van de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap moet het hogeschoolbestuur vóór 30 april de jaarrekening en het jaarverslag van de hogeschool opstellen.

In 17 hogescholen werd de jaarrekening 2000 in het bevoegd bestuursorgaan besproken vóór 30 april. Dit is opnieuw een verbetering t.o.v. vorige boekjaren (1998: 8 hogescholen, 1999: 14 hogescholen). Nochtans betekent dit dat nog steeds 10 hogescholen niet handelen volgens bovenstaande regelgeving.

Vóór 31 mei moet het hogeschoolbestuur de jaarrekening en het jaarverslag van de hogeschool en het verslag van de bedrijfsrevisor daarover goedkeuren. De definitieve goedkeuring van de jaarrekening in het bevoegde bestuursorgaan gebeurde in alle hogescholen vóór 31 mei.

Tussen de datum van het opstellen en het tijdstip van goedkeuring van de jaarrekening moet minimaal twee weken liggen. Zeven hogescholen hebben deze timing niet gerespecteerd, dit bemoeilijkt de controletaak van het bevoegde beslissingsorgaan.

Na de definitieve goedkeuring moet de jaarrekening, via het Commissariaat van de hogescholen, ingediend worden bij de Vlaamse regering. De laatste 2 dossiers ontving het Commissariaat op 11 juni 2001.

3.1.2 Jaarrekening

Artikel 10 van het BVR van 15 november 1995 betreffende de beleidsboekhouding, de jaarrekening en het rekeningstelsel voor de hogescholen en de VZW's sociale voorzieningen bepaalt dat de jaarrekening drie delen omvat, nl. de balans, de resultatenrekening en de toelichting. De dossiers van de 27 hogescholen bevatten allen deze drie onderdelen.

3.1.3 Rubriek financiën van het jaarverslag

De rubriek financiën van het jaarverslag moet een overzicht geven van de financiële situatie van de hogeschool. De rubriek bevat ten minste volgende items:

- een samenvattende commentaar op de jaarrekening;
- een verantwoording van het financieel beheer tijdens het voorbije boekjaar;
- bijzondere gebeurtenissen na balansdatum.

3.1.3.1 Commentaar op de jaarrekening

De commentaar bij de jaarrekening moet bijdragen tot de transparantie van de jaarrekening. Het moet een bespreking bevatten van de belangrijkste rubrieken van de balans en de resultatenrekening en van de financiële positie van de hogeschool.

Eén hogeschool formuleerde geen commentaar bij de jaarrekening 2000. Bij een aantal andere hogescholen was de commentaar zeer summier, zodat er ook hier geen sprake kan zijn van een grondige commentaar.

3.1.3.2 Verantwoording van het financieel beheer²

De verantwoording van het financieel beheer bevat minimaal:

♦ Een variantieanalyse

Deze analyse moet worden toegepast op de balans en op de gegevens van de resultatenrekening en omvat drie delen, nl.

- een vergelijking tussen de gegevens van de jaarrekening en de begroting;
- een vergelijking tussen de gegevens van de jaarrekening en de gegevens van het voorgaande boekjaar;
- een uitgebreide verklarende commentaar.

Onderstaande tabel illustreert dat de 27 hogescholen beantwoordden aan de verplichting tot het opstellen van een variantieanalyse. Eén hogeschool heeft de verplichting tot het formuleren van een verklarende commentaar bij de variantieanalyse niet vervuld.

Hoeveel hogescholen maakten de variantieanalyse?	Variantieanalyse Jaarrekening 2000 - Begroting 2000		Variantieanalyse Jaarrekening 1999 - Jaarrekening 2000		Commentaar bij de variantieanalyse
	Aantal hogescholen	Balans	Resultatenrekening	Balans	
Jaarrekening 1998 (28 hogescholen)	23	27	25	27	23
Jaarrekening 1999 (28 hogescholen)	28	28	28	28	26
Jaarrekening 2000 (27 hogescholen)	27	27	27	27	26

² Om de informatieverstrekking zo volledig en uniform mogelijk te laten verlopen heeft het Commissariaat aan de hogescholen een bestand bezorgd waarin door middel van formules veel onderdelen van de variantie- en ratioanalyse automatisch werden berekend.

♦ **Een ratioanalyse**

Deze analyse omvat vier delen, nl.

- berekening van de liquiditeitsratio's;
- berekening van de solvabiliteitsratio's;
- berekening van de resultatenratio's;
- een commentaar die inzicht verschaft in de financiële toestand en de evolutie tijdens de laatste 3 boekjaren van de liquiditeit, de solvabiliteit en de resultaten.

Alle hogescholen berekenden de financiële ratio's van het boekjaar 2000 en van de 2 voorgaande boekjaren. Eén hogeschool verstreekte geen commentaar bij de ratioanalyse. Ook hier moet worden opgemerkt dat de commentaar van een aantal hogescholen te beperkt is om de lezers een duidelijk inzicht in de financiële toestand van de hogeschool te verschaffen.

Hoeveel hogescholen maakten de ratioanalyse?	Liquiditeitsratio's		Solvabiliteitsratio's		Rentabiliteitsratio's		Commentaar bij de ratioanalyse
	2 vorige boekjaren	Boekjaar	2 vorige boekjaren	Boekjaar	2 vorige boekjaren	Boekjaar	
Aantal hogescholen							
Jaarrekening 1998 (28 hogescholen)	28	28	28	28	28	28	25
Jaarrekening 1999 (28 hogescholen)	28	28	28	28	28	28	28
Jaarrekening 2000 (27 hogescholen)	27	27	27	27	27	27	26

♦ **Een commentaar op het investerings- en financieringsbeleid van het afgelopen boekjaar**

Vierentwintig hogescholen formuleerden een toelichting bij het investerings- en financieringsbeleid van het afgelopen boekjaar. Evenals in het vorige boekjaar zijn er nog 3 hogescholen die geen commentaar formuleerden bij deze rubriek.

♦ **De evolutie van de thesauriepositie van de hogeschool (cashflow-analyse)**

De cashflowberekening werd door de 27 hogescholen weergegeven. De verklarende commentaar wordt door een aantal hogescholen tot een minimum beperkt.

♦ **De financiële weerslag van belangrijke projecten en activiteiten die tijdens het afgelopen boekjaar werden ontwikkeld**

Tien hogescholen formuleerden een bespreking van deze rubriek. De uitwerking kan sterk verschillen tussen de hogescholen. Bepaalde hogescholen geven per project een overzicht van de opbrengsten, de kosten en het resultaat. Andere hogescholen beperken zich tot het weergeven van de totaalbedragen.

De opmerking geformuleerd in het verslag van vorig jaar blijft nog steeds gelden: "Het feit dat deze rubriek in het BVR niet gedetailleerd is omschreven, verklaart wellicht waarom een belangrijk aantal hogescholen geen bespreking gaven bij dit item. Bovendien kan er deels een overlapping ontstaan met de rubriek "Onderzoek" van het jaarverslag."

3.1.3.3 Bijzondere gebeurtenissen na balansdatum³

Acht hogescholen somden één of meerdere punten op bij deze rubriek. De aard van de geformuleerde opmerkingen doet het vermoeden rijzen dat er onduidelijkheid bestaat over welke opmerkingen hier moeten worden vermeld. Gelijkaardige gebeurtenissen worden door de éne hogeschool opgenomen in de commentaar bij één van bovenstaande items; andere hogescholen vermelden de gebeurtenis bij de rubriek "Bijzondere gebeurtenissen na balansdatum".

3.1.4 Verslag van de bedrijfsrevisor

Het verslag van de bedrijfsrevisor werd door alle hogescholen bij de jaarrekening of bij de rubriek financiën van het jaarverslag gevoegd. In de volgende tabel wordt het resultaat van een toetsing van de diverse verslagen weergegeven:

Verslagen van de bedrijfsrevisoren	
Hoeveel verslagen verwijzen naar artikel 233 en artikel 234 van het hogescholendecreet?	alle 27 verslagen
Hoeveel verslagen verwijzen naar de juiste bedragen van de balans?	alle 27 verslagen
Hoeveel verslagen verwijzen naar de juiste bedragen van de resultatenrekening?	alle 27 verslagen
Hoeveel verslagen bevatten een verklaring zonder voorbehoud / met voorbehoud?	24 verslagen zonder voorbehoud 3 verslagen met voorbehoud
Omschrijving van geformuleerde verklaringen met voorbehoud: (Opmerking: een aantal revisoren schrijven een verslag "zonder voorbehoud" maar formuleren toch opmerkingen om de informatie in de jaarrekening in de toekomst te optimaliseren)	<ul style="list-style-type: none"> - voorbehoud m.b.t. de vordering op het Departement Onderwijs m.b.t. de werkingstoelage 4de kwartaal 1995 - de hogeschool moet inspanningen leveren op het vlak van het doorstromen van financiële informatie, inzonderheid wat het beheer van de projecten voor wetenschappelijk onderzoek betreft - uitgebreidere financiële opvolging van de projecten van wetenschappelijk onderzoek - onduidelijkheid betreffende het eigendomsrecht en de financiële verantwoordelijkheid van de onderzoeksprojecten - verder ontwikkelen van de interne audit activiteit - voorbehoud m.b.t. de volledigheid van de bedragen van de rubrieken 'Installaties, machines en uitrusting' en 'Meubilair en rollend materieel' (wegens het ontbreken van gedetailleerde inventarislijsten)
In hoeveel verslagen werd een clause i.v.m. de overeenstemming tussen de gegevens van de jaarrekening en de rubriek Financiën van het jaarverslag opgenomen?	24 verslagen
In hoeveel verslagen werd een opmerking geformuleerd i.v.m. het ontbreken van een sociale balans?	<ul style="list-style-type: none"> - Gesubsidieerde vrije hogescholen (19): opstellen van de sociale balans is verplicht <ul style="list-style-type: none"> - 7 verslagen zonder opmerking - 12 verslagen met opmerking - Gesubsidieerde officiële hogescholen (3) en Vlaamse Autonome Hogescholen (5): opstellen sociale balans is niet verplicht
Hoeveel hogescholen voegden een bijkomende commentaar ter ondersteuning van het financieel beleid van de hogeschool <i>en geformuleerd door de bedrijfsrevisor</i> toe aan de jaarrekening of het jaarverslag?	2 hogescholen

³ D.w.z. de onvoorziene gebeurtenissen na de balansdatum, die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum, met vermelding van de aard van de gebeurtenissen, en een schatting van de financiële gevolgen.

3.2 Financiële analyse van de jaarrekeningen van de hogescholen

3.2.1 Consolidatie en vergelijkbaarheid

De financiële analyse wordt uitgevoerd op de geconsolideerde⁴ gegevens van 27 hogescholen. De Katholieke Vlaamse Hogeschool Antwerpen en de Handelshogeschool Antwerpen fuseerden op 1 juli 2001. De vzw Katholieke Vlaamse Hogeschool Antwerpen slokte de vzw Handelshogeschool Antwerpen op. Er werd tevens een naamswijziging doorgevoerd, zo ontstond de vzw Lessius Hogeschool. Om reden van vergelijkbaarheid in de tijd werd de financiële informatie van de twee fusiehogescholen vanaf het boekjaar 1996 geconsolideerd.

Per hogeschool worden ook enkele financiële kengetallen weergegeven. Dit moet de hogescholen toelaten hun financiële gegevens te vergelijken met de informatie van de andere hogescholen.

Op basis van bijkomende informatie verstrekt door de hogescholen werd een herberekening uitgevoerd van de financiële gegevens van voorgaande boekjaren.

---

⁴ Conform met de huidige regelgeving verstrekken de hogescholen geen informatie over de transacties die ze uitvoeren met andere hogescholen. Daardoor is het onmogelijk om de geconsolideerde financiële informatie te corrigeren voor de vorderingen en schulden of de opbrengsten en kosten die verband houden met verrichtingen tussen de hogescholen onderling. Deze onderlinge transacties blijven beperkt in omvang, daardoor geeft de geconsolideerde informatie toch een getrouw beeld van het vermogen en de financiële positie van de hogeschoolsector.

3.2.2 Geconsolideerde resultatenrekening⁵

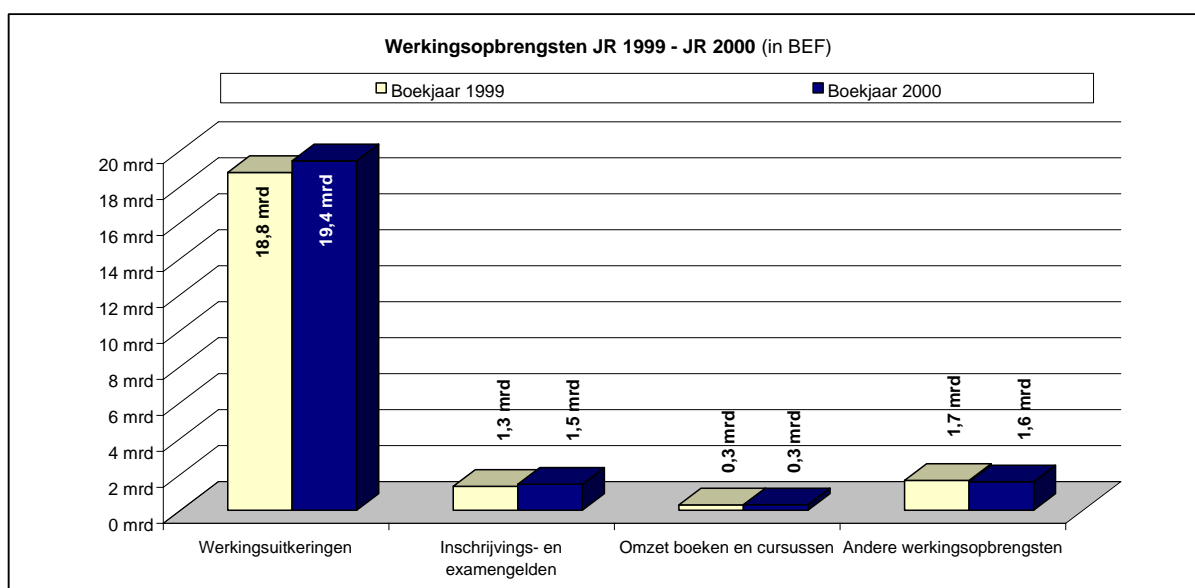
Geconsolideerde resultatenrekening (jaarrekeningen 1996 - 1997 - 1998 - 1999 - 2000, begroting 2000)							
	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
		1996	1997	1998	1999	2000	2000
<i>(in duizenden BEF)</i>							
I. Werkingsopbrengsten	70/74	19 232 421	20 108 229	20 858 347	22 082 032	22 777 958	22 154 930
A.1. Werkingsuitkeringen (toelichting XII.A.)	700	17 157 603	17 612 487	17 955 483	18 781 150	19 432 538	19 058 379
A.2. Inschrijvings- en examengelden	701/2	1 059 496	1 154 594	1 260 558	1 334 574	1 450 534	1 393 774
A.3. Omzet boeken en cursussen	703	217 153	253 579	280 028	300 952	307 349	284 788
A.4. Sociale toelagen	704	0	58	0	0	0	0
B. Voorraadwijzigingen (toename +, afname -)	71	70	0	0	0	0	0
C. Geproduceerde vaste activa	72	0	0	0	1 905	2 585	0
D. Andere werkingsopbrengsten (toelichting XII.B)	74	798 098	1 087 511	1 362 278	1 663 451	1 584 953	1 417 989
II. Werkingskosten (-)	60/64	18 177 197	19 039 234	20 041 435	21 048 062	22 130 183	22 096 355
A. Verbruikte goederen	60	248 337	273 083	323 646	316 592	310 523	301 559
B. Diensten en diverse goederen	61	2 419 709	2 719 496	3 061 675	3 264 076	3 427 483	3 461 997
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen (toelichting XII.C.2.)	62	14 807 406	15 057 727	15 572 221	16 200 841	16 898 131	17 087 139
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	630	490 475	615 134	835 919	962 204	1 098 638	1 139 209
E. Waardeverminderingen op voorraden en werkingsvorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -) (toelichting XII.D)	631/4	5 109	4 022	7 096	5 175	4 349	1 210
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -) (toelichting XII.C.3. en E.)	635/7	128 807	294 914	158 235	206 934	304 360	35 749
G. Andere werkingskosten (toelichting XII.F.)	640/8	77 354	74 858	82 642	92 240	86 699	69 493
H. Als herstructureringskosten geactiveerde werkingskosten (-)	649	0	0	0	0	0	0
III. Werkingsoverschot/(werkingstekort)	70/64	1 055 224	1 068 995	816 912	1 033 970	647 775	58 575
IV. Financiële opbrengsten	75	110 924	168 009	232 138	247 850	380 133	274 685
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa	750	0	4 581	4 650	5 380	1 450	80
B. Opbrengsten uit vlottende activa	751	41 316	78 922	117 870	115 034	200 770	76 739
C. Andere financiële opbrengsten (toelichting XIII.A.)	752/9	69 608	84 506	109 618	127 436	177 913	197 866
V. Financiële kosten (-)	65	85 706	96 502	101 123	104 070	131 960	130 628
A. Kosten van schulden (toelichting XIII.B.)	650	81 254	90 052	96 883	94 669	108 264	121 789
B. Waardeverminderingen op vlottende activa andere dan bedoeld onder II.E. (toevoegingen +, terugnemingen -) (toelichting XIII.C.)	651	(74)	1 887	444	721	4 645	10
C. Andere financiële kosten (toelichting XIII.E.)	652/9	4 525	4 563	3 796	8 680	19 051	8 829
VI. Overschot/(tekort) uit de gewone activiteiten	70/65	1 080 443	1 140 501	947 927	1 177 750	895 948	202 632
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	76	135 136	175 007	59 693	48 594	377 959	600
VIII. Uitzonderlijke kosten (-)	66	68 617	75 005	14 850	19 774	45 780	5 719
IX. Overschot/(tekort) van het boekjaar	70/66	1 146 962	1 240 502	992 770	1 206 571	1 228 128	197 513

⁵ Citaat uit het BVR betreffende de beleidsboekhouding, de jaarrekening en het rekeningenstelsel voor de hogescholen en de vzw's sociale voorzieningen – art. 10. “Alle posten van de jaarrekening worden in duizenden Belgische franken uitgedrukt.” Om de relatie tussen de geconsolideerde resultatenrekening en deze tekst te leggen werden de bedragen uit de geconsolideerde resultatenrekening overgenomen en werd er (000) BEF aan toegevoegd.

3.2.2.1 Geconsolideerde werkingsopbrengsten

3.2.2.1.1 Horizontale analyse: jaarrekening 1999 - 2000

De horizontale analyse heeft tot doel na te gaan hoe de financiële gegevens evolueerden in de tijd. De 27 hogescholen realiseerden in het boekjaar 2000 een geconsolideerde werkingsopbrengst van ongeveer 22,8 miljard BEF. De vergelijking van de (belangrijkste) rubrieken van de werkingsopbrengsten van de geconsolideerde jaarrekeningen 1999 en 2000 wordt in onderstaande grafiek weergegeven.

Tijdens het boekjaar 2000 groeiden de geconsolideerde werkingsopbrengsten met 3,2 %. In absolute bedragen is dit een toename met 0,7 miljard BEF (zie volgende tabel⁶).

I. Werkingsopbrengsten	Codes	Boekjaar	Boekjaar	JR00-JR99	JR00-JR99
		1999	2000	Absoluut verschil	Relatief verschil
<i>(in duizenden BEF)</i>					
I. Werkingsopbrengsten	70/74	22 082 032	22 777 958	+ 695 926	+ 3,2 %
Werkingsuitkeringen	700	18 781 150	19 432 538	+ 651 388	+ 3,5 %
Inschrijvings- en examengelden	701/2	1 334 574	1 450 534	+ 115 959	+ 8,7 %
Omzet boeken en cursussen	703	300 952	307 349	+ 6 397	+ 2,1 %
Sociale toelagen	704	0	0	+ 0	VB = 0
Voorraadjwijzigingen (toename +, afname -)	71	0	0	+ 0	VB = 0
Geproduceerde vaste activa	72	1 905	2 585	+ 680	+ 35,7 %
Andere werkingsopbrengsten	74	1 663 451	1 584 953	- 78 498	- 4,7 %

⁶ JR = jaarrekening, BG = begroting, VB = vorig boekjaar

De hoofdbron van de werkingsopbrengsten, nl. de “Werkingsuitkeringen” neemt het leeuwenaandeel van deze toename voor haar rekening. De hogescholen realiseerden de meeropbrengst hoofdzakelijk bij de volgende drie componenten: “Werkingsuitkeringen enveloppe (HF-BFS-BOBE)”, “Terugbetaling kinéfonds” en “Terugbetaling TBS 55+ ov”.

De belangrijke opbrengstgroei bij de “Inschrijvings- en examengelden” werd gerealiseerd door een combinatie van een drietal factoren:

- de verhoging van de inschrijvingsgelden (o.a. door indexering van het bedrag per student),
- de groei van het aantal hogeschoolstudenten,
- de aanpassing van de proratering⁷ van de opbrengsten uit inschrijvings- en examengelden.

Ondanks het feit dat een aantal hogescholen de boekenverkoop uitbesteden kent de “Omzet boeken en cursussen” in vergelijking met het boekjaar 1999 toch nog een groei van 2,1 %.

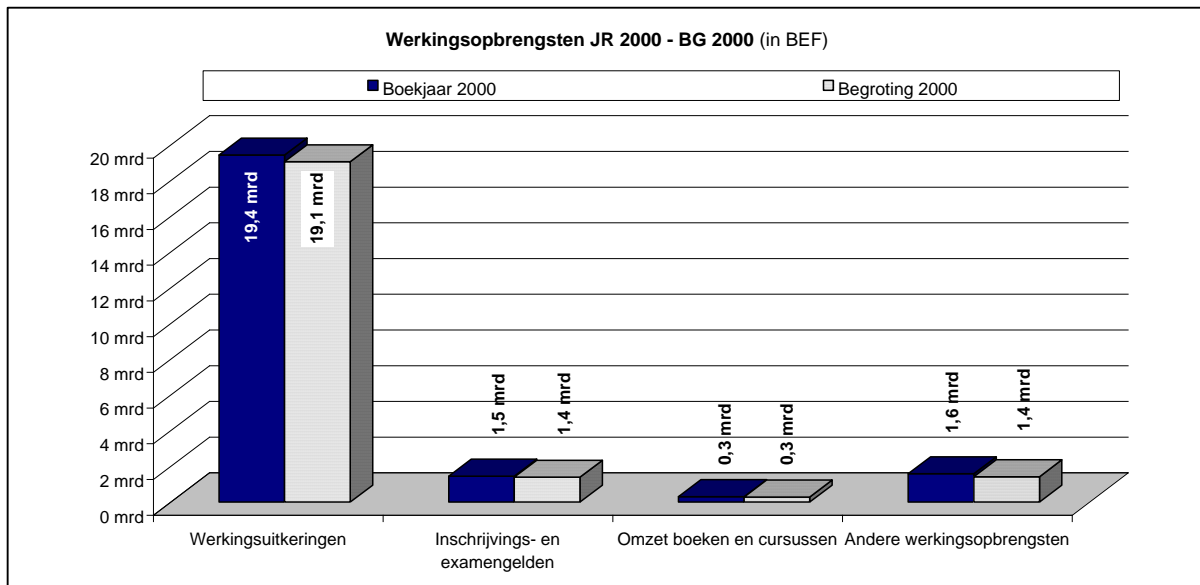
Tijdens het boekjaar 2000 realiseerden de hogescholen 4,7 % minder “Andere werkingsopbrengsten”. Dit zijn opbrengsten die de hogescholen realiseren uit subsidies, verkopen van pedagogische materiaal, nevenactiviteiten, huuropbrengsten, giften,...

3.2.2.1.2 Horizontale analyse: begroting 2000 – jaarrekening 2000

Bij het opstellen van de begroting maken de hogescholen meestal een voorzichtige raming van de opbrengsten. Deze werkwijze resulteert jaarlijks in hogere geconsolideerde werkingsopbrengsten in de jaarrekening t.o.v. de geraamde werkingsopbrengsten. In het boekjaar 2000 is dezelfde tendens vast te stellen, de geconsolideerde werkingsopbrengsten liggen 2,8 % boven de gebudgetteerde werkingsopbrengsten.

I. Werkingsopbrengsten	Codes	Boekjaar	Begroting	JR00-BG00	JR00-BG00
		2000	2000	Absoluut verschil	Relatief verschil
<i>absolute bedragen in duizenden BEF</i>					
I. Werkingsopbrengsten	70/74	22 777 958	22 154 930	+ 623 028	+ 2,8 %
Werkingsuitkeringen	700	19 432 538	19 058 379	+ 374 159	+ 2,0 %
Inschrijvings- en examengelden	701/2	1 450 534	1 393 774	+ 56 760	+ 4,1 %
Omzet boeken en cursussen	703	307 349	284 788	+ 22 560	+ 7,9 %
Sociale toelagen	704	0	0	+ 0	BG = 0
Voorraadwijzigingen (toename +, afname -)	71	0	0	+ 0	BG = 0
Geproduceerde vaste activa	72	2 585	0	+ 2 585	BG = 0
Andere werkingsopbrengsten	74	1 584 953	1 417 989	+ 166 964	+ 11,8 %

⁷ Ter voorbereiding van de fusie tussen een aantal hogescholen hebben de partners hun waarderingsregels op elkaar afgestemd. In de voorbije boekjaren hanteerden een aantal fusiepartners het principe dat de opbrengst uit examengelden volledig werd overgedragen naar het volgende boekjaar. In overleg met de fusiepartners werd vanaf de jaarrekening 2000 een deel van de opbrengst uit examengelden toegerekend aan het boekjaar 2000. Deze werkwijze heeft voor het boekjaar 2000 een stijging van de opbrengst uit examengelden tot gevolg.

In het boekjaar 2000 zijn de hogere “Werkingsuitkeringen” (+ 374 159 (000) BEF) verantwoordelijk voor ongeveer 60 % van de meeropbrengst in de jaarrekening. Dit is het resultaat van een grotere enveloppe ontvangen van de overheid in vergelijking met de enveloppe gebruikt bij het opstellen van de begroting.

De hogere opbrengsten uit inschrijvings- en examengelden worden door de hogescholen toegeschreven aan de voorzichtige raming bij de begrotingsopmaak en de aanpassing van de pro rata toewijzing van opbrengsten aan een bepaald boekjaar.

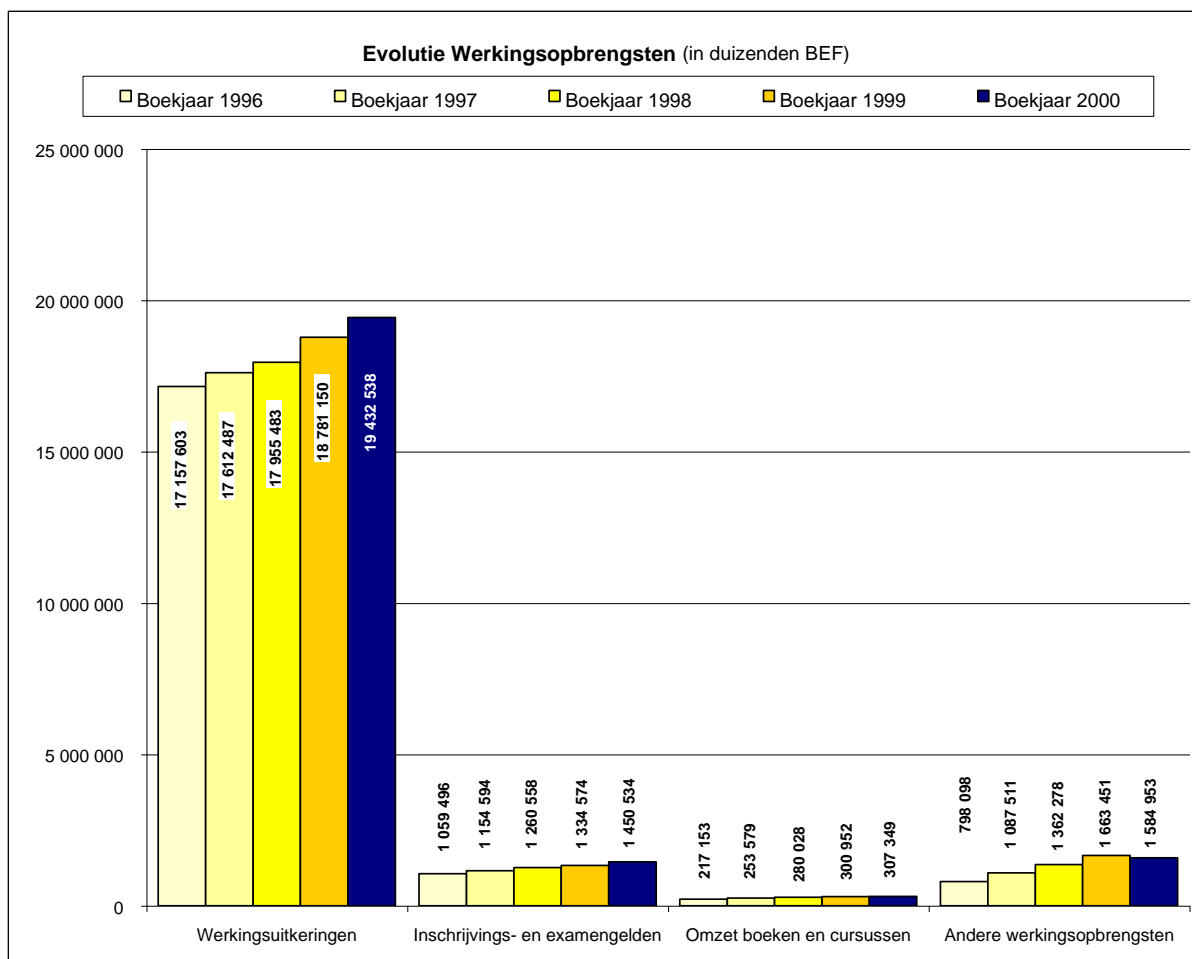
De omzet boeken en cursussen is 7,9 % hoger dan geraamd in de begroting 2000.

De hogescholen noteerden in de jaarrekening 2000 11,8 % meer gerealiseerde opbrengsten dan gebudgetteerd. Door het eenmalig karakter van een deel van de activiteiten en de onzekerheid verbonden aan het binnen halen van projecten (i.v.m. maatschappelijke dienstverlening of wetenschappelijk onderzoek) worden deze opbrengsten, door het merendeel van de hogescholen, elk jaar te laag gebudgetteerd.

3.2.2.1.3 Horizontale analyse: jaarrekening 1996 - 2000

De evolutie -periode 1996-2000- van de vier belangrijkste componenten van de werkingsopbrengsten wordt hieronder grafisch voorgesteld:

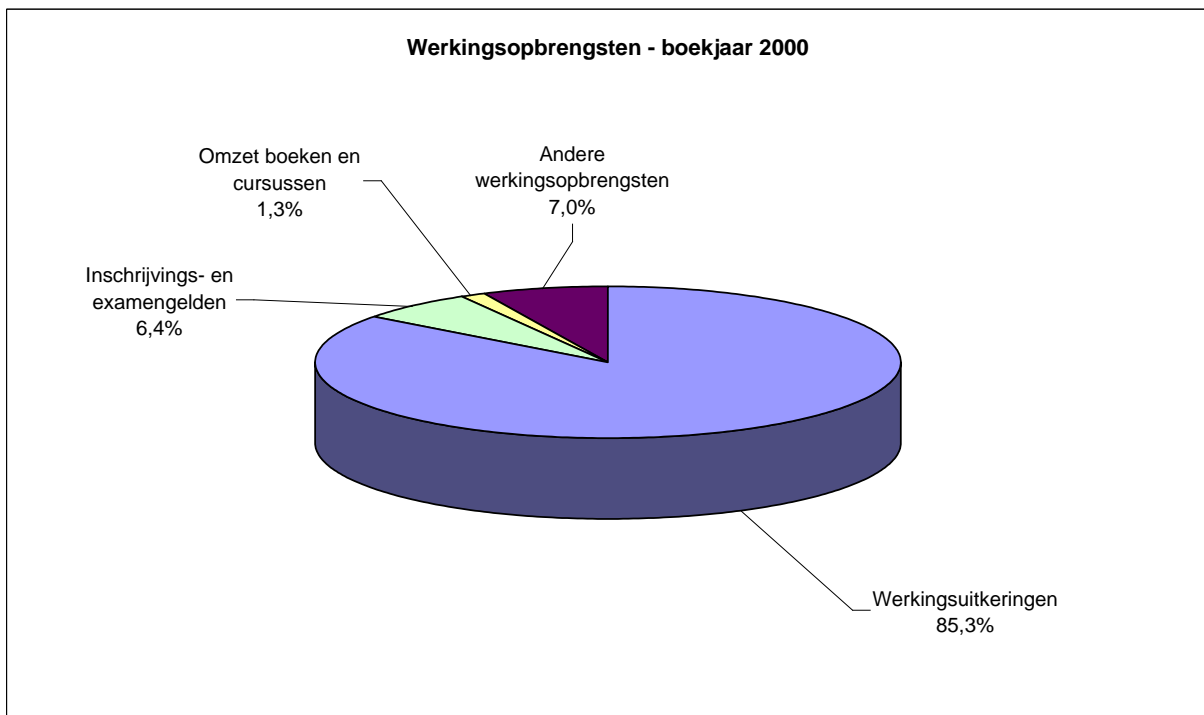
Werkingsopbrengsten	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
		1996	1997	1998	1999	2000
<i>(in duizenden BEF)</i>						
I. Werkingsopbrengsten	70/74	19 232 421	20 108 229	20 858 347	22 082 032	22 777 958
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 875 808	+ 750 118	+ 1 223 686	+ 695 926
Jaarlijks groeipercentage			+ 4,6 %	+ 3,7 %	+ 5,9 %	+ 3,2 %
Index: 1996 = 100			104,6	108,5	114,8	118,4
A.1. Werkingsuitkeringen	700	17 157 603	17 612 487	17 955 483	18 781 150	19 432 538
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 454 884	+ 342 996	+ 825 667	+ 651 388
Jaarlijks groeipercentage			+ 2,7 %	+ 1,9 %	+ 4,6 %	+ 3,5 %
Index: 1996 = 100			102,7	104,7	109,5	113,3
A.2. Inschrijvings- en examengelden	701/2	1 059 496	1 154 594	1 260 558	1 334 574	1 450 534
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 95 098	+ 105 964	+ 74 016	+ 115 959
Jaarlijks groeipercentage			+ 9,0 %	+ 9,2 %	+ 5,9 %	+ 8,7 %
Index: 1996 = 100			109,0	119,0	126,0	136,9
A.3. Omzet boeken en cursussen	703	217 153	253 579	280 028	300 952	307 349
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 36 426	+ 26 449	+ 20 924	+ 6 397
Jaarlijks groeipercentage			+ 16,8 %	+ 10,4 %	+ 7,5 %	+ 2,1 %
Index: 1996 = 100			116,8	129,0	138,6	141,5
D. Andere werkingsopbrengsten	74	798 098	1 087 511	1 362 278	1 663 451	1 584 953
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 289 413	+ 274 767	+ 301 173	- 78 498
Jaarlijks groeipercentage			+ 36,3 %	+ 25,3 %	+ 22,1 %	- 4,7 %
Index: 1996 = 100			136,3	170,7	208,4	198,6

De horizontale analyse van de werkingsopbrengsten van de 5 voorbije boekjaren leidt tot volgende vaststellingen:

- ◆ De geconsolideerde werkingsopbrengsten groeien jaarlijks aan. T.o.v. het boekjaar 1996 groeiden de werkingsopbrengsten met 18,4 %.
- ◆ In absolute bedragen is de groei van de werkingsuitkeringen de belangrijkste bron van meeropbrengsten. Deze werden enerzijds gerealiseerd door de jaarlijkse indexering van de enveloppe en de bijkomende input van financiële middelen door de Vlaamse regering.
- ◆ T.o.v. het boekjaar 1996 stegen de opbrengsten uit inschrijvings- en examengelden met 36,9 %. De stijging van het aantal hogeschoolstudenten en de indexering van de inschrijvingsgelden kunnen deze groei verklaren⁸.
- ◆ De “Omzet boeken en cursussen” groeide met 41,5 %. De jaarlijkse groei vertoont echter een vertraging. Door de tendens om de boekenverkoop uit te besteden moet er voor de toekomst rekening gehouden worden met een verdere vertraging van de opbrengstgroei of zelfs met een opbrengstdaling.
- ◆ In de periode 1996-2000 was de component “Andere werkingsopbrengsten” de snelst groeiende bron van de geconsolideerde werkingsopbrengsten. In de beschouwde periode verdubbelde deze opbrengst ongeveer. Voor de hogescholen was dit een belangrijke bron van bijkomende werkingsmiddelen. In het boekjaar 2000 kwam er echter een einde aan het succesverhaal; de jaarlijkse opbrengststijging veranderde in een opbrengstdaling.

3.2.2.1.4 Verticale analyse: jaarrekening 2000

De hogescholen realiseren de geconsolideerde werkingsopbrengsten hoofdzakelijk met de opbrengsten van 4 rubrieken. De financiële middelen die de hogescholen ontvangen van de overheid (werkingsuitkeringen) blijven de belangrijkste opbrengstenbron.

⁸ De opbrengstgroei van het boekjaar 2000 moet worden gerelativeerd, cfr. de wijziging van de pro rata toerekening van de opbrengst uit inschrijvings- en examengelden.

3.2.2.1.5 Verticale analyse: jaarrekening 1996 - 2000

De structuuranalyse van de geconsolideerde werkingsopbrengsten toont een dalend aandeel van de “Werkingsuitkeringen”. Het opbrengstaandeel van de “Inschrijvings- en examengelden”, de “Omzet boeken en cursussen” en de “Andere werkingsopbrengsten” groeide in de periode 1996-2000. De hogescholen leverden dus belangrijke inspanningen om derde geldstromen te creëren en/of uit te breiden.

I. Werkingsopbrengsten	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
<i>Verticale analyse - % aandeel in de Werkingsopbrengsten</i>		1996	1997	1998	1999	2000	2000
<i>(in duizenden BEF)</i>							
I. Werkingsopbrengsten	70/74	19 232 421	20 108 229	20 858 347	22 082 032	22 777 958	22 154 930
Werkingsuitkeringen	700	89,2 %	87,6 %	86,1 %	85,1 %	85,3 %	86,0 %
Inschrijvings- en examengelden	701/2	5,5 %	5,7 %	6,0 %	6,0 %	6,4 %	6,3 %
Omzet boeken en cursussen	703	1,1 %	1,3 %	1,3 %	1,4 %	1,3 %	1,3 %
Sociale toelagen	704	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Voorraadwijzigingen (toename +, afname -)	71	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Geproduceerde vaste activa	72	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Andere werkingsopbrengsten	74	4,1 %	5,4 %	6,5 %	7,5 %	7,0 %	6,4 %

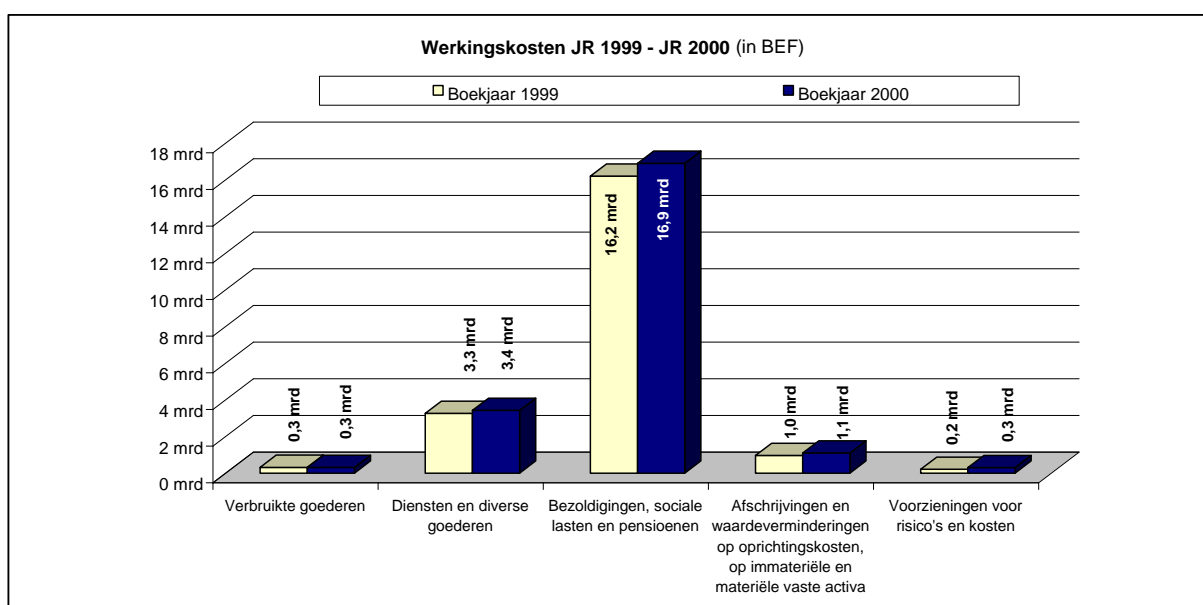
3.2.2.1.6 Verticale analyse: begroting 2000 – jaarrekening 2000

De samenstelling van de werkingsopbrengsten in de jaarrekening 2000 benadert de begrote structuur van de werkingsopbrengsten. De verticale analyse toont een lichte overschatting van het begrote aandeel van de “Werkingsuitkeringen” en een lichte onderschatting van het gebudgetteerde aandeel van de “Andere werkingsopbrengsten”.

3.2.2.2 Geconsolideerde werkingskosten⁹

3.2.2.2.1 Horizontale analyse: jaarrekening 1999 - 2000

Tijdens het boekjaar 2000 maakten de 27 hogescholen ongeveer 22,13 miljard BEF werkingskosten. Voor de 5 belangrijkste kostenrubrieken wordt in onderstaande grafiek een vergelijking gemaakt tussen de werkelijke kost opgenomen in de geconsolideerde resultatenrekening 1999 en 2000.

Tijdens het boekjaar 2000 stegen de werkingskosten met 5,1 % of 1,1 miljard BEF. De toename van de werkingskosten situeert zich in bijna alle rubrieken. De grootste kostenpost, de bezoldigingen, groeide minder snel dan de totale werkingskosten. In absolute termen zijn de bezoldigingskosten wel verantwoordelijke voor 64,4 % van de aangroei van de werkingskosten.

II. Werkingskosten (-)	Codes	Boekjaar	Boekjaar	JR00-JR99	JR00-JR99
		1999	2000	Absoluut verschil	Relatief verschil
(in duizenden BEF)					
II. Werkingskosten	60/64	21 048 062	22 130 183	+ 1 082 121	+ 5,1 %
A. Verbruikte goederen	60	316 592	310 523	- 6 069	- 1,9 %
B. Diensten en diverse goederen	61	3 264 076	3 427 483	+ 163 407	+ 5,0 %
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	16 200 841	16 898 131	+ 697 291	+ 4,3 %
D. Afschrijvingen en waardevermind. op OPK, IMVA en MVA	630	962 204	1 098 638	+ 136 435	+ 14,2 %
E. Waardeverminderingen op voorraden en werkingsvord.	631/4	5 175	4 349	- 826	- 16,0 %
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	635/7	206 934	304 360	+ 97 426	+ 47,1 %
G. Andere werkingskosten	640/8	92 240	86 699	- 5 541	- 6,0 %
H. Als herstructureringskosten geactiveerde werkingskosten	649	0	0	+ 0	VB = 0

De vermindering van de kosten voor "Verbruikte goederen" wordt o.a. veroorzaakt door de uitbesteding van de boekenverkoop door een aantal hogescholen. De afname van de "Andere werkingsopbrengsten" gaat ook gepaard met een vermindering aan de kostenzijde.

⁹ Een aantal oorspronkelijke inrichtende machten bleven eigenaar van de gebouwen en stellen bijvoorbeeld d.m.v. een "gebruiksovereenkomst om niet" deze gebouwen ter beschikking van de nieuwe hogeschool. Dit leidt tot een onderschatting van de afschrijvingskosten en/of de huurkosten opgenomen in de resultatenrekeningen.

De kosten voor “Diensten en diverse goederen” groeiden aan met 5 %. De toename van de kosten wordt toegeschreven aan hogere energiekosten, hogere honoraria van externe lesgevers, extra kosten gelieerd aan projecten van maatschappelijke dienstverlening en wetenschappelijk onderzoek, meer kosten voor huisvesting en hoger budgetten voor communicatie, public relations,...

De kosten voor “Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen” groeiden tijdens het boekjaar 2000 o.a. door de uitbreiding van het personeelsbestand, de loonindexering en de toekenning van de biënnales. De aangroei werd zowel bij de “Bezoldigingskosten Departement Onderwijs” als bij de bezoldigingskosten die de hogeschool zelf rechtstreeks betaalt vastgesteld.

De jaarlijkse investeringsinspanningen resulteren in een toename van de afschrijvingskosten.

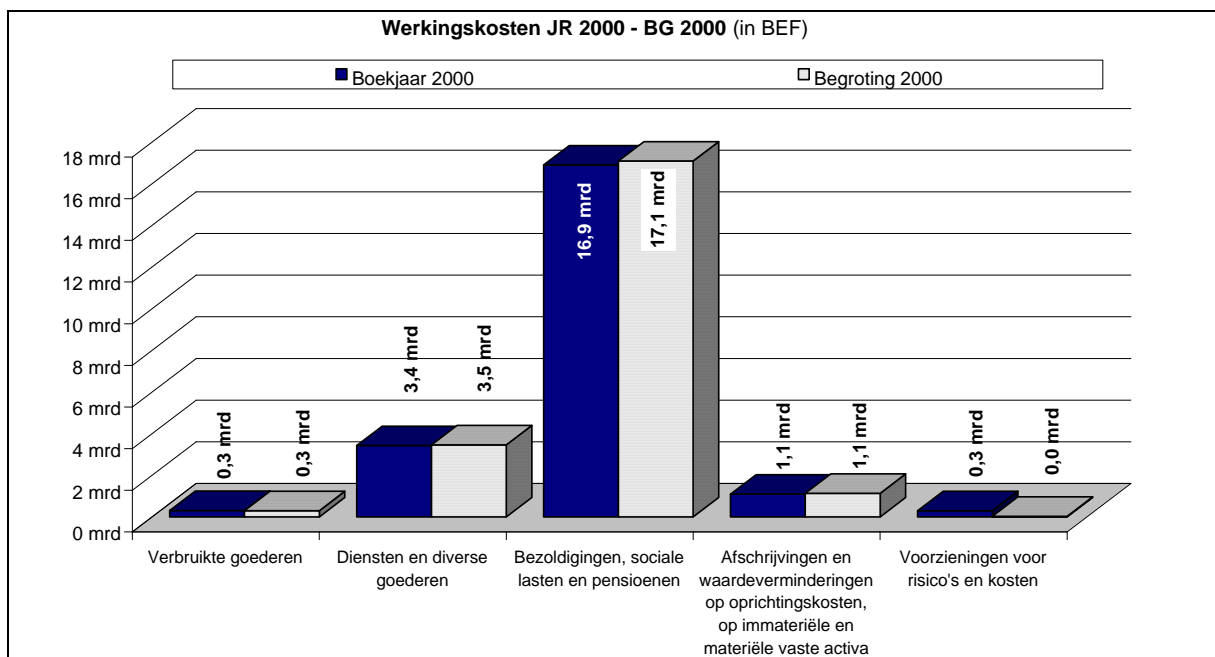
De geconsolideerde kosten voor “Voorzienen voor risico's en kosten” gingen met 47,1 % de hoogte in. De balanswaarden van de voorzieningen voor “Pensioenen en soortgelijke verplichtingen”, de voorzieningen voor “Grote herstellings- en onderhoudswerken” en de voorzieningen voor “Overige risico's en kosten” groeide tijdens het boekjaar 2000. Dit wijst erop dat voor elke groep van voorzieningen het geconsolideerde bedrag van de nieuw aangelegde voorzieningen groter was dan de som van de geconsolideerde bestedingen en terugnemingen van voorzieningen.

3.2.2.2 Horizontale analyse: begroting 2000 – jaarrekening 2000

Het gebudgetteerde en geconsolideerde bedrag van de werkingskosten benadert het reële geconsolideerde kostenbedrag. Het werkelijke kostenbedrag is 0,2 % hoger dan het geraamde bedrag, in absolute bedragen stemt dit overeen met een meerkost van 33,8 miljoen BEF.

II. Werkingskosten (-)	Codes	Boekjaar	Begroting	JR00-BG00	JR00-BG00
		2000	2000	Absoluut verschil	Relatief verschil
<i>absolute bedragen in duizenden BEF</i>					
II. Werkingskosten	60/64	22 130 183	22 096 355	+ 33 828	+ 0,2 %
A. Verbruikte goederen	60	310 523	301 559	+ 8 964	+ 3,0 %
B. Diensten en diverse goederen	61	3 427 483	3 461 997	- 34 513	- 1,0 %
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	16 898 131	17 087 139	- 189 008	- 1,1 %
D. Afschrijvingen en waardevermind. op OPK, IMVA en MVA	630	1 098 638	1 139 209	- 40 571	- 3,6 %
E. Waardeverminderingen op voorraden en werkingsvord.	631/4	4 349	1 210	+ 3 139	+ 259,4 %
F. Voorzienen voor risico's en kosten	635/7	304 360	35 749	+ 268 611	+ 751,4 %
G. Andere werkingskosten	640/8	86 699	69 493	+ 17 206	+ 24,8 %
H. Als herstructureringskosten geactiveerde werkingskosten	649	0	0	+ 0	BG = 0

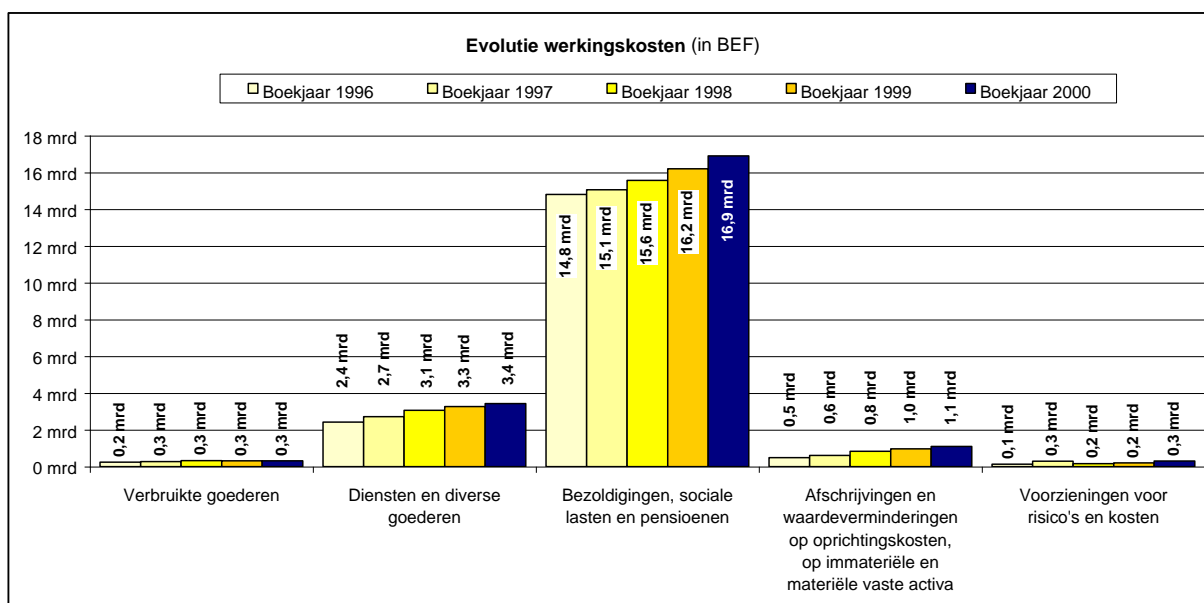
De budgetoverschrijdingen situeren zich bij de relatief kleinere kostenrubrieken. De kosten voor “Diensten en diverse goederen”, “Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen” en de afschrijvingskosten bleven in werkelijkheid onder het begrote bedrag.

De grootste afwijking tussen de werkelijke kosten en de geraamde kosten is vast te stellen bij de rubriek "Voorzieningen voor risico's en kosten". Een frequent aangehaalde verklaring is de te lage inschatting van de aan te leggen voorzieningen voor nieuwe instappers in het TBS 55+ ov stelsel. Ook de overige voorzieningen werden soms te laag gebudgetteerd.

3.2.2.2.3 Horizontale analyse: jaarrekening 1996 - 2000

De totale werkingskosten stegen in elk boekjaar. Het merendeel van deze kostencomponenten vertonen dezelfde tendens. De evolutie van de 5 belangrijkste kostenrubrieken wordt hieronder grafisch weergegeven.

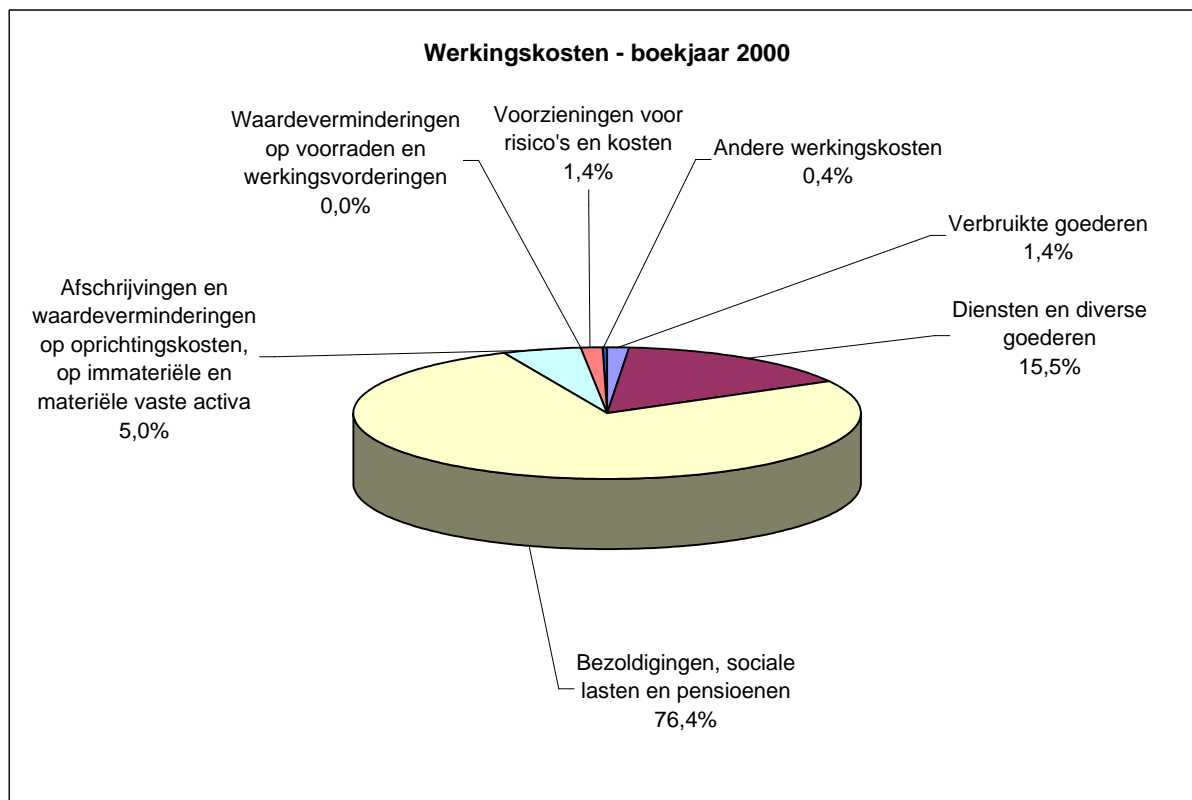
II. Werkingskosten (-)	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
		1996	1997	1998	1999	2000
<i>(absolute bedragen in duizenden BEF)</i>						
II. Werkingskosten	60/64	18 177 197	19 039 234	20 041 435	21 048 062	22 130 183
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 862 038	+ 1 002 201	+ 1 006 627	+ 1 082 121
Jaarlijks groeipercentage			+ 4,7 %	+ 5,3 %	+ 5,0 %	+ 5,1 %
Index: 1996 = 100			104,7	110,3	115,8	121,7
A. Verbruikte goederen	60	248 337	273 083	323 646	316 592	310 523
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 24 746	+ 50 563	- 7 054	- 6 069
Jaarlijks groeipercentage			+ 10,0 %	+ 18,5 %	- 2,2 %	- 1,9 %
Index: 1996 = 100			110,0	130,3	127,5	125,0
B. Diensten en diverse goederen	61	2 419 709	2 719 496	3 061 675	3 264 076	3 427 483
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 299 787	+ 342 179	+ 202 401	+ 163 407
Jaarlijks groeipercentage			+ 12,4 %	+ 12,6 %	+ 6,6 %	+ 5,0 %
Index: 1996 = 100			112,4	126,5	134,9	141,6
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	14 807 406	15 057 727	15 572 221	16 200 841	16 898 131
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 250 322	+ 514 493	+ 628 620	+ 697 291
Jaarlijks groeipercentage			+ 1,7 %	+ 3,4 %	+ 4,0 %	+ 4,3 %
Index: 1996 = 100			101,7	105,2	109,4	114,1
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	630	490 475	615 134	835 919	962 204	1 098 638
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 124 659	+ 220 784	+ 126 285	+ 136 435
Jaarlijks groeipercentage			+ 25,4 %	+ 35,9 %	+ 15,1 %	+ 14,2 %
Index: 1996 = 100			125,4	170,4	196,2	224,0
E. Waardeverminderingen op voorraden en werkingsvorderingen (+/-)	631/4	5 109	4 022	7 096	5 175	4 349
Jaarlijkse absolute mutatie			- 1 087	+ 3 074	- 1 922	- 826
Jaarlijks groeipercentage			- 21,3 %	+ 76,4 %	- 27,1 %	- 16,0 %
Index: 1996 = 100			78,7	138,9	101,3	85,1
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (+/-)	635/7	128 807	294 914	158 235	206 934	304 360
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 166 107	- 136 679	+ 48 699	+ 97 426
Jaarlijks groeipercentage			+ 129,0 %	- 46,3 %	+ 30,8 %	+ 47,1 %
Index: 1996 = 100			229,0	122,8	160,7	236,3
G. Andere werkingskosten	640/8	77 354	74 858	82 642	92 240	86 699
Jaarlijkse absolute mutatie			- 2 496	+ 7 785	+ 9 598	- 5 541
Jaarlijks groeipercentage			- 3,2 %	+ 10,4 %	+ 11,6 %	- 6,0 %
Index: 1996 = 100			96,8	106,8	119,2	112,1

Aan de kostenzijde kunnen voor de periode 1996-2000 volgende tendensen worden vastgesteld:

- ◆ De totale werkingskosten liggen 21,7 % boven het kostenniveau van 1996. Het groeipercentage schommelt jaarlijks rond de 5 %.
- ◆ De indexcijfers (basis 1996) wijzen erop dat in het boekjaar 2000 slechts één kostenrubriek beneden het kostenniveau van 1996 ligt, nl. de rubriek "Waardeverminderingen op voorraden en werkingsvorderingen".
- ◆ Het indexcijfer van de rubriek "Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen" is kleiner dan het indexcijfer van de totale werkingskosten. Om de 80/20 loonkostennorm, opgelegd in het hogescholendecreet, te respecteren moesten veel hogescholen de groei van de personeelskosten beperken.
- ◆ De jaarlijks aangehouden investeringsinspanningen veroorzaken een belangrijke stijging van de afschrijvingskosten. Deze kostenrubriek verdubbelde in omvang op 5 jaar tijd.
- ◆ Aan de kostenzijde is de rubriek "Voorzieningen voor risico's en kosten" de snelste groeier. De kostenstijging was in belangrijke mate het gevolg van het aanleggen van bijkomende voorzieningen voor nieuwe instappers in het TBS 55+ ov stelsel. In de toekomst zullen deze voorzieningen besteed worden, dat zal een kostenverlagend effect tot gevolg hebben.

3.2.2.2.4 Verticale analyse: jaarrekening 2000

De structuur van de geconsolideerde werkingskosten wordt hieronder weergegeven. Voor elke component van de werkingskosten wordt het procentueel aandeel in de totale werkingskosten aangeduid. Drie kostencomponenten, nl. de diensten en diverse goederen, de bezoldigingskosten en de afschrijvingskosten nemen samen reeds 96,9 % van de totale werkingskosten voor hun rekening.

3.2.2.2.5 Verticale analyse: jaarrekening 1996 - 2000

De structuuranalyse van de geconsolideerde werkingskosten toont volgende tendensen:

- een dalend aandeel voor de bezoldigingskosten;
- een stijgend aandeel voor de diensten en diverse goederen en de afschrijvingskosten.

II. Werkingskosten (-)	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
		1996	1997	1998	1999	2000	2000
<i>Verticale analyse - % aandeel in de Werkingskosten</i>							
<i>absolute bedragen in duizenden BEF</i>							
II. Werkingskosten	60/64	18 177 197	19 039 234	20 041 435	21 048 062	22 130 183	22 096 355
Verbruikte goederen	60	1,4 %	1,4 %	1,6 %	1,5 %	1,4 %	1,4 %
Diensten en diverse goederen	61	13,3 %	14,3 %	15,3 %	15,5 %	15,5 %	15,7 %
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	81,5 %	79,1 %	77,7 %	77,0 %	76,4 %	77,3 %
Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	630	2,7 %	3,2 %	4,2 %	4,6 %	5,0 %	5,2 %
Waardeverminderingen op voorraden en werkingsvorderingen	631/4	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Voorzieningen voor risico's en kosten	635/7	0,7 %	1,5 %	0,8 %	1,0 %	1,4 %	0,2 %
Andere werkingskosten	640/8	0,4 %	0,4 %	0,4 %	0,4 %	0,4 %	0,3 %
Als herstructureringskosten geactiveerde werkingskosten	649	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

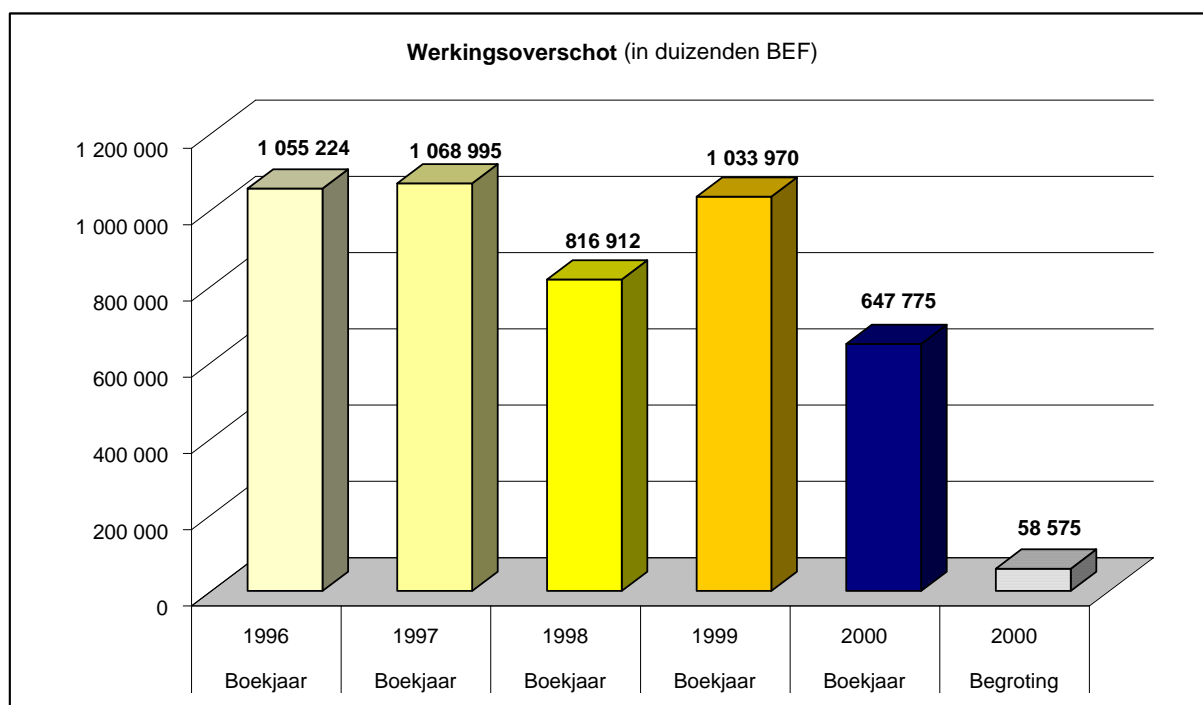

3.2.2.2.6 Verticale analyse: begroting 2000 – jaarrekening 2000

De begrote structuur van de werkingskosten van het jaar 2000 sluit nauw aan bij de werkelijke kostenstructuur. De overschatting van de begrote bezoldigingskosten en de onderschatting van de kosten voor voorzieningen - vastgesteld bij de horizontale analyse - komen ook tot uiting in de verticale kostenanalyse.

3.2.2.3 Geconsolideerd werkingsoverschot / (werkingstekort) |70/64|

Het werkingsoverschot is het resultaat dat de hogescholen behalen uit hun courante activiteiten. In het boekjaar 2000 is het behaalde werkingsoverschot beduidend lager dan het behaalde resultaat in 1996. Tijdens de periode 1996-2000 groeiden de werkingskosten (+ 21,7 %) sneller dan de werkingsopbrengsten (+ 18,4 %). Toch realiseerde de globale hogeschoolsector elk jaar een positief werkingsresultaat.

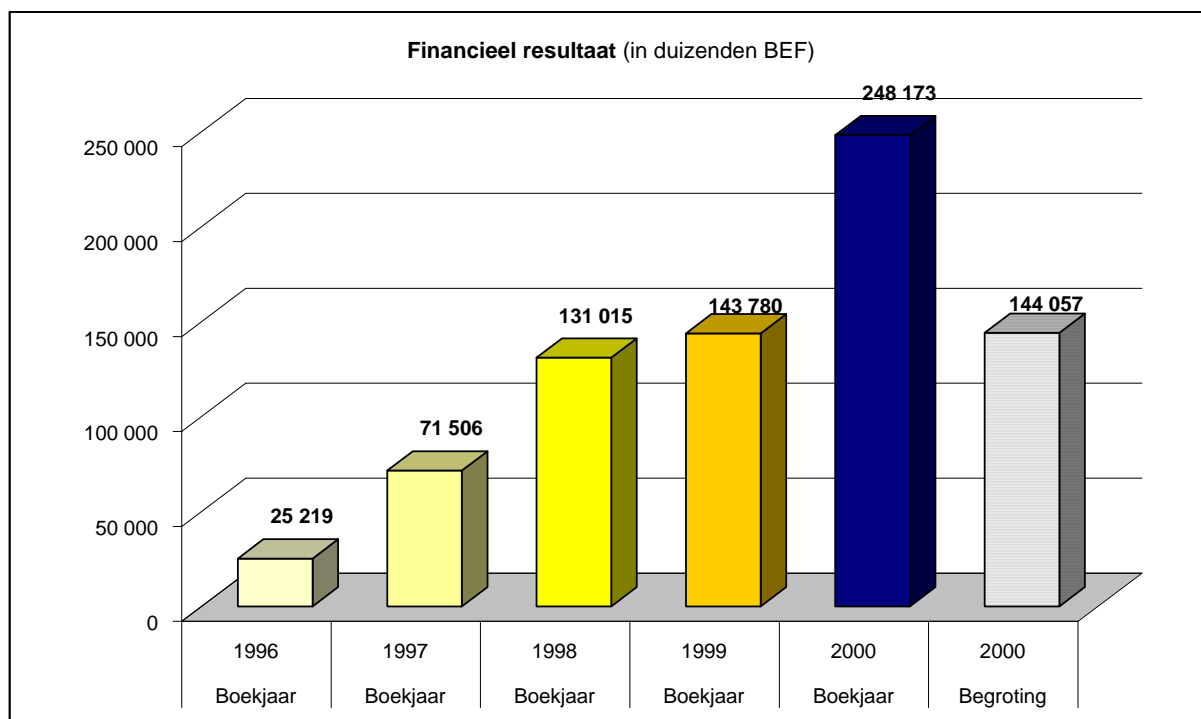

Werkingsoverschot / (Werkingstekort)	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
<i>absolute bedragen in duizenden BEF</i>		1996	1997	1998	1999	2000	2000
Werkingsopbrengsten	70/74	19 232 421	20 108 229	20 858 347	22 082 032	22 777 958	22 154 930
Werkingskosten (-)	60/64	18 177 197	19 039 234	20 041 435	21 048 062	22 130 183	22 096 355
Werkingsoverschot / (Werkingstekort)	70/64	1 055 224	1 068 995	816 912	1 033 970	647 775	58 575
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 13 770	- 252 083	+ 217 058	- 386 195	
Jaarlijks groeipercentage			+ 1,3 %	- 23,6 %	+ 26,6 %	- 37,4 %	
Index: 1996 = 100			101,3	77,4	98,0	61,4	

Het werkingsoverschot is in de jaarrekening veel gunstiger dan het begrote werkingsresultaat.

3.2.2.4 Geconsolideerd financieel resultaat | 75 - 65 |

Het financieel resultaat is het verschil tussen de financiële opbrengsten en de financiële kosten. In tegenstelling tot de dalende tendens van het werkingsoverschot, vertoont het financieel resultaat in de periode 1996-2000 een stijgende tendens. In de beschouwde periode stegen de financiële opbrengsten door de toename van de opbrengsten uit vlottende activa en de in resultaatneming van kapitaalsubsidies. De financiële kosten groeiden voornamelijk door de toegenomen schuldenlast van de hogescholen en de daaraan gekoppelde kosten van schulden. De toename van de opbrengsten oversteeg in ruime mate de toename van de kosten.

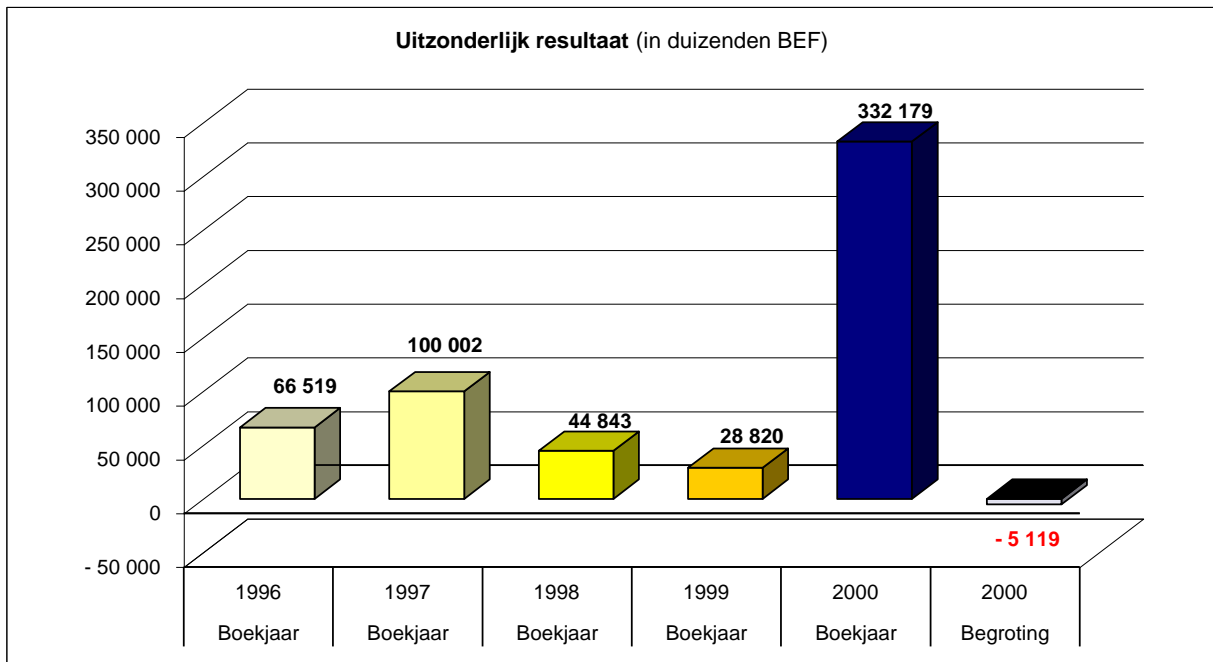

Financieel resultaat	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
<i>absolute bedragen in duizenden BEF</i>		1996	1997	1998	1999	2000	2000
Financiële opbrengsten	75	110 924	168 009	232 138	247 850	380 133	274 685
Financiële kosten (-)	65	85 706	96 502	101 123	104 070	131 960	130 628
Financieel resultaat	75 - 65	25 219	71 506	131 015	143 780	248 173	144 057
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 46 287	+ 59 509	+ 12 765	+ 104 393	
Jaarlijks groeipercentage			+ 183,5 %	+ 83,2 %	+ 9,7 %	+ 72,6 %	
Index: 1996 = 100			283,5	519,5	570,1	984,1	

Evenals bij het werkingsoverschot is er ook bij de begrotingsopmaak sprake van een onderschatting van het financieel resultaat.

3.2.2.5 Geconsolideerd uitzonderlijk resultaat | 76 - 66 |

De geconsolideerde uitzonderlijke opbrengsten en de geconsolideerde uitzonderlijke kosten vormen samen het geconsolideerd uitzonderlijk resultaat. Dit laatste vertoont een grillig verloop, maar de uitzonderlijke verrichtingen resulteerden elk jaar in een positief resultaat. Het hoge uitzonderlijke resultaat voor het boekjaar 2000 is toe te schrijven aan de beslissing van de Vlaamse regering om de werkingsuitkering van het vierde kwartaal van 1995 aan de hogescholen uit te betalen. Een aantal hogescholen hadden deze opbrengst nog niet in de boekhouding genoteerd.

Uitzonderlijk resultaat	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
<i>absolute bedragen in duizenden BEF</i>		1996	1997	1998	1999	2000	2000
Uitzonderlijke opbrengsten	76	135 136	175 007	59 693	48 594	377 959	600
Uitzonderlijke kosten (-)	66	68 617	75 005	14 850	19 774	45 780	5 719
Uitzonderlijk resultaat	76 - 66	66 519	100 002	44 843	28 820	332 179	(5 119)
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 33 483	- 55 159	- 16 023	+ 303 359	
Jaarlijks groeipercentage			+ 50,3 %	- 55,2 %	- 35,7 %	+ 1052,6 %	
Index: 1996 = 100			150,3	67,4	43,3	499,4	

Ook het uitzonderlijk resultaat werd in de begroting 2000 onderschat.

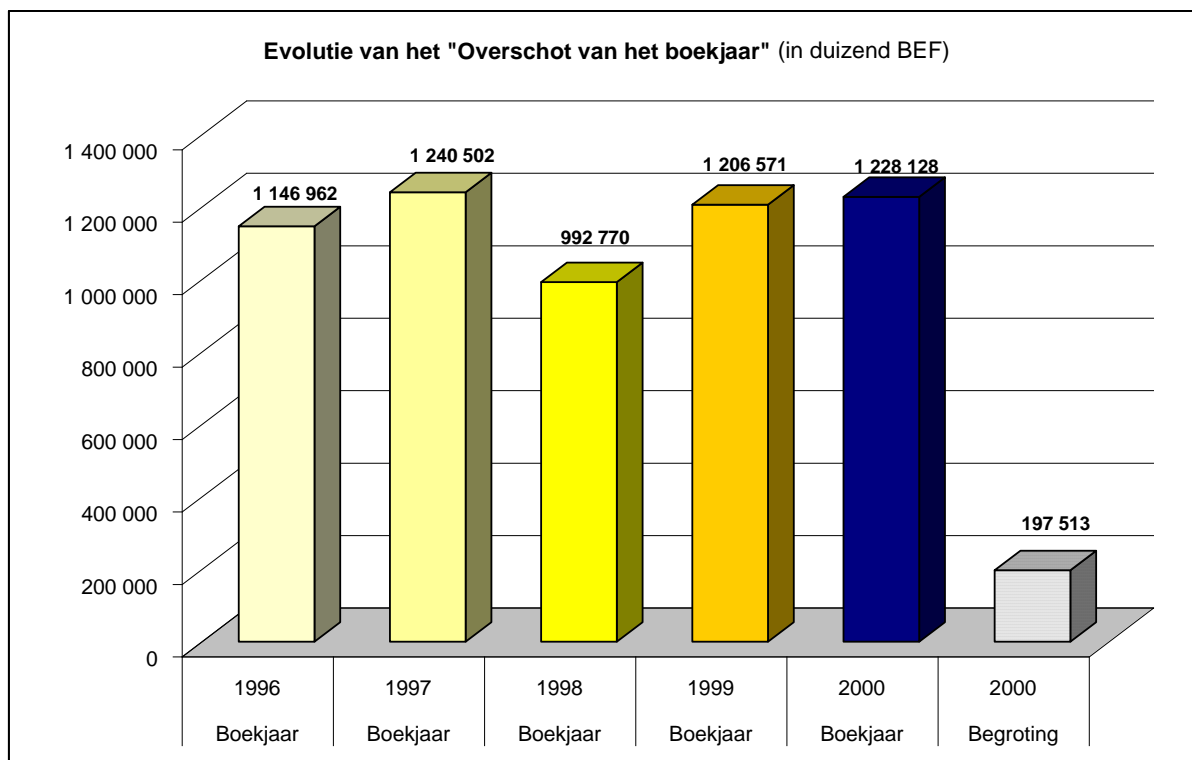
3.2.2.6 Evolutie en opbouw van het geconsolideerd resultaat van het boekjaar

3.2.2.6.1 Evolutie van het geconsolideerd "Overschot van het boekjaar" | 70/66 |

Het boekjaar 2000 wordt afgesloten met een geconsolideerd "Overschot van het boekjaar" van 1,2 miljard BEF. T.o.v. het vorige boekjaar is dit een groei met 1,8 %; t.o.v. het boekjaar 1996 is dit een aangroei met 7,1 %.

Overschot van het boekjaar	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	JR00-JR96
		1996	1997	1998	1999	2000	Absoluut verschil
<i>(in duizenden BEF)</i>							
IX. Overschot/(tekort) van het boekjaar	70/66	1 146 962	1 240 502	992 770	1 206 571	1 228 128	+ 81 166
Jaarlijks groeipercentage			+ 8,2 %	- 20,0 %	+ 21,5 %	+ 1,8 %	
Index: 1996 = 100			108,2	86,6	105,2	107,1	
Totale opbrengsten		19 478 481	20 451 244	21 150 178	22 378 477	23 536 051	+ 4 057 570
Jaarlijks groeipercentage			+ 5,0 %	+ 3,4 %	+ 5,8 %	+ 5,2 %	
Index: 1996 = 100			105,0	108,6	114,9	120,8	
Totale kosten		18 331 519	19 210 742	20 157 408	21 171 906	22 307 923	+ 3 976 404
Jaarlijks groeipercentage			+ 4,8 %	+ 4,9 %	+ 5,0 %	+ 5,4 %	
Index: 1996 = 100			104,8	110,0	115,5	121,7	

De evolutie van het "Overschot van het boekjaar" wordt bepaald door de evolutie van de totale opbrengsten en de totale kosten. In de periode 1996-2000 was het groeitempo van de totale opbrengsten (+ 20,8 %) kleiner dan het groeitempo van de totale kosten (+ 21,7 %). In absolute bedragen was de groei van de totale opbrengsten groter dan de groei van de totale kosten, dit resulteerde in een beperkte aangroei van het "Overschot van het boekjaar" (+ 81 166 (000) BEF).

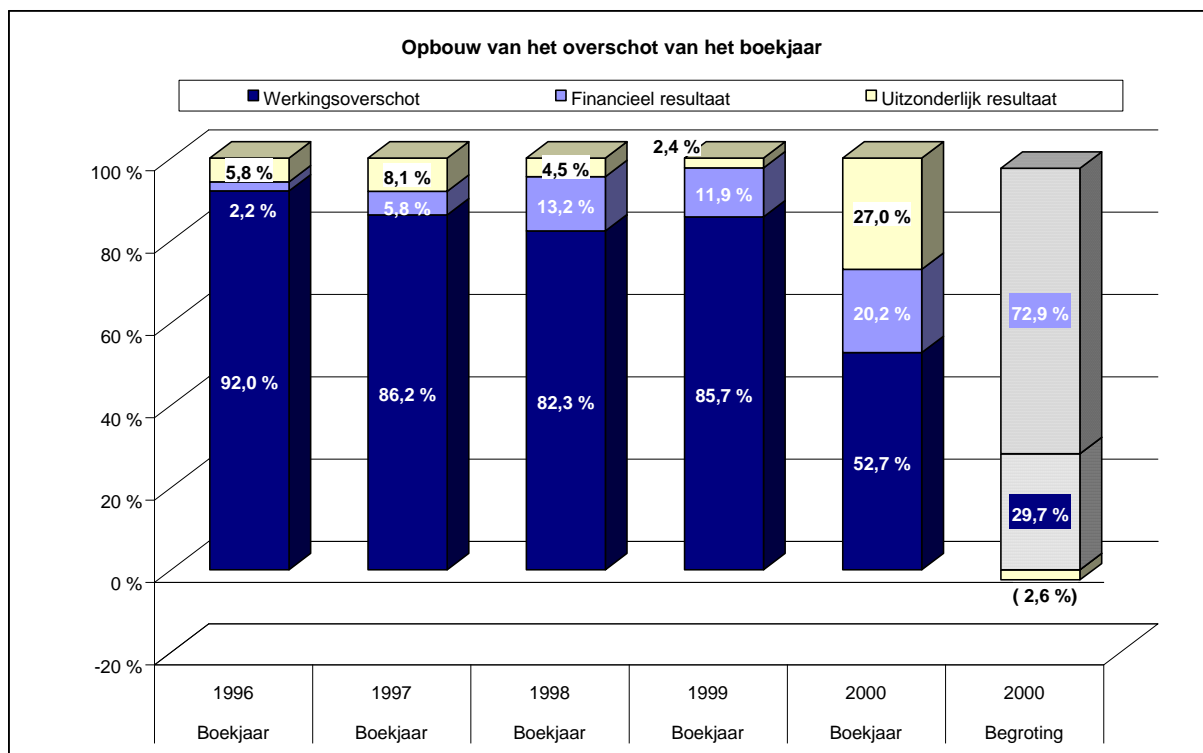

Een jaarlijks terugkerend verschijnsel is de onderschatting van het "Overschot van het boekjaar" in de begroting. In het boekjaar 2000 lag het geconsolideerde begrote resultaat 1 miljard BEF hoger dan het gebudgetteerde resultaat van het boekjaar.

Overschot van het boekjaar	Codes	Boekjaar	Begroting	JR00-BG00	JR00-BG00
		2000	2000	Absoluut verschil	Relatief verschil
<i>absolute bedragen in duizenden BEF</i>					
IX. Overschot/(tekort) van het boekjaar	70/66	1 228 128	197 513	+ 1 030 615	+ 521,8 %

3.2.2.6.2 Opbouw van het geconsolideerd “Overschot van het boekjaar” | 70/66 |

Het “Overschot van het boekjaar” wordt opgebouwd met 3 deelresultaten, nl. het werkingsoverschot / werkingstekort [70/64], het financieel resultaat [75-65] en het uitzonderlijk resultaat [76-66]. Onderstaande grafiek en tabel illustreren duidelijk dat tijdens het boekjaar 2000 het aandeel van het werkingsoverschot in het resultaat van het boekjaar een deel van haar dominante rol verliest. Het financieel resultaat en het uitzonderlijk resultaat zijn voor het boekjaar 2000 belangrijke componenten om het resultaat van het boekjaar op een vergelijkbaar niveau te houden met het resultaat van de vorige boekjaren.

Overschot/(tekort) van het boekjaar	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
<i>absolute bedragen in duizenden BEF</i>		1996	1997	1998	1999	2000	2000
Werkingsoverschot	70/64	1 055 224	1 068 995	816 912	1 033 970	647 775	58 575
Financieel resultaat	75 - 65	25 219	71 506	131 015	143 780	248 173	144 057
Uitzonderlijk resultaat	76 - 66	66 519	100 002	44 843	28 820	332 179	(5 119)
Overschot/(tekort) van het boekjaar	70/66	1 146 962	1 240 502	992 770	1 206 571	1 228 128	197 513

3.2.3 Resultatenrekening: enkele kengetallen per hogeschool

3.2.3.1 Werkingsopbrengsten

De tabel op de volgende pagina geeft een overzicht van de totale Werkingsopbrengsten en de belangrijkste componenten van de Werkingsopbrengsten per hogeschool.

- ◆ **Aandeel van de totale werkingsopbrengsten per hogeschool in de geconsolideerde werkingsopbrengsten**

De Hogeschool Gent bleef in het boekjaar 2000 de hogeschool met het hoogste aantal financierbare studenten. Deze hogeschool behoudt ook het grootste aandeel in de geconsolideerde werkingsopbrengsten.

- ◆ **Aandeel van de werkingsuitkeringen per hogeschool in de totale werkingsopbrengsten van de hogeschool**

De geconsolideerde werkingsuitkeringen van de 27 hogescholen leveren voor het boekjaar 2000 85,3 % van de geconsolideerde werkingsopbrengsten.

In de hogeschool die het meest afhankelijk is van de werkingsuitkeringen van de overheid bedraagt het aandeel 89,8 % (vorig jaar 90,7 %). Het kleinste aandeel bedraagt 71,1 % (vorig jaar 63,7 %). De range van uiterste waarden versmalde tijdens het boekjaar 2000.

- ◆ **Aandeel van de opbrengst uit inschrijvings- en examengelden per hogeschool in de totale werkingsopbrengsten van de hogeschool**

De geconsolideerde opbrengst uit inschrijvings- en examengelden leverde in het boekjaar 2000 een stijgend aandeel in de totale werkingsopbrengsten (boekjaar 2000: 6,4 %; boekjaar 1999: 6,0 %). De uiterste waarden van dit aandeel groeiden ook naar elkaar toe.

- ◆ **Aandeel van de opbrengst uit omzet boeken en cursussen per hogeschool in de totale werkingsopbrengsten van de hogeschool**

De geconsolideerde omzet boeken en cursussen levert een bijdrage van 1,3 % in de geconsolideerde werkingsopbrengsten. Per hogeschool bekeken varieert het aandeel tussen 0 % (in 3 hogescholen) en 5,6 %.

- ◆ **Aandeel van de andere werkingsopbrengsten per hogeschool in de totale werkingsopbrengsten van de hogeschool**

Het geconsolideerd aandeel van de andere werkingsopbrengsten in de geconsolideerde werkingsopbrengsten daalde in het boekjaar 2000 van 7,5 % naar 7,0 %. Ook de uiterste waarden kenden een vervlakking:

- hoogste aandeel in 1999: 31,5 %, in 2000: 18,4 %
- laagste aandeel in 1999: 2,2 %, in 2000: 2,3 %.

Evenals in het boekjaar 1999 is dit opbrengstaandeel in het boekjaar 2000 in slechts 5 hogescholen groter dan 10 %.

Werkingsopbrengsten per hogeschool - Boekjaar 2000

absolute bedragen in duizenden BEF	Werkingsopbrengsten		Werkingsuitkeringen			Inschrijvings- en examengelden			Omzet boeken en cursussen			Andere werkingsopbrengsten		
	Absoluut	% GCO	Absoluut	% WO	% GCO	Absoluut	% WO	% GCO	Absoluut	% WO	% GCO	Absoluut	% WO	% GCO
HA	1 773 939	7,8 %	1 564 332	88,2 %	8,1 %	100 014	5,6 %	6,9 %	7 061	0,4 %	2,3 %	102 532	5,8 %	6,5 %
PLANTIJN	439 729	1,9 %	391 124	88,9 %	2,0 %	21 145	4,8 %	1,5 %	14 487	3,3 %	4,7 %	12 973	3,0 %	0,8 %
KdG	1 654 973	7,3 %	1 400 557	84,6 %	7,2 %	120 175	7,3 %	8,3 %	35 587	2,2 %	11,6 %	98 654	6,0 %	6,2 %
KHK	1 323 955	5,8 %	1 057 776	79,9 %	5,4 %	75 070	5,7 %	5,2 %	43 895	3,3 %	14,3 %	147 214	11,1 %	9,3 %
KHM	807 215	3,5 %	662 920	82,1 %	3,4 %	68 267	8,5 %	4,7 %	16 194	2,0 %	5,3 %	59 834	7,4 %	3,8 %
ERASMUS	1 149 700	5,0 %	1 015 380	88,3 %	5,2 %	61 967	5,4 %	4,3 %	8 952	0,8 %	2,9 %	63 401	5,5 %	4,0 %
LUK	266 521	1,2 %	239 463	89,8 %	1,2 %	12 989	4,9 %	0,9 %	325	0,1 %	0,1 %	13 744	5,2 %	0,9 %
W&K	1 620 220	7,1 %	1 394 708	86,1 %	7,2 %	94 609	5,8 %	6,5 %	8 026	0,5 %	2,6 %	122 877	7,6 %	7,8 %
KHB	281 374	1,2 %	238 785	84,9 %	1,2 %	14 525	5,2 %	1,0 %	151	0,1 %	0,0 %	27 913	9,9 %	1,8 %
KHL	1 043 848	4,6 %	925 561	88,7 %	4,8 %	71 496	6,8 %	4,9 %	6 879	0,7 %	2,2 %	39 912	3,8 %	2,5 %
IRIS	174 804	0,8 %	147 945	84,6 %	0,8 %	8 584	4,9 %	0,6 %	2 912	1,7 %	0,9 %	15 363	8,8 %	1,0 %
HG	2 389 410	10,5 %	2 096 075	87,7 %	10,8 %	123 671	5,2 %	8,5 %	7 177	0,3 %	2,3 %	162 487	6,8 %	10,3 %
MERCATOR	605 591	2,7 %	536 660	88,6 %	2,8 %	35 761	5,9 %	2,5 %	17 770	2,9 %	5,8 %	15 400	2,5 %	1,0 %
EGON	326 212	1,4 %	285 034	87,4 %	1,5 %	33 758	10,3 %	2,3 %	0	0,0 %	0,0 %	7 420	2,3 %	0,5 %
KHSL	1 121 837	4,9 %	950 406	84,7 %	4,9 %	73 799	6,6 %	5,1 %	0	0,0 %	0,0 %	97 632	8,7 %	6,2 %
KLBO	464 811	2,0 %	393 497	84,7 %	2,0 %	33 317	7,2 %	2,3 %	5 569	1,2 %	1,8 %	32 427	7,0 %	2,0 %
KAHOG	435 804	1,9 %	381 011	87,4 %	2,0 %	27 594	6,3 %	1,9 %	6 044	1,4 %	2,0 %	21 155	4,9 %	1,3 %
HL	555 893	2,4 %	470 241	84,6 %	2,4 %	37 171	6,7 %	2,6 %	7 579	1,4 %	2,5 %	40 902	7,4 %	2,6 %
KHLi	1 079 926	4,7 %	945 475	87,5 %	4,9 %	62 976	5,8 %	4,3 %	15 866	1,5 %	5,2 %	55 609	5,1 %	3,5 %
PHL	876 270	3,8 %	780 027	89,0 %	4,0 %	54 449	6,2 %	3,8 %	5 126	0,6 %	1,7 %	36 668	4,2 %	2,3 %
HWVL	717 849	3,2 %	569 465	79,3 %	2,9 %	51 045	7,1 %	3,5 %	13 148	1,8 %	4,3 %	84 192	11,7 %	5,3 %
KHBO	791 889	3,5 %	666 725	84,2 %	3,4 %	45 583	5,8 %	3,1 %	10 156	1,3 %	3,3 %	69 425	8,8 %	4,4 %
KATHO	1 076 449	4,7 %	891 961	82,9 %	4,6 %	69 398	6,4 %	4,8 %	59 821	5,6 %	19,5 %	55 268	5,1 %	3,5 %
EHSAL	603 910	2,7 %	429 491	71,1 %	2,2 %	58 591	9,7 %	4,0 %	2 399	0,4 %	0,8 %	110 844	18,4 %	7,0 %
GroepT	410 625	1,8 %	328 612	80,0 %	1,7 %	38 428	9,4 %	2,6 %	0	0,0 %	0,0 %	43 585	10,6 %	2,7 %
SHG	247 560	1,1 %	194 858	78,7 %	1,0 %	16 851	6,8 %	1,2 %	6 932	2,8 %	2,3 %	28 919	11,7 %	1,8 %
Lessius	537 645	2,4 %	474 450	88,2 %	2,4 %	39 300	7,3 %	2,7 %	5 292	1,0 %	1,7 %	18 603	3,5 %	1,2 %
Geconsolideerd	22 777 958	100,0 %	19 432 538	85,3 %	100 %	1 450 534	6,4 %	100 %	307 349	1,3 %	100 %	1 584 953	7,0 %	100 %
Rekenkundig gemiddelde	843 628		719 724	84,9 %		53 723	6,6 %		11 383	1,4 %		58 702	7,1 %	
Laagste waarde	174 804	0,8 %	147 945	71,1 %	0,8 %	8 584	4,8 %	0,6 %	0	0,0 %	0,0 %	7 420	2,3 %	0,5 %
Hoogste waarde	2 389 410	10,5 %	2 096 075	89,8 %	10,8 %	123 671	10,3 %	8,5 %	59 821	5,6 %	19,5 %	162 487	18,4 %	10,3 %

% WO = procentueel aandeel van de opbrengst in de totale Werkingsopbrengsten van de hogeschool, % GCO = procentueel aandeel van de rubriek in de geconsolideerde bedragen van de 27 hogescholen

3.2.3.2 Werkingskosten

Op de volgende pagina worden de totale werkingskosten en de belangrijkste componenten van de werkingskosten per hogeschool weergegeven.

- ◆ **Aandeel van de totale werkingskosten per hogeschool in de geconsolideerde werkingskosten**

De hogeschool met het hoogste aantal financierbare studenten maakt voor het vervullen van haar opdracht ook het hoogste bedrag aan werkingskosten. Een vergelijkbare tendens is vast te stellen bij de hogeschool met het laagste aantal financierbare studenten.

- ◆ **Aandeel van de kosten voor diensten en diverse goederen per hogeschool in de totale werkingskosten van de hogeschool**

De geconsolideerde kosten voor diensten en diverse goederen van de 27 hogescholen vormen 15,5 % van de geconsolideerde werkingskosten. Dit is hetzelfde aandeel als in het vorige boekjaar. Per hogeschool zijn er nochtans belangrijke verschuivingen. Dat kan ook vastgesteld worden bij de evolutie van de uiterste waarden:

- hoogste aandeel in 1999: 38,2 %, in 2000: 24,1 %
- laagste aandeel in 1999: 10,6 %, in 2000: 11,9 %.

- ◆ **Aandeel van de bezoldigingskosten per hogeschool in de totale werkingskosten van de hogeschool**

Tijdens het boekjaar 1999 bedroeg het geconsolideerd aandeel van de bezoldigingskosten in de geconsolideerde werkingskosten 77,0 %. In het boekjaar 2000 werd gemiddeld nog 76,4 % besteed aan bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen. Het grootste aandeel daalde in het jaar 2000 van 82,4 % naar 79,6 %. Het kleinste aandeel steeg van 56,1 % naar 67,0 %.

- ◆ **Aandeel van de afschrijvingskosten per hogeschool in de totale werkingskosten van de hogeschool**

Het geconsolideerd aandeel van de afschrijvingskosten in de totale werkingskosten steeg van 4,6 % naar 5,0 %. De divergentie inzake eigendom en waardering van de gebouweninfrastructuur beïnvloedt uiteraard het aandeel van de afschrijvingskosten in de totale werkingskosten. Ook bij dit kostenaandeel evolueren de uiterste waarden naar elkaar toe.

Werkingskosten per hogeschool - Boekjaar 2000

absolute bedragen in duizenden BEF	Werkingskosten		Diensten en diverse goederen			Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen			Afschrijvingen en waardeverminderingen op OPK, IVMA, MVA		
	Absoluut	% GCO	Absoluut	% WK	% GCO	Absoluut	% WK	% GCO	Absoluut	% WK	% GCO
HA	1 700 140	7,7 %	254 674	15,0 %	7,4 %	1 335 455	78,5 %	7,9 %	69 539	4,1 %	6,3 %
PLANTIJN	427 582	1,9 %	56 705	13,3 %	1,7 %	336 339	78,7 %	2,0 %	18 485	4,3 %	1,7 %
KdG	1 640 331	7,4 %	195 367	11,9 %	5,7 %	1 287 103	78,5 %	7,6 %	73 575	4,5 %	6,7 %
KHK	1 250 306	5,6 %	149 187	11,9 %	4,4 %	951 862	76,1 %	5,6 %	90 481	7,2 %	8,2 %
KHM	837 006	3,8 %	161 054	19,2 %	4,7 %	610 687	73,0 %	3,6 %	50 759	6,1 %	4,6 %
ERASMUS	1 304 226	5,9 %	190 921	14,6 %	5,6 %	891 870	68,4 %	5,3 %	51 110	3,9 %	4,7 %
LUK	214 289	1,0 %	30 947	14,4 %	0,9 %	168 882	78,8 %	1,0 %	13 101	6,1 %	1,2 %
W&K	1 595 490	7,2 %	275 091	17,2 %	8,0 %	1 223 183	76,7 %	7,2 %	63 442	4,0 %	5,8 %
KHB	274 894	1,2 %	47 571	17,3 %	1,4 %	212 877	77,4 %	1,3 %	8 920	3,2 %	0,8 %
KHL	1 003 361	4,5 %	164 367	16,4 %	4,8 %	774 144	77,2 %	4,6 %	43 785	4,4 %	4,0 %
IRIS	162 265	0,7 %	25 734	15,9 %	0,8 %	120 564	74,3 %	0,7 %	6 446	4,0 %	0,6 %
HG	2 300 690	10,4 %	311 488	13,5 %	9,1 %	1 831 606	79,6 %	10,8 %	100 903	4,4 %	9,2 %
MERCATOR	557 535	2,5 %	80 561	14,4 %	2,4 %	440 971	79,1 %	2,6 %	12 539	2,2 %	1,1 %
EGON	331 258	1,5 %	67 091	20,3 %	2,0 %	229 543	69,3 %	1,4 %	35 543	10,7 %	3,2 %
KHSL	1 093 220	4,9 %	193 979	17,7 %	5,7 %	848 402	77,6 %	5,0 %	44 034	4,0 %	4,0 %
KLBO	460 422	2,1 %	69 955	15,2 %	2,0 %	350 287	76,1 %	2,1 %	23 922	5,2 %	2,2 %
KAHOG	386 450	1,7 %	82 628	21,4 %	2,4 %	294 064	76,1 %	1,7 %	8 625	2,2 %	0,8 %
HL	537 636	2,4 %	70 824	13,2 %	2,1 %	416 708	77,5 %	2,5 %	42 833	8,0 %	3,9 %
KHLi	1 070 351	4,8 %	127 265	11,9 %	3,7 %	848 797	79,3 %	5,0 %	65 327	6,1 %	5,9 %
PHL	829 667	3,7 %	132 458	16,0 %	3,9 %	660 470	79,6 %	3,9 %	35 774	4,3 %	3,3 %
HWVL	704 442	3,2 %	116 045	16,5 %	3,4 %	499 811	71,0 %	3,0 %	59 605	8,5 %	5,4 %
KHBO	747 406	3,4 %	113 808	15,2 %	3,3 %	591 677	79,2 %	3,5 %	25 663	3,4 %	2,3 %
KATHO	1 009 706	4,6 %	191 834	19,0 %	5,6 %	767 719	76,0 %	4,5 %	31 586	3,1 %	2,9 %
EHSAL	546 040	2,5 %	104 002	19,0 %	3,0 %	371 545	68,0 %	2,2 %	44 528	8,2 %	4,1 %
GroepT	399 013	1,8 %	95 997	24,1 %	2,8 %	267 307	67,0 %	1,6 %	33 849	8,5 %	3,1 %
SHG	261 297	1,2 %	37 859	14,5 %	1,1 %	206 315	79,0 %	1,2 %	11 554	4,4 %	1,1 %
LESSIUS	485 159	2,2 %	80 071	16,5 %	2,3 %	359 943	74,2 %	2,1 %	32 710	6,7 %	3,0 %
Geconsolideerd	22 130 183	100,0 %	3 427 483	15,5 %	100 %	16 898 131	76,4 %	100 %	1 098 638	5,0 %	100 %
Rekenkundig gemiddelde	819 636		126 944	16,1 %		625 857	75,8 %		40 690	5,3 %	
Laagste waarde	162 265	0,7 %	25 734	11,9 %	0,8 %	120 564	67,0 %	0,7 %	6 446	2,2 %	0,6 %
Hoogste waarde	2 300 690	10,4 %	311 488	24,1 %	9,1 %	1 831 606	79,6 %	10,8 %	100 903	10,7 %	9,2 %

% WK = procentueel aandeel van de kost in de totale Werkingskosten van de hogeschool, % GCO = procentueel aandeel van de rubriek in de geconsolideerde bedragen van de 27 hogescholen

3.2.3.3 Resultaten per hogeschool

Het overzicht van de resultaten per hogeschool wordt op de volgende pagina weergegeven.

- ◆ **Resultaat van het boekjaar**

De 27 hogescholen realiseerden in het jaar 2000 samen een geconsolideerd resultaat van het boekjaar van 1,2 miljard BEF. Dit is het resultaat van 24 positieve resultaten en 3 negatieve resultaten. In het vorige boekjaar werd maar 1 hogeschool geconfronteerd met een tekort van het boekjaar. Tijdens het boekjaar 2000 daalde de hoogste waarde van het resultaat van het boekjaar. Ook de laagste waarde vertoonde een ongunstige evolutie.

- ◆ **Werkingsoverschot**

Vier hogescholen hebben in het boekjaar 2000 te kampen met een werkingstekort (in het vorige boekjaar was dit nog maar het geval in 1 hogeschool). Het aandeel van het werkingsoverschot/werkingstekort in het resultaat van het boekjaar varieert in de diverse hogescholen van – 2 140,2 % (KHM) tot + 136,6 % (KLBO).

- ◆ **Financieel resultaat**

De globale hogeschoolsector heeft een positief financieel resultaat. Toch resulteren de financiële verrichtingen in 6 hogescholen in een tekort.

- ◆ **Uitzonderlijk resultaat**

Het uitzonderlijk resultaat nam in het boekjaar 2000 een groeiend aandeel voor haar rekening (2000: 27 % van het geconsolideerd resultaat van het boekjaar, 1999: 2,4 %).

Resultaat per hogeschool - Boekjaar 2000

absolute bedragen in duizenden BEF	Resultaat van het boekjaar [70/66]		Werkingsoverschot/ (Werkingsstekort) [70/64]			Financieel resultaat [75-65]			Uitzonderlijk resultaat [76-66]		
	Absoluut	% GCO	Absoluut	% RBJ	% GCO	Absoluut	% RBJ	% GCO	Absoluut	% RBJ	% GCO
HA	127 734	10,4 %	73 799	57,8 %	11,4 %	27 128	21,2 %	10,9 %	26 807	21,0 %	8,1 %
PLANTIJN	31 629	2,6 %	12 147	38,4 %	1,9 %	2 166	6,8 %	0,9 %	17 316	54,7 %	5,2 %
KdG	63 690	5,2 %	14 642	23,0 %	2,3 %	4 017	6,3 %	1,6 %	45 031	70,7 %	13,6 %
KHK	54 248	4,4 %	73 649	135,8 %	11,4 %	(132)	-0,2 %	-0,1 %	(19 269)	-35,5 %	-5,8 %
KHM	(1 392)	-0,1 %	(29 791)	-2140,2 %	-4,6 %	(2 156)	-154,9 %	-0,9 %	30 555	2195,0 %	9,2 %
ERASMUS	(113 451)	-9,2 %	(154 526)	-136,2 %	-23,9 %	34 464	30,4 %	13,9 %	6 611	5,8 %	2,0 %
LUK	55 238	4,5 %	52 232	94,6 %	8,1 %	2 561	4,6 %	1,0 %	445	0,8 %	0,1 %
W&K	35 143	2,9 %	24 730	70,4 %	3,8 %	10 091	28,7 %	4,1 %	323	0,9 %	0,1 %
KHB	7 203	0,6 %	6 480	90,0 %	1,0 %	912	12,7 %	0,4 %	(189)	-2,6 %	-0,1 %
KHL	78 352	6,4 %	40 487	51,7 %	6,3 %	5 489	7,0 %	2,2 %	32 376	41,3 %	9,7 %
IRIS	17 630	1,4 %	12 539	71,1 %	1,9 %	(230)	-1,3 %	-0,1 %	5 321	30,2 %	1,6 %
HG	151 764	12,4 %	88 720	58,5 %	13,7 %	50 462	33,3 %	20,3 %	12 582	8,3 %	3,8 %
MERCATOR	59 202	4,8 %	48 056	81,2 %	7,4 %	9 777	16,5 %	3,9 %	1 369	2,3 %	0,4 %
EGON	6 217	0,5 %	(5 046)	-81,2 %	-0,8 %	(1 477)	-23,8 %	-0,6 %	12 740	204,9 %	3,8 %
KHSL	30 537	2,5 %	28 617	93,7 %	4,4 %	1 920	6,3 %	0,8 %	0	0,0 %	0,0 %
KLBO	3 213	0,3 %	4 389	136,6 %	0,7 %	(1 991)	-62,0 %	-0,8 %	815	25,4 %	0,2 %
KAHOG	72 974	5,9 %	49 354	67,6 %	7,6 %	8 761	12,0 %	3,5 %	14 859	20,4 %	4,5 %
HL	22 524	1,8 %	18 257	81,1 %	2,8 %	4 198	19 %	1,7 %	69	0,3 %	0,0 %
KHLi	42 726	3,5 %	9 575	22,4 %	1,5 %	924	2,2 %	0,4 %	32 227	75,4 %	9,7 %
PHL	81 670	6,6 %	46 603	57,1 %	7,2 %	8 818	10,8 %	3,6 %	26 249	32,1 %	7,9 %
HWVL	38 923	3,2 %	13 407	34,4 %	2,1 %	21 018	54,0 %	8,5 %	4 498	11,6 %	1,4 %
KHBO	72 500	5,9 %	44 483	61,4 %	6,9 %	3 286	4,5 %	1,3 %	24 731	34,1 %	7,4 %
KATHO	146 709	11,9 %	66 743	45,5 %	10,3 %	46 779	31,9 %	18,8 %	33 187	22,6 %	10,0 %
EHSAL	68 995	5,6 %	57 870	83,9 %	8,9 %	10 636	15,4 %	4,3 %	489	0,7 %	0,1 %
GroepT	18 000	1,5 %	11 612	64,5 %	1,8 %	(4 545)	-25,3 %	-1,8 %	10 933	60,7 %	3,3 %
SHG	(3 873)	-0,3 %	(13 737)	-354,7 %	-2,1 %	3 087	79,7 %	1,2 %	6 777	175,0 %	2,0 %
LESSIUS	60 023	4,9 %	52 486	87,4 %	8,1 %	2 209	3,7 %	0,9 %	5 328	8,9 %	1,6 %
Geconsolideerd	1 228 128	100,0 %	647 775	52,7 %	100 %	248 173	20,2 %	100 %	332 179	27,0 %	100 %
Rekenkundig gemiddelde	45 486		23 992	-40,9 %		9 192	5,2 %		12 303	113,5 %	
Laagste waarde	(113 451)	-9,2 %	(154 526)	-2140,2 %	-23,9 %	(4 545)	-154,9 %	-1,8 %	(19 269)	-35,5 %	-5,8 %
Hoogste waarde	151 764	12,4 %	88 720	136,6 %	13,7 %	50 462	79,7 %	20,3 %	45 031	2195,0 %	13,6 %

% RBJ = procentueel aandeel van het deelresultaat in het Resultaat van het boekjaar van de hogeschool, % GCO = procentueel aandeel van de rubriek in de geconsolideerde bedragen van de 27 hogescholen

3.2.4 Geconsolideerde investeringen en financieringsmiddelen

3.2.4.1 Geconsolideerde investeringen

3.2.4.1.1 Horizontale analyse: jaarrekening 1999 – jaarrekening 2000 – begroting 2000

De 27 hogescholen investeerden tijdens het boekjaar 2000 samen ongeveer 2,5 miljard BEF. Dit is een vermeerdering met 16,1 % t.o.v. het vorige boekjaar. De aangroei van de investeringen situeert zich voornamelijk bij de rubrieken “Terreinen en gebouwen” en “Activa in aanbouw en vooruitbetalingen” (355 miljoen BEF meer dan tijdens het boekjaar 1999).

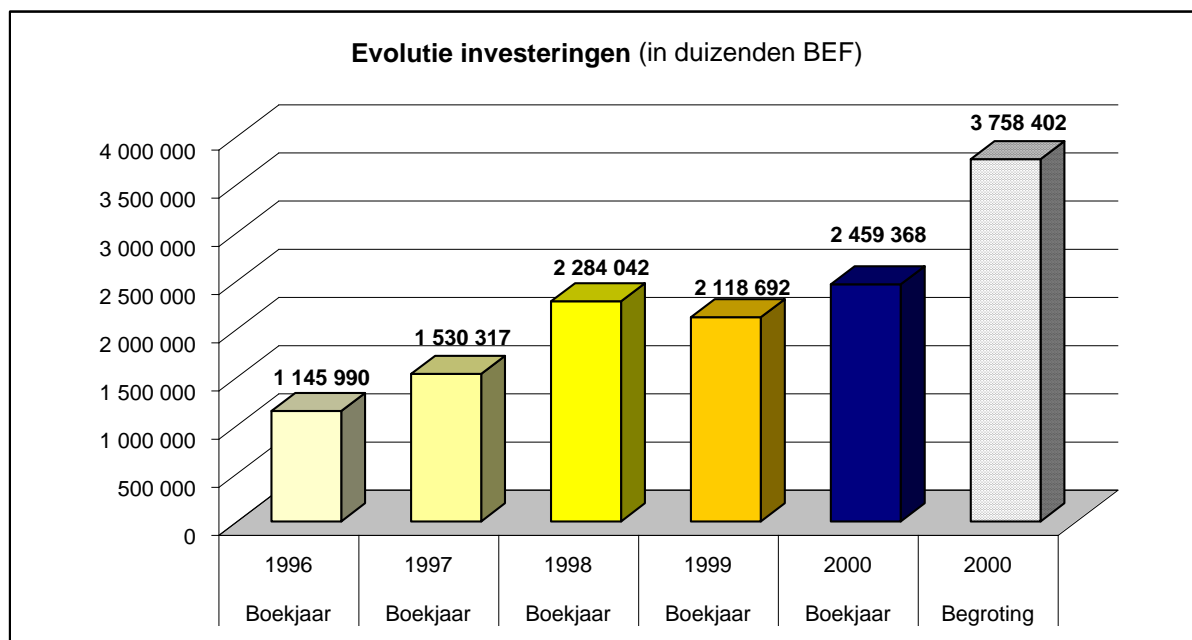
Investerings	Boekjaar	Boekjaar	JR00-JR99	JR00-JR99	Begroting	JR00-BG00	JR00-BG00
<i>Evolutie t.o.v. het boekjaar 1999 en t.o.v. de begroting 2000</i>	1999	2000	Absoluut verschil	Relatief verschil	2000	Absoluut verschil	Relatief verschil
<i>absolute bedragen in duizenden BEF</i>							
Bruto investeringen	2 118 692	2 459 368	+ 340 676	+ 16,1 %	3 758 402	- 1 299 034	- 34,6 %
I. Oprichtingskosten	0	0	+ 0	VB = 0	0	+ 0	BG = 0
II. Immateriële vaste activa	54 129	53 760	- 369	- 0,7 %	83 947	- 30 188	- 36,0 %
III. Materiële vaste activa	2 057 322	2 405 086	+ 347 765	+ 16,9 %	3 674 320	- 1 269 234	- 34,5 %
A. Terreinen en gebouwen	925 015	966 546	+ 41 532	+ 4,5 %	1 425 159	- 458 613	- 32,2 %
B. Installaties, machines en uitrusting	614 931	614 599	- 332	- 0,1 %	626 634	- 12 035	- 1,9 %
C. Meubilair en rollend materieel	310 281	283 286	- 26 994	- 8,7 %	298 829	- 15 543	- 5,2 %
D. Leasing en soortgelijke rechten	20 455	24 783	+ 4 328	+ 21,2 %	51 270	- 26 487	- 51,7 %
E. Overige materiële vaste activa	97 602	113 135	+ 15 533	+ 15,9 %	257 294	- 144 159	- 56,0 %
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	89 039	402 736	+ 313 697	+ 352,3 %	1 015 134	- 612 398	- 60,3 %
IV. Financiële vaste activa	7 242	522	- 6 720	- 92,8 %	135	+ 387	+ 286,9 %
A. Deelnemingen	4 502	1 706	- 2 796	- 62,1 %	0	+ 1 706	BG = 0
B. Vorderingen	(370)	0	+ 370	- 100,0 %	(370)	+ 370	- 100,0 %
C. Overige	3 110	(1 184)	- 4 294	- 138,1 %	505	- 1 689	- 334,5 %

De gerealiseerde investeringen liggen evenals tijdens het vorige boekjaar beduidend lager (- 34,6 %) dan de begrote investeringsbedragen. De vergelijking tussen de reële investeringscijfers en de gebudgetteerde bedragen toont dat in de investeringsbegroting bijna alle rubrieken te hoog werden geraamd. De afwijking tussen de gebudgetteerde bedragen en de gerealiseerde investeringen bij de rubrieken “Terreinen en gebouwen” en “Activa in aanbouw en vooruitbetalingen” bedraagt reeds 1,1 miljard BEF. De hogescholen formuleerden bij de budgetafwijking vergelijkbare toelichtingen als vorig jaar:

- moeilijkheden met het bekomen van bouwvergunningen,
- vertraging bij de toewijzing en uitvoering van de investeringsprojecten,
- ...

3.2.4.1.2 Horizontale analyse: jaarrekening 1996 – jaarrekening 2000

Volgende grafiek geeft een overzicht van de investeringsbedragen in de periode 1996-2000. Na een tijdelijke vermindering van de investeringen in 1999 hernamen de investeringen zich in het boekjaar 2000. In vergelijking met vorige boekjaren werd tijdens het jaar 2000 zelf het hoogste investeringsbedrag aangewend.

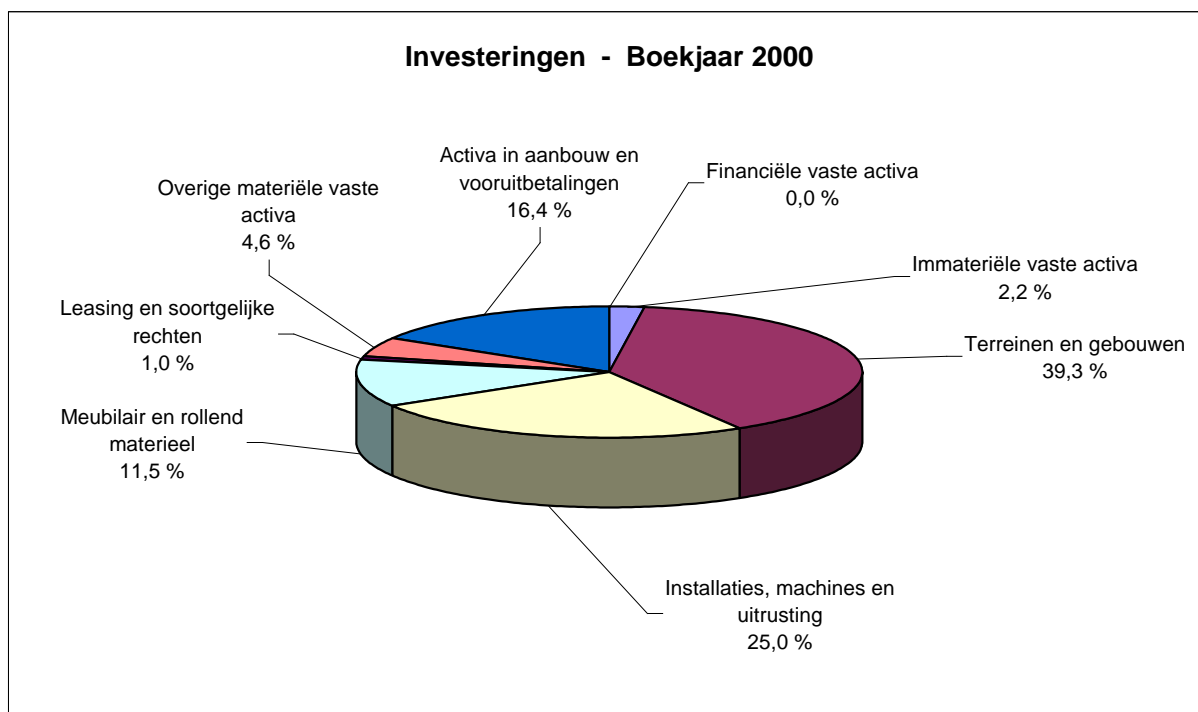

Investerings	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	1996	1997	1998	1999	2000
<i>(absolute bedragen in duizenden BEF)</i>					
Totaal investeringen	1 145 990	1 530 317	2 284 042	2 118 692	2 459 368
Jaarlijkse absolute mutatie		+ 384 327	+ 753 725	- 165 349	+ 340 676
Jaarlijks groeipercentage		+ 33,5 %	+ 49,3 %	- 7,2 %	+ 16,1 %
Index: 1996 = 100		133,5	199,3	184,9	214,6
I. Oprichtingskosten	1 902	0	0	0	0
Jaarlijkse absolute mutatie		- 1 902	+ 0	+ 0	+ 0
Jaarlijks groeipercentage		- 100,0 %	VB = 0	VB = 0	VB = 0
Index: 1996 = 100		0,0	0,0	0,0	0,0
II. Immateriële vaste activa	18 490	20 834	38 282	54 129	53 760
Jaarlijkse absolute mutatie		+ 2 344	+ 17 449	+ 15 847	- 369
Jaarlijks groeipercentage		+ 12,7 %	+ 83,8 %	+ 41,4 %	- 0,7 %
Index: 1996 = 100		112,7	207,0	292,7	290,7
III. Materiële vaste activa	1 121 312	1 508 235	2 247 472	2 057 322	2 405 086
Jaarlijkse absolute mutatie		+ 386 923	+ 739 237	- 190 150	+ 347 765
Jaarlijks groeipercentage		+ 34,5 %	+ 49,0 %	- 8,5 %	+ 16,9 %
Index: 1996 = 100		134,5	200,4	183,5	214,5
IV. Financiële vaste activa	4 286	1 249	(1 712)	7 242	522
Jaarlijkse absolute mutatie		- 3 037	- 2 961	+ 8 954	- 6 720
Jaarlijks groeipercentage		- 70,9 %	- 237,1 %	+ 522,9 %	- 92,8 %
Index: 1996 = 100		29,1	-40,0	169,0	12,2

Het investeringsvolume wordt hoofdzakelijk bepaald door de investeringen in de rubriek Materiële vaste activa. De rubriek Immateriële vaste activa is echter de snelst groeiende component.

3.2.4.1.3 Verticale analyse: jaarrekening 2000

Tijdens het boekjaar 2000 werden meer dan 50 % van de investeringsmiddelen aangewend voor investeringen in onroerende goederen. De rubriek Installaties, machines en uitrusting slopte een kwart van het investeringsbudget op.

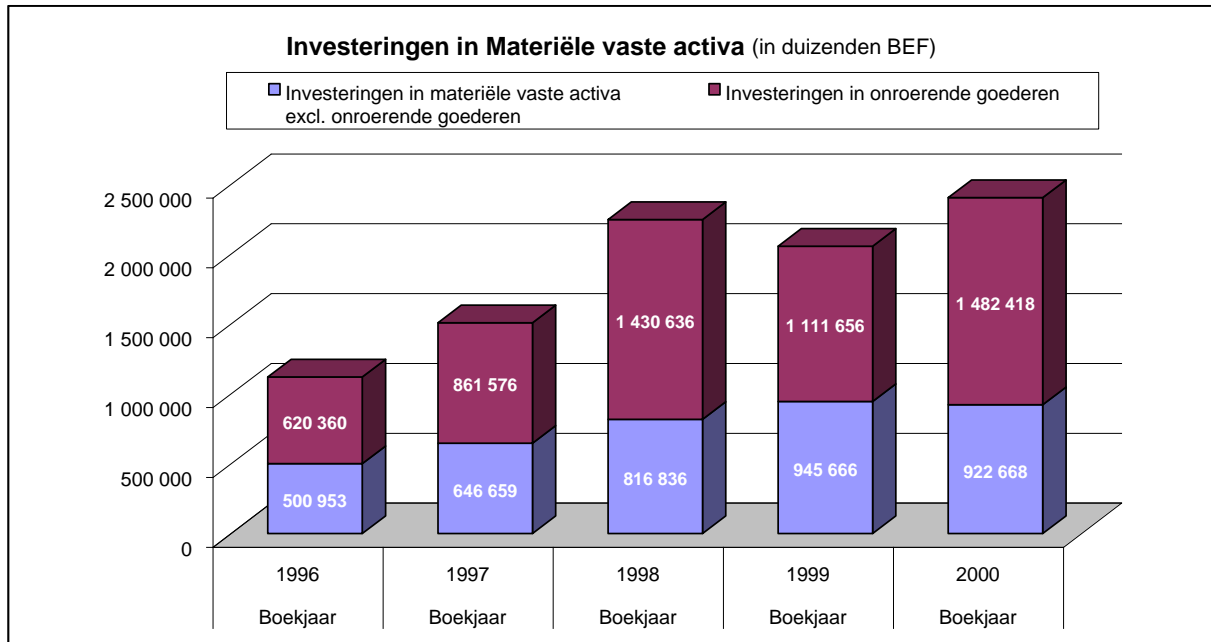

3.2.4.1.4 Verticale analyse: jaarrekening 1996 - 2000

Om het investeringspatroon te bekijken wordt het investeringsbedrag van elke rubriek uitgedrukt in procent van de het totale investeringsbedrag. Het resultaat van deze berekening wordt in de volgende tabel weergegeven. Er zijn weinig structuurwijzigingen vast te stellen.

Investerings	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
Verticale analyse - % aandeel in de totale investeringen	1996	1997	1998	1999	2000
Totaal investeringen (in duizenden BEF)	1 145 990	1 530 317	2 284 042	2 118 692	2 459 368
I. Oprichtingskosten	0,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
II. Immateriële vaste activa	1,6 %	1,4 %	1,7 %	2,6 %	2,2 %
III. Materiële vaste activa	97,8 %	98,6 %	98,4 %	97,1 %	97,8 %
A. Terreinen en gebouwen	51,3 %	36,1 %	52,5 %	43,7 %	39,3 %
B. Installaties, machines en uitrusting	29,2 %	24,5 %	23,2 %	29,0 %	25,0 %
C. Meubilair en rollend materieel	13,1 %	12,3 %	11,4 %	14,6 %	11,5 %
D. Leasing en soortgelijke rechten	1,4 %	5,5 %	1,1 %	1,0 %	1,0 %
E. Overige materiële vaste activa	1,4 %	11,1 %	6,3 %	4,6 %	4,6 %
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	1,4 %	9,1 %	3,9 %	4,2 %	16,4 %
IV. Financiële vaste activa	0,4 %	0,1 %	- 0,1 %	0,3 %	0,0 %
A. Deelnemingen	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,2 %	0,1 %
B. Vorderingen	0,1 %	0,0 %	- 0,0 %	- 0,0 %	0,0 %
C. Overige	0,3 %	0,1 %	- 0,0 %	0,1 %	- 0,0 %
Totaal investeringen	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

De investeringen in Materiële vaste activa kunnen op een grove wijze gegroepeerd worden in “Investeringen in onroerende goederen¹” en “Investeringen in materiële vaste activa, excl. onroerende goederen”. Onderstaande grafiek toont dat de hogescholen ondanks de belangrijke investeringen in onroerende goederen de investeringen in de andere materiële vaste activa niet verwaarlozen.

3.2.4.2 Financiering van de investeringen²

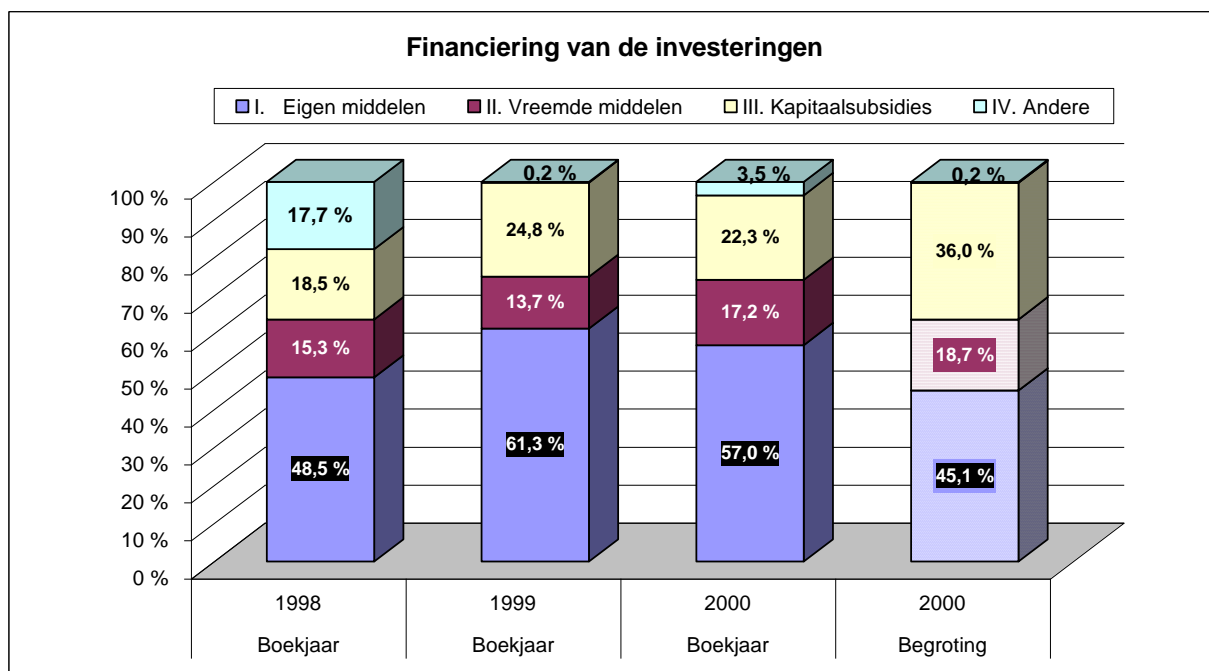
3.2.4.2.1 Verticale analyse van de financieringsmiddelen van de investeringen

De hogescholen financierden tijdens het boekjaar 2000 het leeuwenaandeel van de investeringen met eigen middelen (57 %) en kapitaalsubsidies (22,3 %). Toch werd er voor 17,2 % van de middelen beroep gedaan op vreemd vermogen (leningen).

¹ Investeringen in onroerende goederen: hiervoor werd de som gemaakt van de investeringen in Terreinen en gebouwen, Overige materiële vaste activa en Activa in aanbouw en vooruitbetaling.

Investeringen in materiële vaste activa, excl. onroerende goederen: hiervoor werden de investeringen van de rubrieken Installaties, machines en uitrusting, Meubilair en rollend materieel en Leasing en soortgelijke rechten opgeteld.

² Bij de jaarrekening 1999 werd door het Commissariaat voor de eerste keer informatie opgevraagd over de financiering van de investeringen, daardoor beperkt de analyse zich tot 3 boekjaren.

De vergelijking van de werkelijke financieringsstructuur van de jaarrekening 2000 met de begrote financieringsbronnen toont aan dat de hogescholen een kleiner aandeel voor de financiering met eigen middelen hadden voorzien. De niet uitvoering van een deel van de begrote investeringen leidde dus ook tot het niet opnemen van een deel van de begrote leningen.

3.2.4.2.2 Horizontale analyse van de financieringsmiddelen van de investeringen

Tijdens het boekjaar 2000 investeerden de hogescholen een groter bedrag dan in het vorige boekjaar. De bijkomende financieringsmiddelen werden voornamelijk gezocht bij de eigen middelen en bij vreemde middelen.

Financiering	Boekjaar	Boekjaar	JR00-JR99	JR00-JR99	Begroting	JR00-BG00	JR00-BG00
<i>Evolutie t.o.v. het boekjaar 1999 en t.o.v. de begroting 2000</i>	1999	2000	Absoluut verschil	Relatief verschil	2000	Absoluut verschil	Relatief verschil
<i>absolute bedragen in duizenden BEF</i>							
Totaal financiering	2 118 693	2 459 374	+ 340 681	+ 16,1 %	3 758 402	- 1 299 027	- 34,6 %
I. Eigen middelen	1 299 492	1 401 664	+ 102 172	+ 7,9 %	1 694 687	- 293 023	- 17,3 %
II. Vreemde middelen	289 686	423 195	+ 133 509	+ 46,1 %	702 397	- 279 202	- 39,7 %
III. Kapitaalsubsidies	525 010	547 502	+ 22 492	+ 4,3 %	1 352 853	- 805 351	- 59,5 %
IV. Andere	4 505	87 013	+ 82 508	+ 1831,5 %	8 464	+ 78 549	+ 928,0 %

Zoals reeds gemeld, werd tijdens het boekjaar 2000 minder geïnvesteerd dan begroot. De vermindering van de financieringsmiddelen werd zowel bij het eigen vermogen, het vreemd vermogen als de kapitaalsubsidies vastgesteld.

3.2.5 Investerings en financieringsmiddelen: enkele kengetallen per hogeschool

De tabel op de volgende pagina is een overzicht van de investeringen en financieringsmiddelen per hogeschool.

3.2.5.1 Aandeel van de hogescholen in de geconsolideerde investeringen

De totale hogeschoolsector investeerde in het boekjaar 2000 2,5 miljard BEF. De Katholieke Hogeschool Mechelen besteedde het grootste investeringsbedrag. De kleinste hogeschool (IRIS Hogeschool) realiseerde ook dit boekjaar het kleinste investeringsbedrag.

3.2.5.2 Aandeel van de hogescholen in de diverse financieringsmiddelen

Tijdens het boekjaar 2000 gebruikten

- 10 hogescholen uitsluitend eigen middelen voor de financiering van de investeringen,
- 8 hogescholen deden een beroep op vreemde middelen,
- 13 hogescholen wendden ook kapitaalsubsidies aan,
- 1 hogeschool financierde haar investeringen volledig zonder beroep te doen op eigen middelen.

Investerings en financieringsmiddelen per hogeschool - Boekjaar 2000

absolute bedragen in duizenden BEF	Investerings		Eigen middelen			Vreemde middelen			Kapitaalsubsidies			Andere		
	Absoluut	% GCO	Absoluut	% Invest	% GCO	Absoluut	% Invest	% GCO	Absoluut	% Invest	% GCO	Absoluut	% Invest	% GCO
HA	106 094	4,3 %	77 924	73,4 %	5,6 %	0	0,0 %	0,0 %	28 170	26,6 %	5,1 %	0	0,0 %	0,0 %
PLANTIJN	16 430	0,7 %	16 430	100 %	1,2 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
KdG	140 536	5,7 %	105 211	74,9 %	7,5 %	32 489	23,1 %	7,7 %	2 836	2,0 %	0,5 %	0	0,0 %	0,0 %
KHK	52 373	2,1 %	52 054	99,4 %	3,7 %	0	0,0 %	0,0 %	319	0,6 %	0,1 %	0	0,0 %	0,0 %
KHM	399 279	16,2 %	93 718	23,5 %	6,7 %	104 042	26,1 %	24,6 %	115 156	28,8 %	21,0 %	86 363	21,6 %	99,3 %
ERASMUS	314 280	12,8 %	162 490	51,7 %	11,6 %	0	0,0 %	0,0 %	151 790	48,3 %	27,7 %	0	0,0 %	0,0 %
LUK	11 759	0,5 %	11 758	100 %	0,8 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
W&K	76 378	3,1 %	75 159	98,4 %	5,4 %	857	1,1 %	0,2 %	362	0,5 %	0,1 %	0	0,0 %	0,0 %
KHB	9 000	0,4 %	9 000	100,0 %	0,6 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
KHL	47 430	1,9 %	47 428	100,0 %	3,4 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
IRIS	4 343	0,2 %	4 344	100 %	0,3 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
HG	250 498	10,2 %	197 080	78,7 %	14,1 %	0	0,0 %	0,0 %	53 418	21,3 %	9,8 %	0	0,0 %	0,0 %
MERCATOR	12 664	0,5 %	12 664	100 %	0,9 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
EGON	169 712	6,9 %	31 449	18,5 %	2,2 %	138 263	81,5 %	32,7 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
KHSL	157 471	6,4 %	99 471	63,2 %	7,1 %	58 000	36,8 %	13,7 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
KLBO	52 367	2,1 %	52 367	100 %	3,7 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
KAHOG	17 831	0,7 %	17 499	98 %	1,2 %	332	1,9 %	0,1 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
HL	95 970	3,9 %	0	0,0 %	0,0 %	71 212	74,2 %	16,8 %	24 758	25,8 %	4,5 %	0	0,0 %	0,0 %
KHli	73 223	3,0 %	71 411	97,5 %	5,1 %	0	0,0 %	0,0 %	1 811	2,5 %	0,3 %	0	0,0 %	0,0 %
PHL	34 845	1,4 %	32 949	94,6 %	2,4 %	0	0,0 %	0,0 %	1 896	5,4 %	0,3 %	0	0,0 %	0,0 %
HWVL	117 265	4,8 %	64 496	55,0 %	4,6 %	0	0,0 %	0,0 %	52 768	45,0 %	9,6 %	0	0,0 %	0,0 %
KHBO	125 874	5,1 %	23 468	18,6 %	1,7 %	0	0,0 %	0,0 %	102 405	81,4 %	18,7 %	0	0,0 %	0 %
KATHO	96 842	3,9 %	67 029	69,2 %	4,8 %	18 000	18,6 %	4,3 %	11 813	12,2 %	2,2 %	0	0,0 %	0,0 %
EHSAL	17 312	0,7 %	17 313	100 %	1,2 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
GroepT	11 336	0,5 %	10 695	94 %	0,8 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	650	5,7 %	0,7 %
SHG	8 004	0,3 %	8 004	100 %	0,6 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
LESSIUS	40 252	1,6 %	40 253	100 %	2,9 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
Geconsolideerd	2 459 368	100,0 %	1 401 664	57,0 %	100 %	423 195	17,2 %	100 %	547 502	22,3 %	100 %	87 013	3,5 %	100 %
Rekenkundig gemiddelde	91 088		51 913			15 674			20 278			3 223		
Laagste waarde	4 343	0,2 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
Hoogste waarde	399 279	16,2 %	197 080	100 %	14,1 %	138 263	81,5 %	32,7 %	151 790	81,4 %	27,7 %	86 363	21,6 %	99 %

3.2.6 Geconsolideerde balans

De balansgegevens uit de jaarrekeningen 1996 tot en met 2000 van de 27 hogescholen werden geconsolideerd. Deze totaalgegevens fungeren als achtergrondinformatie voor de interpretatie van de financiële ratio's berekend op de geconsolideerde gegevens.

Voorafgaandelijk dient evenwel de aandacht gevestigd te worden op volgende punten¹:

- er bestaat tussen de hogescholen een sterk uiteenlopende situatie op het vlak van eigendom van de vaste activa (meer bepaald de gebouwen);
- de waardering van de gebouwen is in de diverse hogescholen op een verschillende wijze gebeurd;
- de bepaling van de waarde op de rekening Patrimonium² gebeurde op uiteenlopende wijze.

---

¹ De problemen bij de interpretatie van een geconsolideerde balans werden uitgebreid besproken in het "Jaarverslag van de commissaris-coördinator over de werking van de hogescholen tijdens het boekjaar 1996", pg. 10 en volgende.

² Naargelang de vroegere inrichtende machten al of niet vaste activa in de nieuwe hogeschool hebben ingebracht, en naargelang door het Hogeschoolbestuur besloten werd de ingebrachte activa al of niet te waarderen, is er een relatief klein of groot patrimonium op de balans terug te vinden.

Geconsolideerde Balans (jaarrekeningen 1996 - 1997 - 1998 - 1999 - 2000, begroting 2000)

ACTIVA	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
		1996	1997	1998	1999	2000	2000
		<i>(in duizenden BEF)</i>					
VASTE ACTIVA	20/28	5 132 569	6 054 447	7 501 644	8 645 591	9 970 438	11 320 350
I. Oprichtingskosten	20	3 141	1 702	424	0	0	0
II. Immateriële vaste activa	21	16 469	22 048	33 640	50 916	56 634	61 616
III. Materiële vaste activa	22/27	5 106 508	6 022 028	7 460 626	8 580 489	9 899 096	11 250 506
A. Terreinen en gebouwen	22	3 892 521	4 259 928	5 304 128	6 079 306	6 769 166	7 418 686
B. Installaties, machines en uitrusting	23	650 647	762 520	946 733	1 141 353	1 283 281	1 324 829
C. Meubilair en rollend materieel	24	270 574	374 016	475 394	592 021	649 405	658 845
D. Leasing en soortgelijke rechten	25	194 871	258 414	264 399	261 143	146 003	289 498
E. Overige materiële vaste activa	26	76 622	207 706	326 763	395 334	607 956	1 023 250
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27	21 272	159 445	143 208	111 332	443 285	535 398
IV. Financiële vaste activa	28	6 451	8 668	6 955	14 186	14 708	8 227
A. Deelnemingen	280/2	0	0	0	4 502	6 208	1 000
B. Vorderingen	281/3	0	1 340	390	0	0	0
C. Overige	284/8	6 451	7 328	6 565	9 684	8 500	7 227
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	5 479 468	7 160 678	8 075 919	9 828 453	10 975 292	7 906 238
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	1 878 020	2 011 401	2 192 945	2 481 306	2 346 313	2 315 447
A. Werkingsvorderingen	290	1 797 050	1 889 929	1 947 584	2 006 441	2 055 443	2 042 969
B. Overige vorderingen	291	80 970	121 472	245 361	474 865	290 870	272 478
VI. Voorraden	30	29 468	34 625	27 284	24 925	25 055	28 118
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	1 471 657	1 724 898	2 076 554	1 802 179	2 512 963	1 795 791
A. Werkingsvorderingen	40	1 086 292	1 071 065	1 490 649	873 482	1 375 911	1 418 060
B. Overige vorderingen	41	385 365	653 833	585 905	928 697	1 137 052	377 731
VIII. Geldbeleggingen	50/53	1 149 520	2 204 868	2 521 296	3 294 985	3 936 518	2 597 885
IX. Liquide middelen	54/58	791 202	994 473	1 000 484	1 897 201	1 837 670	932 028
X. Overlopende rekeningen	490/1	159 601	190 414	257 355	327 858	316 772	236 969
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	10 612 036	13 215 125	15 577 564	18 474 045	20 945 729	19 226 588

PASSIVA	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
		1996	1997	1998	1999	2000	2000
(in duizenden BEF)							
EIGEN VERMOGEN	10/15	3 691 295	5 638 702	7 599 321	9 716 419	11 276 947	10 178 042
I. Patrimonium	10	1 116 821	1 332 606	1 740 000	1 929 120	2 196 577	1 740 118
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	704 237	704 965	706 406	517 287	517 287	713 740
V. Gecumuleerd resultaat	14	1 190 691	2 431 200	3 455 917	4 662 489	5 655 459	4 381 756
VI. Investeringsubsidies	15	679 546	1 169 931	1 696 998	2 607 523	2 907 625	3 342 429
VOORZIENINGEN	16	172 748	493 714	664 694	878 037	1 181 978	872 641
VII. Voorzieningen voor risico's en kosten	0	172 748	493 714	664 694	878 037	1 181 978	872 641
A. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	160	13 966	179 805	317 570	403 308	485 284	449 201
B. Grote herstellings- en onderhoudswerken	162	68 509	154 553	182 285	232 379	277 866	165 987
C. Overige risico's en kosten	163/5	90 273	159 357	164 839	242 350	418 828	257 453
SCHULDEN	17/49	6 747 988	7 082 711	7 313 548	7 879 591	8 486 807	8 175 907
VIII. Schulden op meer dan één jaar	17	3 091 932	3 287 349	3 417 136	3 547 502	3 826 556	4 280 978
A. Financiële schulden	170/4	3 040 322	3 284 853	3 303 460	3 439 457	3 699 202	4 251 682
1. Achtergestelde leningen	170	0	0	0	0	0	41 948
2. Leasingschulden en soortgelijke schulden	172	33 031	31 554	35 062	35 248	15 249	26 646
3. Kredietinstellingen	173	2 969 291	3 206 462	3 251 981	3 388 492	3 668 979	4 078 114
4. Overige leningen	174	38 000	46 838	16 417	15 717	14 974	104 974
B. Werkingsschulden	175	49 491	1 833	2 098	1 497	1 356	2 098
D. Overige schulden	178/9	2 120	662	111 578	106 548	125 998	27 198
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	2 724 736	2 679 299	2 807 223	3 128 061	3 315 649	2 865 040
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	42	108 813	106 199	115 783	159 490	146 348	148 284
B. Financiële schulden	43	42 454	0	20 000	0	0	0
1. Kredietinstellingen	430/8	17 454	0	20 000	0	0	0
2. Overige leningen	439	25 000	0	0	0	0	0
C. Werkingsschulden	44	476 772	572 792	622 381	802 905	896 224	612 636
E. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	45	1 927 652	1 919 284	1 948 810	2 055 873	2 185 810	2 004 483
1. Belastingen	450/3	256 875	326 428	357 615	380 449	390 619	323 546
2. Bezoldigingen en sociale lasten	454/9	1 670 777	1 592 856	1 591 194	1 675 424	1 795 192	1 680 937
F. Overige schulden	46/48	169 045	81 024	100 249	109 793	87 267	99 637
X. Overlopende rekeningen	492/3	931 320	1 116 063	1 089 189	1 204 028	1 344 602	1 029 889
Correcties wegens afrondingsverschillen		5	(2)	0	(3)	(2)	(3)
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	10 612 036	13 215 125	15 577 564	18 474 045	20 945 729	19 226 588

3.2.6.1 Activa

3.2.6.1.1 Horizontale analyse: jaarrekening 1999 – jaarrekening 2000 – begroting 2000

Het balanstotaal groeide tijdens het boekjaar 2000 van 18,5 miljard BEF naar 20,9 miljard BEF. Zowel de vaste activa als de vlottende activa leverden een bijdrage tot deze groei.

ACTIVA	Boekjaar	Boekjaar	JR00-JR99	JR00-JR99	Begroting	JR00-BG00	JR00-BG00
<i>Evolutie t.o.v. het boekjaar 1999 en t.o.v. de begroting 2000</i>	1999	2000	Absoluut verschil	Relatief verschil	2000	Absoluut verschil	Relatief verschil
<i>absolute bedragen in duizenden BEF</i>							
VASTE ACTIVA	8 645 591	9 970 438	+ 1 324 847	+ 15,3 %	11 320 350	- 1 349 912	- 11,9 %
I. Oprichtingskosten	0	0	+ 0	VB = 0	0	+ 0	BG = 0
II. Immateriële vaste activa	50 916	56 634	+ 5 718	+ 11,2 %	61 616	- 4 983	- 8,1 %
III. Materiële vaste activa	8 580 489	9 899 096	+ 1 318 607	+ 15,4 %	11 250 506	- 1 351 410	- 12,0 %
IV. Financiële vaste activa	14 186	14 708	+ 522	+ 3,7 %	8 227	+ 6 481	+ 78,8 %
VLOTTENDE ACTIVA	9 828 453	10 975 292	+ 1 146 838	+ 11,7 %	7 906 238	+ 3 069 054	+ 38,8 %
V. Vorderingen op meer dan één jaar	2 481 306	2 346 313	- 134 993	- 5,4 %	2 315 447	+ 30 866	+ 1,3 %
VI. Voorraden	24 925	25 055	+ 131	+ 0,5 %	28 118	- 3 063	- 10,9 %
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	1 802 179	2 512 963	+ 710 784	+ 39,4 %	1 795 791	+ 717 172	+ 39,9 %
VIII. Geldbeleggingen + IX. Liquide middelen	5 192 186	5 774 188	+ 582 002	+ 11,2 %	3 529 913	+ 2 244 275	+ 63,6 %
X. Overlopende rekeningen	327 858	316 772	- 11 086	- 3,4 %	236 969	+ 79 803	+ 33,7 %
TOTAAL DER ACTIVA	18 474 045	20 945 729	+ 2 471 685	+ 13,4 %	19 226 588	+ 1 719 142	+ 8,9 %

De groei van de vaste activa ontstaat doordat het bedrag van de jaarlijkse afschrijvingen kleiner is dan de jaarlijkse investeringen. De groei van de vaste activa is gespreid over drie rubrieken van de vaste activa.

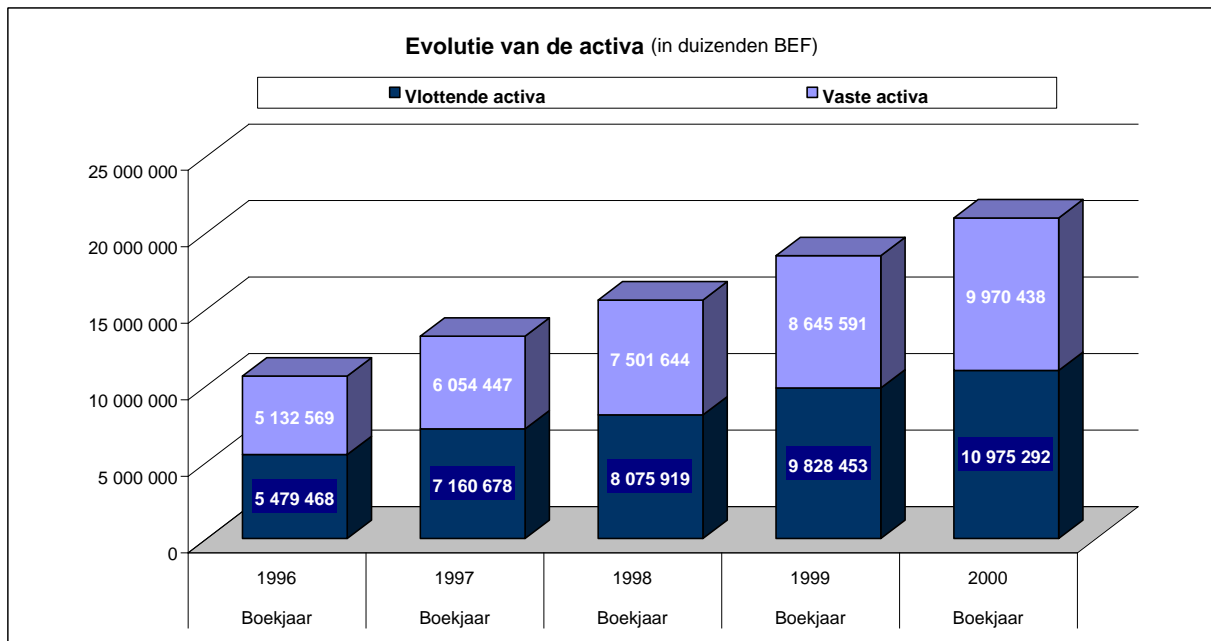
De geconsolideerde vlottende activa groeide tijdens het boekjaar 2000 met 11,7 %. Dit globaal groeipercentage is de slotsom van een aantal tegengestelde evoluties:

- de vorderingen op meer dan één jaar verminderden in omvang (enerzijds door een herberekening van de vordering op het Departement Onderwijs i.v.m. de wedde december 1995, RSZ 4e kw. 1995 enz., anderzijds groeide de lange termijnvordering in het kader van het TBS 55+ ov stelsel en daalden de overige (werkings)vorderingen);
- de vorderingen op ten hoogste één jaar kenden zowel in absolute bedragen als procentueel de sterkste groei (deze groei situeert zich in bijna alle vorderingen behorende tot deze rubriek);
- de som van de geldbeleggingen en liquide middelen groeide met 11,2 % (de stijging werd volledig gerealiseerd bij de geldbeleggingen, het geconsolideerde bedrag van de liquide middelen kende zelfs een daling);
- de waarde van de overlopende rekeningen verminderde met 3,4 % (door een kleiner bedrag aan “verworven opbrengsten”).

In vergelijking met de begroting 2000 ligt de waarde van de vaste activa in de jaarrekening 11,9 % onder de begrote waarde. Het niet uitvoeren van een aantal gebudgetteerde investeringsprojecten is hiervan de oorzaak. De vlottende activa overschrijdt het gebudgetteerde bedrag, nl. de vorderingen en de som van de geldbeleggingen en liquide middelen werden in de begroting te laag ingeschat.

3.2.6.1.2 Horizontale analyse: jaarrekening 1996 – jaarrekening 2000

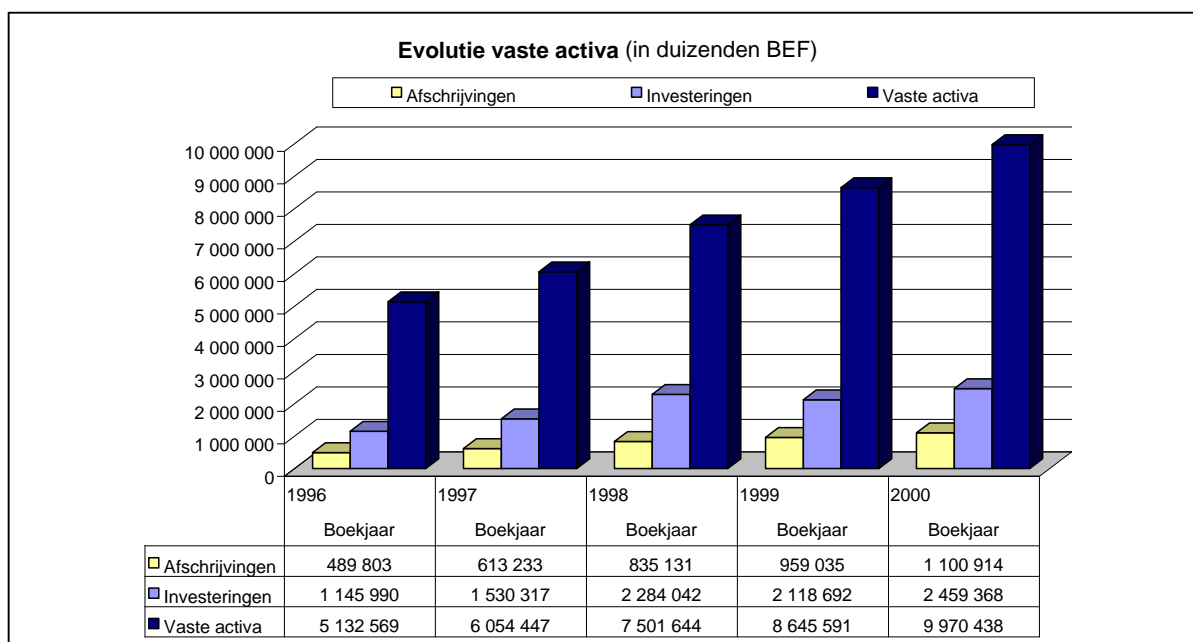
Het balansvermogen kende gedurende de periode 1996-2000 bijna een verdubbeling (+ 97 %). De aangroei van de vlottende activa overschrijdt de toename van de vaste activa.

ACTIVA	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	JR00-JR96
		1996	1997	1998	1999	2000	Absoluut verschil
(absolute bedragen in duizenden BEF)							
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	10 612 036	13 215 125	15 577 564	18 474 045	20 945 729	+ 10 333 693
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 2 603 089	+ 2 362 438	+ 2 896 481	+ 2 471 685	
Jaarlijks groeipercentage			+ 24,5 %	+ 17,9 %	+ 18,6 %	+ 13,4 %	
Index: 1996 = 100			124,5	146,8	174,1	197,4	
VASTE ACTIVA	20/28	5 132 569	6 054 447	7 501 644	8 645 591	9 970 438	+ 4 837 869
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 921 878	+ 1 447 197	+ 1 143 947	+ 1 324 847	
Jaarlijks groeipercentage			+ 18,0 %	+ 23,9 %	+ 15,2 %	+ 15,3 %	
Index: 1996 = 100			118,0	146,2	168,4	194,3	
I. Oprichtingskosten	20	3 141	1 702	424	0	0	- 3 141
Jaarlijkse absolute mutatie			- 1 439	- 1 278	- 424	+ 0	
Jaarlijks groeipercentage			- 45,8 %	- 75,1 %	- 100,0 %	VB = 0	
Index: 1996 = 100			54,2	13,5	0,0	0,0	
II. Immateriële vaste activa	21	16 469	22 048	33 640	50 916	56 634	+ 40 165
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 5 580	+ 11 591	+ 17 276	+ 5 718	
Jaarlijks groeipercentage			+ 33,9 %	+ 52,6 %	+ 51,4 %	+ 11,2 %	
Index: 1996 = 100			133,9	204,3	309,2	343,9	
III. Materiële vaste activa	22/27	5 106 508	6 022 028	7 460 626	8 580 489	9 899 096	+ 4 792 588
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 915 520	+ 1 438 597	+ 1 119 864	+ 1 318 607	
Jaarlijks groeipercentage			+ 17,9 %	+ 23,9 %	+ 15,0 %	+ 15,4 %	
Index: 1996 = 100			117,9	146,1	168,0	193,9	
IV. Financiële vaste activa	28	6 451	8 668	6 955	14 186	14 708	+ 8 257
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 2 217	- 1 713	+ 7 231	+ 522	
Jaarlijks groeipercentage			+ 34,4 %	- 19,8 %	+ 104,0 %	+ 3,7 %	
Index: 1996 = 100			134,4	107,8	219,9	228,0	
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	5 479 468	7 160 678	8 075 919	9 828 453	10 975 292	+ 5 495 824
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 1 681 211	+ 915 241	+ 1 752 534	+ 1 146 838	
Jaarlijks groeipercentage			+ 30,7 %	+ 12,8 %	+ 21,7 %	+ 11,7 %	
Index: 1996 = 100			130,7	147,4	179,4	200,3	
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	1 878 020	2 011 401	2 192 945	2 481 306	2 346 313	+ 468 293
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 133 380	+ 181 545	+ 288 361	- 134 993	
Jaarlijks groeipercentage			+ 7,1 %	+ 9,0 %	+ 13,1 %	- 5,4 %	
Index: 1996 = 100			107,1	116,8	132,1	124,9	
VI. Voorraden	30	29 468	34 625	27 284	24 925	25 055	- 4 413
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 5 156	- 7 341	- 2 359	+ 131	
Jaarlijks groeipercentage			+ 17,5 %	- 21,2 %	- 8,6 %	+ 0,5 %	
Index: 1996 = 100			117,5	92,6	84,6	85,0	
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	1 471 657	1 724 898	2 076 554	1 802 179	2 512 963	+ 1 041 306
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 253 241	+ 351 656	- 274 375	+ 710 784	
Jaarlijks groeipercentage			+ 17,2 %	+ 20,4 %	- 13,2 %	+ 39,4 %	
Index: 1996 = 100			117,2	141,1	122,5	170,8	
VIII. Geldbeleggingen + IX. Liquide middelen	50/53	1 940 722	3 199 341	3 521 781	5 192 186	5 774 188	+ 3 833 466
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 1 258 619	+ 322 440	+ 1 670 405	+ 582 002	
Jaarlijks groeipercentage			+ 64,9 %	+ 10,1 %	+ 47,4 %	+ 11,2 %	
Index: 1996 = 100			164,9	181,5	267,5	297,5	
X. Overlopende rekeningen	490/1	159 601	190 414	257 355	327 858	316 772	+ 157 171
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 30 813	+ 66 941	+ 70 502	- 11 086	
Jaarlijks groeipercentage			+ 19,3 %	+ 35,2 %	+ 27,4 %	- 3,4 %	
Index: 1996 = 100			119,3	161,2	205,4	198,5	

De vaste activa groeide in de beschouwde periode met 94,3 %. Binnen de vaste activa was de relatieve aangroei het sterkst bij de Immateriële vaste activa. In absolute bedragen werd de aangroei bijna volledig gerealiseerd op de rubriek Materiële vaste activa. De jaarlijkse aangroei van de vaste activa wijst erop dat de uitgevoerde investeringen telkens groter zijn dan de jaarlijkse afschrijvingen en waardeverminderingen (zie volgende grafiek).

De aangroei van de vlottende activa werd voor bijna 70 % tot stand gebracht door de toename van de som van de Geldbeleggingen en Liquide middelen. De hogescholen reserveren deze middelen o.a. om toekomstige investeringsprojecten te kunnen financieren, om over een financiële buffer te beschikken teneinde bij een vermindering van de enveloppe (bv. door daling van het studentenaantal of door een kleiner aandeel in de totale onderwijsbelastingseenheden) de tijdelijke tewerkstelling te blijven garanderen,...

De vorderingen nemen ongeveer 27,5 % van de toename van de waarde van de vlottende activa voor hun rekening. Een belangrijk deel van de aangroei van de vorderingen ontstond:

- door de tegoeden in het kader van het TBS 55+ stelsel en het kinéfonds,
- de opstart van projecten i.v.m. wetenschappelijk onderzoek en
- de toename van de investeringssubsidies vanwege de overheid.

3.2.6.1.3 Verticale analyse: jaarrekening 1996 - 2000 en begroting 2000

In de verticale analyse wordt elke balansrubriek geplaatst t.o.v. het balanstotaal, met als doel een zicht te krijgen op de structuurwijzigingen binnen de samenstelling van de activa en de passiva.

In de periode 1996-2000 blijft zowel het aandeel van de vaste activa als van de vlottende activa constant. Meer dan 50 % van het geconsolideerde balansvermogen behoort tot de rubriek vlottende activa.

De begrote balansstructuur vertoont wel belangrijke structuurwijzigingen. In de begrotingen plannen de hogescholen meestal belangrijke investeringsprojecten (te financieren met een deel van de beschikbare Geldbeleggingen en Liquide middelen). Dit verklaart het hoge begrote aandeel voor de vaste activa in vergelijking met de structuur in de jaarrekeningen. Het niet realiseren van een deel van de begrote investeringsprojecten verklaart de overschatting van het aandeel van de Materiële vaste activa en de onderschatting van de Geldbeleggingen en Liquide middelen.

Geconsolideerde Balans (jaarrekeningen 1996 - 1997 - 1998 - 1999 - 2000, begroting 2000)							
ACTIVA	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
		1996	1997	1998	1999	2000	2000
VASTE ACTIVA	20/28	48,4 %	45,8 %	48,2 %	46,8 %	47,6 %	58,9 %
I. Oprichtingskosten	20	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
II. Immateriële vaste activa	21	0,2 %	0,2 %	0,2 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %
III. Materiële vaste activa	22/27	48,1 %	45,6 %	47,9 %	46,4 %	47,3 %	58,5 %
A. Terreinen en gebouwen	22	36,7 %	32,2 %	34,0 %	32,9 %	32,3 %	38,6 %
B. Installaties, machines en uitrusting	23	6,1 %	5,8 %	6,1 %	6,2 %	6,1 %	6,9 %
C. Meubilair en rollend materieel	24	2,5 %	2,8 %	3,1 %	3,2 %	3,1 %	3,4 %
D. Leasing en soortgelijke rechten	25	1,8 %	2,0 %	1,7 %	1,4 %	0,7 %	1,5 %
E. Overige materiële vaste activa	26	0,7 %	1,6 %	2,1 %	2,1 %	2,9 %	5,3 %
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27	0,2 %	1,2 %	0,9 %	0,6 %	2,1 %	2,8 %
IV. Financiële vaste activa	28	0,1 %	0,1 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %	0,0 %
A. Deelnemingen	280/2	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
B. Vorderingen	281/3	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
C. Overige	284/8	0,1 %	0,1 %	0,0 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	51,6 %	54,2 %	51,8 %	53,2 %	52,4 %	41,1 %
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	17,7 %	15,2 %	14,1 %	13,4 %	11,2 %	12,0 %
A. Werkingsvorderingen	290	16,9 %	14,3 %	12,5 %	10,9 %	9,8 %	10,6 %
B. Overige vorderingen	291	0,8 %	0,9 %	1,6 %	2,6 %	1,4 %	1,4 %
VI. Voorraden	30	0,3 %	0,3 %	0,2 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	13,9 %	13,1 %	13,3 %	9,8 %	12,0 %	9,3 %
A. Werkingsvorderingen	40	10,2 %	8,1 %	9,6 %	4,7 %	6,6 %	7,4 %
B. Overige vorderingen	41	3,6 %	4,9 %	3,8 %	5,0 %	5,4 %	2,0 %
VIII. Geldbeleggingen	50/53	10,8 %	16,7 %	16,2 %	17,8 %	18,8 %	13,5 %
IX. Liquide middelen	54/58	7,5 %	7,5 %	6,4 %	10,3 %	8,8 %	4,8 %
X. Overlopende rekeningen	490/1	1,5 %	1,4 %	1,7 %	1,8 %	1,5 %	1,2 %
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	10 612 036	13 215 125	15 577 564	18 474 045	20 945 729	19 226 588

Bij de bespreking van de investeringen werd reeds vermeld dat in het investeringsbeleid van de hogescholen zowel aandacht wordt gegeven aan de investeringen in onroerende goederen als in die van roerende goederen. Het evenwichtig investeringsbeleid wordt ook weerspiegeld in een stabiele samenstelling van de vaste activa.

De samenstelling van de vlottende activa heeft in de periode 1996-2000 wel wijzigingen ondergaan. Het aandeel van de vorderingen daalt ten voordele van een groeiend aandeel voor de som van de Geldbeleggingen en Liquide middelen.

3.2.6.2 Passiva

3.2.6.2.1 Horizontale analyse: jaarrekening 1999 – jaarrekening 2000 – begroting 2000

De groei van de passiva in de jaarrekening 2000 kwam tot stand door een groei van het eigen en vreemd vermogen. De toename van het eigen vermogen is zowel in absolute termen als in tempo groter dan de mutatie bij de schulden.

PASSIVA	Boekjaar	Boekjaar	JR00-JR99	JR00-JR99	Begroting	JR00-BG00	JR00-BG00
<i>Evolutie t.o.v. het boekjaar 1999 en t.o.v. de begroting 2000</i>	1999	2000	Absoluut verschil	Relatief verschil	2000	Absoluut verschil	Relatief verschil
<i>absolute bedragen in duizenden BEF</i>							
EIGEN VERMOGEN	9 716 419	11 276 947	+ 1 560 528	+ 16,1 %	10 178 042	+ 1 098 905	+ 10,8 %
I. Patrimonium	1 929 120	2 196 577	+ 267 457	+ 13,9 %	1 740 118	+ 456 459	+ 26,2 %
III. Herwaarderingsmeerwaarden	517 287	517 287	- 1	- 0,0 %	713 740	- 196 453	- 27,5 %
V. Gecumuleerd resultaat	4 662 489	5 655 459	+ 992 970	+ 21,3 %	4 381 756	+ 1 273 703	+ 29,1 %
VI. Investeringsubsidies	2 607 523	2 907 625	+ 300 102	+ 11,5 %	3 342 429	- 434 804	- 13,0 %
VOORZIENINGEN	878 037	1 181 978	+ 303 941	+ 34,6 %	872 641	+ 309 337	+ 35,4 %
SCHULDEN	7 879 591	8 486 807	+ 607 216	+ 7,7 %	8 175 907	+ 310 900	+ 3,8 %
VIII. Schulden op meer dan één jaar	3 547 502	3 826 556	+ 279 054	+ 7,9 %	4 280 978	- 454 422	- 10,6 %
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	3 128 061	3 315 649	+ 187 588	+ 6,0 %	2 865 040	+ 450 609	+ 15,7 %
X. Overlopende rekeningen	1 204 028	1 344 602	+ 140 574	+ 11,7 %	1 029 889	+ 314 713	+ 30,6 %
TOTAAL DER PASSIVA	18 474 045	20 945 729	+ 2 471 685	+ 13,4 %	19 226 588	+ 1 719 142	+ 8,9 %

De aangroei van het eigen vermogen kwam tot stand door volgende gebeurtenissen:

- een toename van het Patrimonium (hoofdzakelijk door incorporatie van het Gecumuleerd resultaat);
- het positieve resultaat van het boekjaar;
- het bedrag van de nieuwe investeringsubsidies opgenomen in de balans is groter dan de in resultaatgenomen subsidies.

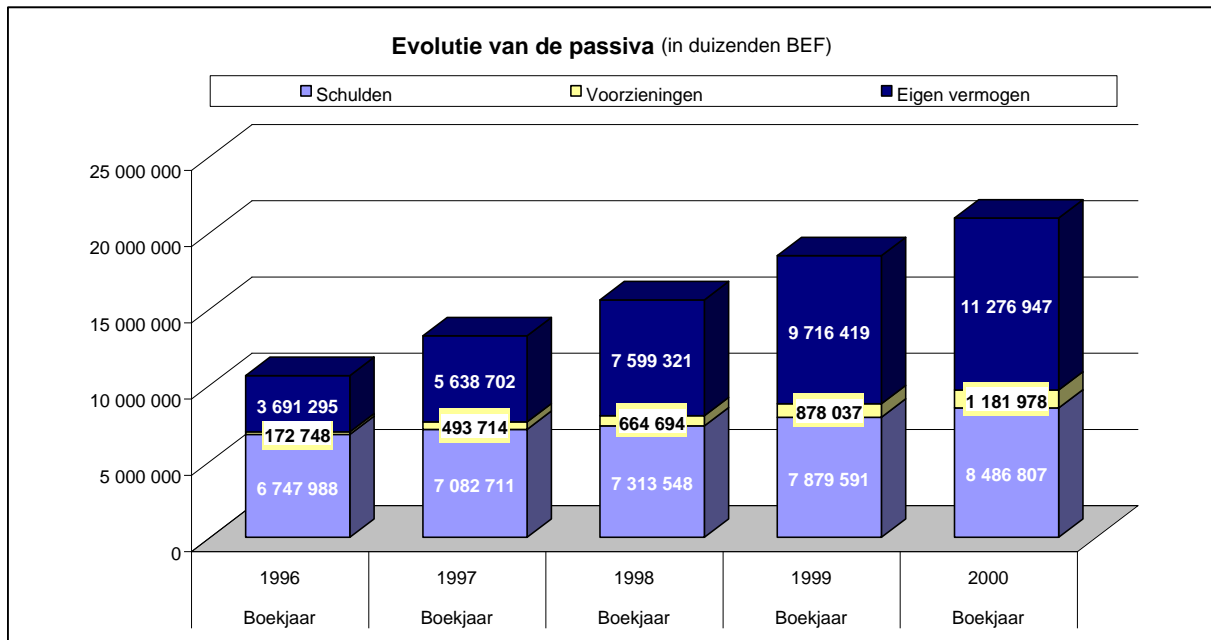
Het vreemd vermogen nam toe door enerzijds de groei van de voorzieningen en door anderzijds de vermeerdering van de schulden. De toename van de voorzieningen situeert zich in de 3 categorieën van voorzieningen. De groei van de schulden kwam in het boekjaar 2000 tot uiting bij de schulden op lange termijn (door de groei van de schulden bij de Kredietinstellingen) en bij de schulden op korte termijn (door de toename van de werkingsschulden en de schulden m.b.t. bezoldigingen en sociale lasten).

Bij het opstellen van de begroting 2000 werd zowel het eigen vermogen als het vreemd vermogen onderschat. De te lage inschatting van het eigen vermogen kan hoofdzakelijk toegeschreven worden aan een onderschatting van het gecumuleerd resultaat van de vorige periode en een onderschatting van het resultaat van het boekjaar. De opname van investeringsubsidies werd eveneens te laag gebudgetteerd.

Bij de schulden op meer dan één jaar zijn de budgetverschillen te verklaren door een geringere opname van nieuwe investeringsleningen (ten gevolge van het niet uitvoeren van een aantal begrote investeringsprojecten). De schulden op ten hoogste één jaar werden in de begroting te laag geraamd. De onderschatting gebeurde hoofdzakelijk bij de rubrieken "Werkingsschulden" en "Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten".

3.2.6.2.2 Horizontale analyse: jaarrekening 1996 – jaarrekening 2000

Het geconsolideerde balansvermogen groeide in de periode 1996-2000 met 10,3 miljard BEF. In absolute bedragen kwam de groei voornamelijk als gevolg van een toename van het eigen vermogen (+ 7,6 miljard BEF).

PASSIVA	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	JR00-JR96
		1996	1997	1998	1999	2000	Absoluut verschil
<i>(absolute bedragen in duizenden BEF)</i>							
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	10 612 036	13 215 125	15 577 564	18 474 045	20 945 729	+ 10 333 693
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 2 603 089	+ 2 362 438	+ 2 896 481	+ 2 471 685	
Jaarlijks groeipercentage			+ 24,5 %	+ 17,9 %	+ 18,6 %	+ 13,4 %	
Index: 1996 = 100			124,5	146,8	174,1	197,4	
EIGEN VERMOGEN	10/15	3 691 295	5 638 702	7 599 321	9 716 419	11 276 947	+ 7 585 652
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 1 947 407	+ 1 960 619	+ 2 117 098	+ 1 560 528	
Jaarlijks groeipercentage			+ 52,8 %	+ 34,8 %	+ 27,9 %	+ 16,1 %	
Index: 1996 = 100			152,8	205,9	263,2	305,5	
I. Patrimonium	10	1 116 821	1 332 606	1 740 000	1 929 120	2 196 577	+ 1 079 756
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 215 785	+ 407 394	+ 189 120	+ 267 457	
Jaarlijks groeipercentage			+ 19,3 %	+ 30,6 %	+ 10,9 %	+ 13,9 %	
Index: 1996 = 100			119,3	155,8	172,7	196,7	
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	704 237	704 965	706 406	517 287	517 287	- 186 951
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 728	+ 1 441	- 189 119	- 1	
Jaarlijks groeipercentage			+ 0,1 %	+ 0,2 %	- 26,8 %	- 0,0 %	
Index: 1996 = 100			100,1	100,3	73,5	73,5	
V. Gecumuleerd resultaat	14	1 190 691	2 431 200	3 455 917	4 662 489	5 655 459	+ 4 464 768
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 1 240 509	+ 1 024 717	+ 1 206 572	+ 992 970	
Jaarlijks groeipercentage			+ 104,2 %	+ 42,1 %	+ 34,9 %	+ 21,3 %	
Index: 1996 = 100			204,2	290,2	391,6	475,0	
VI. Investeringsubsidies	15	679 546	1 169 931	1 696 998	2 607 523	2 907 625	+ 2 228 079
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 490 385	+ 527 067	+ 910 526	+ 300 102	
Jaarlijks groeipercentage			+ 72,2 %	+ 45,1 %	+ 53,7 %	+ 11,5 %	
Index: 1996 = 100			172,2	249,7	383,7	427,9	
VOORZIENINGEN	16	172 748	493 714	664 694	878 037	1 181 978	+ 1 009 230
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 320 966	+ 170 980	+ 213 342	+ 303 941	
Jaarlijks groeipercentage			+ 185,8 %	+ 34,6 %	+ 32,1 %	+ 34,6 %	
Index: 1996 = 100			285,8	384,8	508,3	684,2	
SCHULDEN	17/49	6 747 988	7 082 711	7 313 548	7 879 591	8 486 807	+ 1 738 819
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 334 722	+ 230 837	+ 566 044	+ 607 216	
Jaarlijks groeipercentage			+ 5,0 %	+ 3,3 %	+ 7,7 %	+ 7,7 %	
Index: 1996 = 100			105,0	108,4	116,8	125,8	
VIII. Schulden op meer dan één jaar	17	3 091 932	3 287 349	3 417 136	3 547 502	3 826 556	+ 734 624
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 195 417	+ 129 788	+ 130 366	+ 279 054	
Jaarlijks groeipercentage			+ 6,3 %	+ 3,9 %	+ 3,8 %	+ 7,9 %	
Index: 1996 = 100			106,3	110,5	114,7	123,8	
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	2 724 736	2 679 299	2 807 223	3 128 061	3 315 649	+ 590 914
Jaarlijkse absolute mutatie			- 45 437	+ 127 924	+ 320 839	+ 187 588	
Jaarlijks groeipercentage			- 1,7 %	+ 4,8 %	+ 11,4 %	+ 6,0 %	
Index: 1996 = 100			98,3	103,0	114,8	121,7	
X. Overlopende rekeningen	492/3	931 320	1 116 063	1 089 189	1 204 028	1 344 602	+ 413 281
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 184 743	- 26 874	+ 114 839	+ 140 574	
Jaarlijks groeipercentage			+ 19,8 %	- 2,4 %	+ 10,5 %	+ 11,7 %	
Index: 1996 = 100			119,8	117,0	129,3	144,4	

Het eigen vermogen groeide in de periode 1996-2000 dankzij de positieve resultaten van de diverse boekjaren en de ontvangen investeringssubsidies. De aangroei van het Patrimonium moet gerelativeerd worden omdat dit vaak te maken heeft met interne overboekingen vanuit de rubrieken "Herwaarderingsmeerwaarden" en "Gecumuleerd resultaat" naar de rekening "Patrimonium".

In relatieve termen kende de passiefrubriek "Voorzieningen" het grootste groeitempo (+ 584,2 %). Het verplicht aanleggen van voorzieningen in het kader van het TBS 55+ stelsel, of het opbouwen van voorzieningen voor groot onderhoud en herstellingen en voorzieningen voor overige risico's (voor loonregularisaties of voor juridische geschillen) liggen aan de basis van deze groei.

De toename van de schuldenlast komt voor 42,2 % door de aangroei van de schulden op meer dan één jaar, 34 % door de toename van de schulden op ten hoogste één jaar en 23,8 % door de groei van de "Overlopende rekeningen".

3.2.6.2.3 Verticale analyse: jaarrekening 1996 - 2000 en begroting 2000

De structuuranalyse van de passiva toont enkele belangrijke verschuivingen. Tijdens de periode 1996-2000 groeide het aandeel van het Eigen vermogen van 34,8 % naar 53,8 % van het balanstotaal. Ook het aandeel van de Voorzieningen kende in die periode een groei.

PASSIVA	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
		1996	1997	1998	1999	2000	2000
EIGEN VERMOGEN	10/15	34,8 %	42,7 %	48,8 %	52,6 %	53,8 %	52,9 %
I. Patrimonium	10	10,5 %	10,1 %	11,2 %	10,4 %	10,5 %	9,1 %
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	6,6 %	5,3 %	4,5 %	2,8 %	2,5 %	3,7 %
V. Gecumuleerd resultaat	14	11,2 %	18,4 %	22,2 %	25,2 %	27,0 %	22,8 %
VI. Investeringsubsidies	15	6,4 %	8,9 %	10,9 %	14,1 %	13,9 %	17,4 %
VOORZIENINGEN	16	1,6 %	3,7 %	4,3 %	4,8 %	5,6 %	4,5 %
VII. Voorzieningen voor risico's en kosten		1,6 %	3,7 %	4,3 %	4,8 %	5,6 %	4,5 %
A. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	160	0,1 %	1,4 %	2,0 %	2,2 %	2,3 %	2,3 %
B. Grote herstellings- en onderhoudswerken	162	0,6 %	1,2 %	1,2 %	1,3 %	1,3 %	0,9 %
C. Overige risico's en kosten	163/5	0,9 %	1,2 %	1,1 %	1,3 %	2,0 %	1,3 %
SCHULDEN	17/49	63,6 %	53,6 %	46,9 %	42,7 %	40,5 %	42,5 %
VIII. Schulden op meer dan één jaar	17	29,1 %	24,9 %	21,9 %	19,2 %	18,3 %	22,3 %
A. Financiële schulden	170/4	28,6 %	24,9 %	21,2 %	18,6 %	17,7 %	22,1 %
1. Achtergestelde leningen	170	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,2 %
2. Leasingschulden en soortgelijke schulden	172	0,3 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %	0,1 %	0,1 %
3. Kredietinstellingen	173	28,0 %	24,3 %	20,9 %	18,3 %	17,5 %	21,2 %
4. Overige leningen	174	0,4 %	0,4 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,5 %
B. Werkingsschulden	175	0,5 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
D. Overige schulden	178/9	0,0 %	0,0 %	0,7 %	0,6 %	0,6 %	0,1 %
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	25,7 %	20,3 %	18,0 %	16,9 %	15,8 %	14,9 %
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	42	1,0 %	0,8 %	0,7 %	0,9 %	0,7 %	0,8 %
B. Financiële schulden	43	0,4 %	0,0 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
1. Kredietinstellingen	430/8	0,2 %	0,0 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
2. Overige leningen	439	0,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
C. Werkingsschulden	44	4,5 %	4,3 %	4,0 %	4,3 %	4,3 %	3,2 %
E. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	45	18,2 %	14,5 %	12,5 %	11,1 %	10,4 %	10,4 %
1. Belastingen	450/3	2,4 %	2,5 %	2,3 %	2,1 %	1,9 %	1,7 %
2. Bezoldigingen en sociale lasten	454/9	15,7 %	12,1 %	10,2 %	9,1 %	8,6 %	8,7 %
F. Overige schulden	46/48	1,6 %	0,6 %	0,6 %	0,6 %	0,4 %	0,5 %
X. Overlopende rekeningen	492/3	8,8 %	8,4 %	7,0 %	6,5 %	6,4 %	5,4 %
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	10 612 036	13 215 125	15 577 564	18 474 045	20 945 729	19 226 588

De horizontale analyse bracht tot uiting dat de geconsolideerde schuldmassa op 5 jaar tijd groeide met 1,7 miljard BEF. De verticale analyse toont dat het aandeel van de schulden in het balanstotaal jaarlijks daalt.

3.2.7 Geconsolideerde cashflow

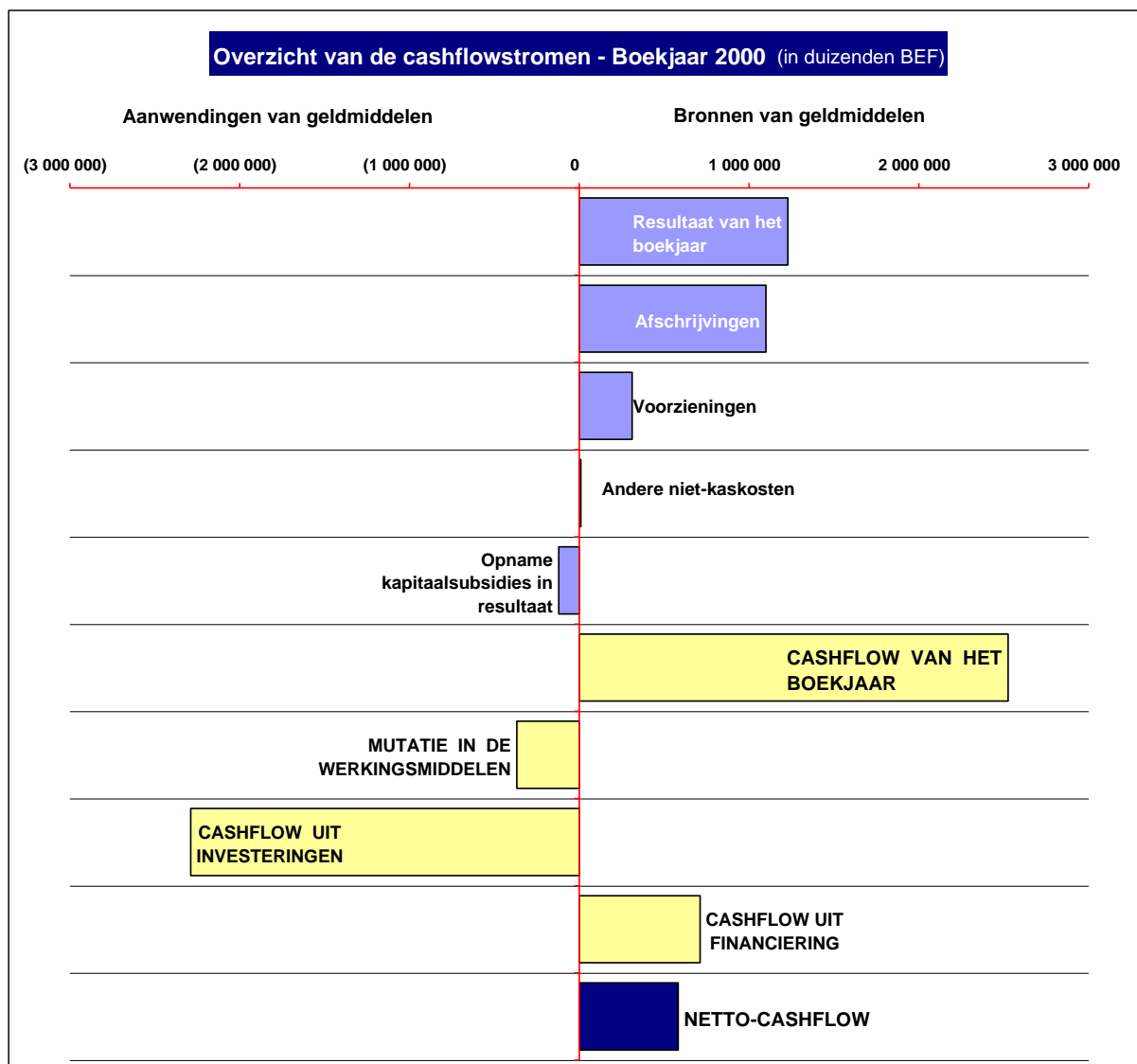
Bij de bespreking van de geconsolideerde resultatenrekening werd aandacht besteed aan het resultaat van het boekjaar. In de analyse van de geconsolideerde balans werd de liquiditeitspositie op 31 december van elk boekjaar weergegeven. De cashflowanalyse³ heeft tot doel een inzicht te geven in de bronnen en in de aanwending van de geldmiddelen door de hogescholen.

Geconsolideerde cashflow					
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	1996	1997	1998	1999	2000
	<i>(in duizenden BEF)</i>				
Resultaat van het boekjaar	1 146 962	1 240 502	992 770	1 206 571	1 228 128
+ Afschrijvingen	490 434	615 134	836 400	962 424	1 098 707
+ Voorzieningen	127 464	319 796	153 792	206 434	311 912
+ Andere niet-kaskosten (o.a. waardevermindering op vlottende activa)	5 035	5 909	7 541	5 896	8 696
- Opname kapitaalsubsidies in resultaat	(34 351)	(46 755)	(76 399)	(100 454)	(121 344)
CASHFLOW VAN HET BOEKJAAR (1)	1 735 544	2 134 587	1 914 103	2 280 870	2 526 098
+ - Mutatie in werkmiddelen (vóór correctie)	(845 642)	(141 858)	(293 018)	648 819	(371 667)
+ - Correctie voor waardevermindering op voorraden en vorderingen	(5 035)	(5 909)	(7 541)	(5 896)	(8 994)
+ - Correctie voor effect aflossingen in mutatie n.w.m.	(59 980)	3 234	(9 584)	(43 707)	13 142
MUTATIE IN DE WERKINGSMIDDELEN (2)	(910 657)	(144 534)	(310 143)	599 216	(367 519)
+ OPERATIONELE CASHFLOW = (1) + (2)	824 887	1 990 053	1 603 960	2 880 086	2 158 579
- + Investerings / desinvesteringen in OK, IMVA, MVA en FVA	(1 099 652)	(1 537 463)	(2 283 597)	(2 104 466)	(2 426 011)
+ - Mutatie vorderingen op meer dan één jaar	126 088	(129 192)	(177 738)	(285 024)	137 863
+ CASHFLOW UIT INVESTERINGEN	(973 564)	(1 666 655)	(2 461 335)	(2 389 490)	(2 288 148)
+ Leningen	554 863	301 616	245 571	289 856	425 402
- Aflossingen	(48 832)	(108 813)	(106 199)	(115 783)	(159 490)
+ - Externe aangroei eigen vermogen	9 535	215 785	407 394	92 867	32 295
+ - Overige (o.a. kapitaalsubsidies)	402 988	533 679	633 044	912 872	413 357
+ CASHFLOW UIT FINANCIERING	918 554	942 268	1 179 811	1 179 812	711 564
NETTO-CASHFLOW	769 880	1 265 666	322 436	1 670 408	581 995
Geldbeleggingen + Liquide middelen begin periode	1 163 791	1 933 673	3 199 343	3 521 781	5 192 192
Geldbeleggingen + Liquide middelen einde periode	1 933 671	3 199 339	3 521 779	5 192 189	5 774 188
Mutatie in de netto-werkingsmidd.	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	1996	1997	1998	1999	2000
Situatie einde vorige periode					
Vlottende activa	7 400 492	5 479 468	7 160 678	8 075 919	9 828 453
- vorderingen op meer dan 1j.	(1 999 547)	(1 878 020)	(2 011 401)	(2 192 945)	(2 481 306)
- geldbeleggingen + liquide middelen	(1 163 791)	(1 933 675)	(3 199 341)	(3 521 781)	(5 192 186)
- schulden op ten hoogste 1 jaar	(2 572 037)	(2 723 736)	(2 662 110)	(2 800 314)	(3 128 061)
- overlopende rekeningen passief	(4 498 042)	(931 320)	(1 116 063)	(1 089 189)	(1 204 028)
Netto-werkingsmiddelen	(2 832 925)	(1 987 283)	(1 828 236)	(1 528 309)	(2 177 128)
Situatie einde periode					
Vlottende activa	5 479 468	7 160 678	8 075 919	9 828 453	10 975 292
- vorderingen op meer dan 1j.	(1 878 020)	(2 011 401)	(2 192 945)	(2 481 306)	(2 346 313)
- geldbeleggingen + liquide middelen	(1 933 675)	(3 199 341)	(3 521 781)	(5 192 186)	(5 774 188)
- schulden op ten hoogste 1 jaar	(2 723 736)	(2 679 299)	(2 807 223)	(3 128 061)	(3 315 649)
- overlopende rekeningen passief	(931 320)	(1 116 063)	(1 089 189)	(1 204 028)	(1 344 602)
Netto-werkingsmiddelen	(1 987 283)	(1 845 425)	(1 535 218)	(2 177 128)	(1 805 461)
Mutatie netto-werkingsmiddelen	(845 642)	(141 858)	(293 018)	648 819	(371 667)

³ De berekening van de cashflow heeft als bijkomend voordeel dat de invloed van de niet-kaskosten (die sterke verschillen vertonen tussen de diverse hogescholen onderling) op de beoordeling van de financiële toestand van de hogeschool wordt vermeden.

3.2.7.1 Geconsolideerde cashflow van het boekjaar 2000

De cashflowberekening vertrekt van het resultaat van het boekjaar. Daarop worden correcties voor niet-kaskosten (+) en niet-kasopbrengsten (-) toegepast. In volgend schema worden de componenten van de cashflow ingedeeld volgens “bron van geldmiddelen” of “aanwending van geldmiddelen”.

Zoals hierboven schematisch weergegeven blijkt dat geconsolideerde cashflow van het boekjaar van de 27 hogescholen in belangrijke mate wordt beïnvloed door niet-kaskostelementen zoals afschrijvingen⁴, voorzieningen en waardeverminderingen. De cashflow van het boekjaar 2000 is positief en is groter dan het resultaat van het boekjaar.

Tijdens het boekjaar 2000 veroorzaakt de mutatie in de werkingsmiddelen een aanwending van geldmiddelen (hoofdzakelijk door de aangroei van de vorderingen op ten hoogste 1 jaar).

⁴ Het afschrijvingsbedrag in de resultatenrekening van elke hogeschool is afhankelijk van de omvang van de vaste activa in de balans (en op dit vlak is de situatie tussen de hogescholen sterk uiteenlopend).

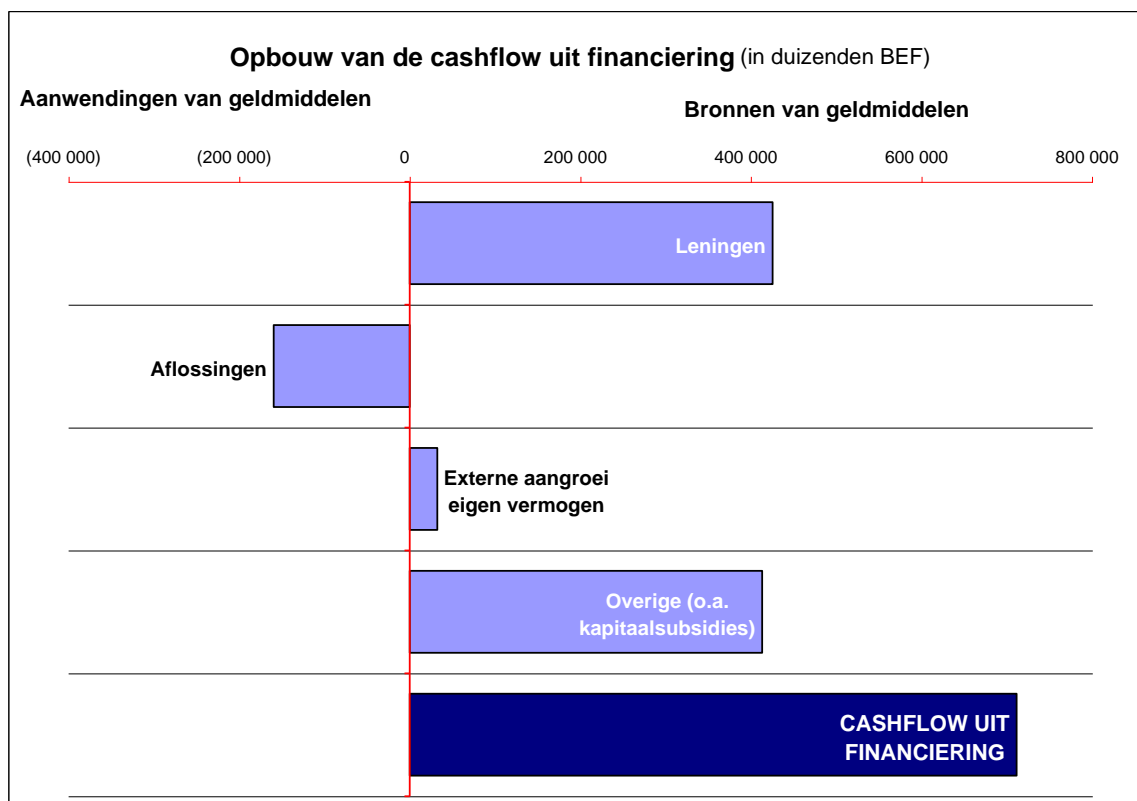

De som van de positieve cashflow van het boekjaar en het negatieve bedrag van de mutatie in de werkmiddelen levert de positieve operationele cashflow. Dit bedrag kunnen de hogescholen besteden aan investeringen, aflossingen van leningen,...

De cashflow uit investeringen is voor het boekjaar 2000 negatief en is opgebouwd uit twee deelcomponenten die elk een tegengestelde geldstroom genereren. Enerzijds is er de uitgaande geldstroom verbonden aan het uitvoeren van investeringsprojecten, anderzijds is er de positieve geldstroom door de afbouw van de vorderingen op meer dan één jaar.

In het boekjaar 2000 is de operationele cashflow onvoldoende om de cashflow uit investeringen te dekken.

De hogescholen genereren ook een cashflow uit financiering. Deze cashflow wordt opgebouwd uit een aantal deelcomponenten die een tegengestelde geldstroom met zich meebrengen (zie onderstaand schema). Voor het boekjaar 2000 is de cashflow uit financiering een bron van middelen. Deze positieve geldstroom ontstond voornamelijk door het opnemen van nieuwe leningen en de ontvangen investeringssubsidies.

De som van alle bronnen en aanwendungen van geldmiddelen resulteert uiteindelijk in de netto-cashflow (= mutatie tussen de begin- en eindbalans⁵ van de som van de Geldbeleggingen en Liquide middelen). Voor het boekjaar 2000 bedraagt de geconsolideerde netto-cashflow 581 995 (000) BEF. Hierdoor verbetert de globale liquiditeitspositie van de hogescholen.

⁵ Som van de rubrieken Geldbeleggingen en Liquide middelen: door afrondingsverschillen (cfr. jaarrekeningen worden in duizenden BEF opgesteld) kunnen er kleine verschillen vastgesteld worden tussen de som van de Geldbeleggingen en Liquide middelen aan het einde van de periode en het beginbedrag van de volgende periode.

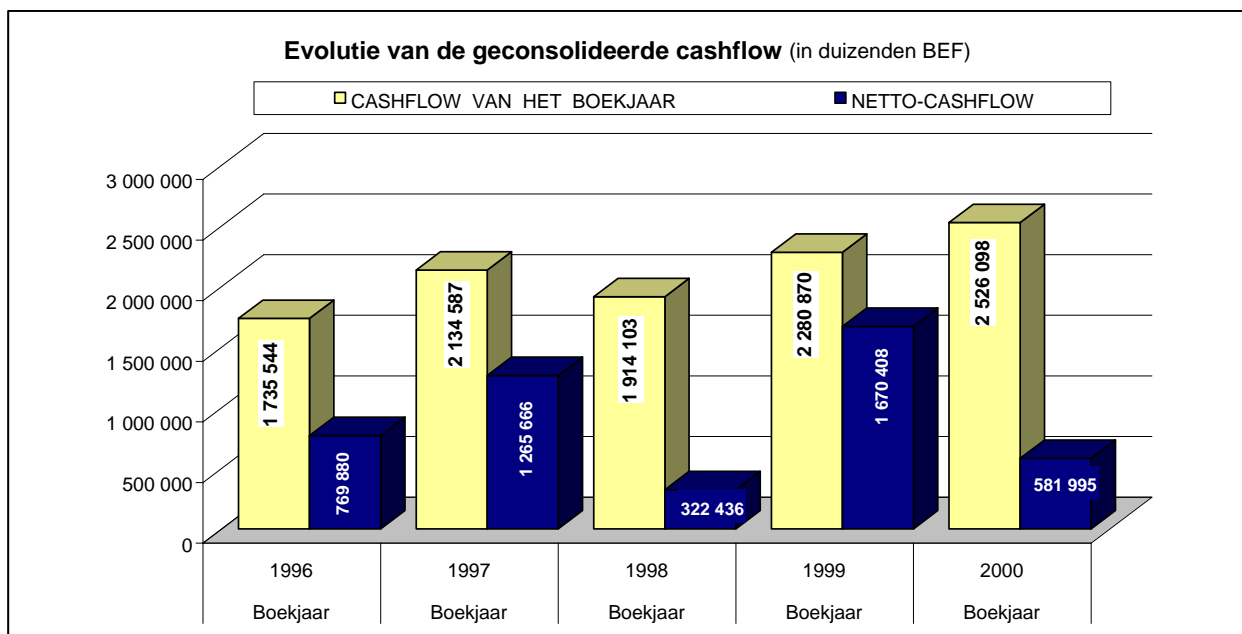
3.2.7.2 Evolutie van de geconsolideerde cashflow: jaarrekening 1996 – 2000

In de periode 1996-2000 groeide de geconsolideerde cashflow van het boekjaar van 1,7 miljard BEF naar 2,5 miljard BEF. De aangroei werd hoofdzakelijk voortgebracht door de toename van de niet-kaskosten (afschrijvingen en voorzieningen).

De cashflow uit investeringen is over de gehele periode een negatieve geldstroom. Deze geldstroom is door de belangrijke investeringsprogramma's sterk aangezwollen t.o.v. het beginjaar 1996.

De cashflow uit financiering ondergaat jaarlijks belangrijke schommelingen. Deze mutaties zijn hoofdzakelijk het gevolg van enerzijds het bedrag van de opgenomen leningen en anderzijds de som van de ontvangen investeringssubsidies. Onder invloed van de toegenomen schuldenlast groeit de uitgaande geldstroom voor aflossingen jaarlijks aan.

De bovenstaande evoluties resulteren in een jaarlijks wisselend bedrag voor de netto-cashflow. De geconsolideerde netto-cashflow blijft over de gehele periode positief. De situatie in de individuele hogescholen is niet overal even gunstig, in 8 hogescholen is de netto-cashflow van 2000 negatief.

3.2.8 Financiële ratio's

Bij de beoordeling van het financieel evenwicht van de hogescholen wordt aandacht besteed aan de liquiditeit, de solvabiliteit en de rentabiliteit. Hiervoor wordt gebruikgemaakt van enkele ratio's. De gehanteerde financiële ratio's werden in de werkgroep "Hogescholen" van het IBR eenduidig gedefinieerd. Het zijn klassieke tools, evenwel aangepast aan de specifieke situatie van de hogescholen⁶.

3.2.8.1 Overzicht van de geconsolideerde financiële ratio's

	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Evolutie	Evolutie
	1996	1997	1998	1999	2000	1999-2000	1996-2000
Liquiditeit							
Netto-werkingsmiddelen in duizenden BEF	2 545 659	4 071 447	4 561 038	5 844 253	7 046 447	gunstig	gunstig
Quick ratio	3,86	5,56	5,16	5,74	6,39	gunstig	gunstig
Liquiditeit van de werkingschulden	65 dagen	70 dagen	67 dagen	82 dagen	88 dagen	hoog	hoog
Solvabiliteit							
Graad van financiële onafhankelijkheid (EV/TV)	34,8 %	42,7 %	48,8 %	52,6 %	53,8 %	gunstig	gunstig
Graad van financiële afhankelijkheid (VV/TV)	65,2 %	57,3 %	51,2 %	47,4 %	46,2 %	gunstig	gunstig
Algemene schuldgraad (VV/EV)	1,87	1,34	1,05	0,90	0,86	gunstig	gunstig
Dekking van het vreemd vermogen op lange termijn door de cashflow	0,53	0,56	0,47	0,52	0,50	ongunstig	± constant
Rentabiliteit							
Netto-marge (1): Werkingsoverschot/Werkingsopbrengsten	5,5 %	5,3 %	3,9 %	4,7 %	2,8 %	ongunstig	ongunstig
Netto-marge (2): Overschot uit de gewone activiteiten/Werkingsopbrengsten	5,6 %	5,7 %	4,5 %	5,3 %	3,9 %	ongunstig	ongunstig
Netto-marge (3): Overschot van het boekjaar/Werkingsopbrengsten	6,0 %	6,2 %	4,8 %	5,5 %	5,4 %	ongunstig	ongunstig
Werkingsoverschot/Werkingsuitkeringen	6,2 %	6,1 %	4,5 %	5,5 %	3,3 %	ongunstig	ongunstig
Cashflow van het boekjaar/Werkingsuitkeringen	10,1 %	12,1 %	10,7 %	12,2 %	13,0 %	gunstig	gunstig
"Eigen Werkingsopbrengsten"/Werkingsuitkeringen	12,1 %	14,2 %	16,2 %	17,6 %	17,2 %	ongunstig	gunstig

In de volgende bespreking wordt aandacht besteed aan de 3 luiken van het financieel evenwicht. Telkens wordt een geconsolideerd bedrag of percentage voor de gehele sector en het rekenkundige gemiddelde⁷ berekend. Tevens wordt per jaar ook de laagste waarde en hoogste waarde gerealiseerd door een individuele hogeschool weergegeven. De ratio's per hogeschool, voor de periode 1996-2000, wordt na de bespreking van elke rubriek toegevoegd.

⁶ In het "Verslag over de werking van de hogescholen in 1999" werd uitvoerig ingegaan op de berekeningswijze van de diverse ratio's.

⁷ Door de fusie van hogescholen en de daar meer samenhangende consolidatie van gegevens kunnen de gemiddelde, laagste en hoogste waarde afwijken van de informatie opgenomen in het verslag van 1999.

Door bijkomende informatie verstrekt door de sommige hogescholen werd het resultaat van een aantal ratio's aangepast.

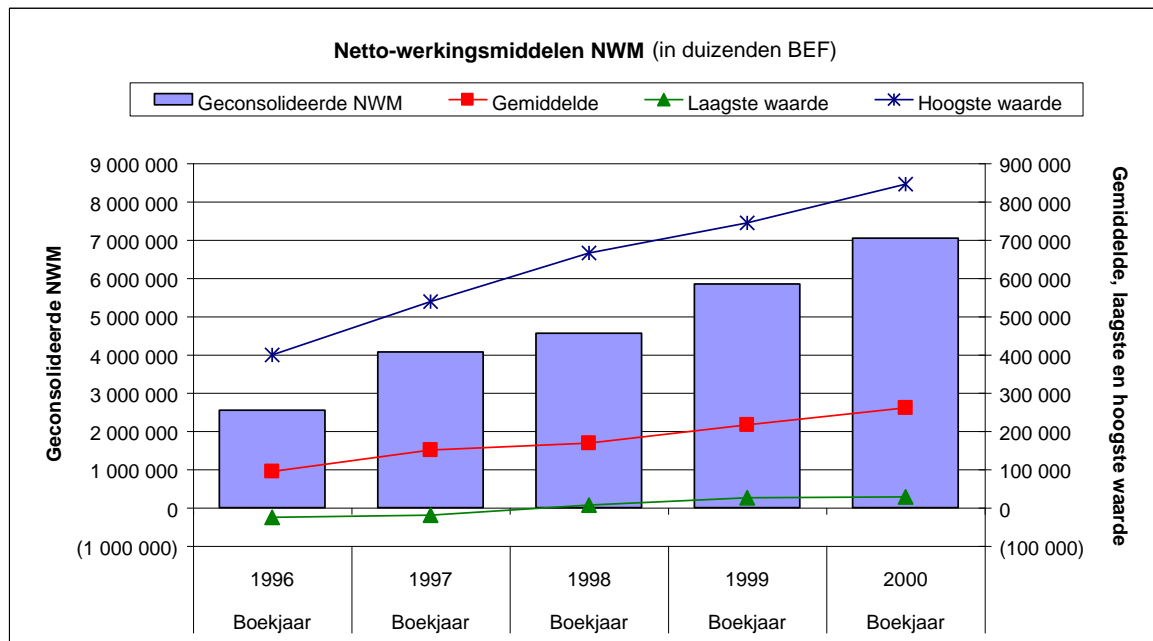
3.2.8.2 Liquiditeit

De liquiditeit geeft aan in welke mate de hogeschool aan haar betalingsverplichtingen op korte termijn kan voldoen (bv. de korte termijnschulden tegenover kredietinstellingen, leveranciers, contractuele personeelsleden,...). De gehanteerde instrumenten voor het beoordelen van de liquiditeit zijn de netto-werkingsmiddelen, de quick ratio en de liquiditeit van de werkingsschulden.

◆ Netto-werkingsmiddelen

De geconsolideerde netto-werkingsmiddelen van de 27 hogescholen bedragen voor het boekjaar 2000 ongeveer 7 miljard BEF. Dit betekent dat de globale hogeschoolsector een stevige liquiditeitspositie heeft. De ratio duidt voor de periode 1996-2000 op een gunstige evolutie. In 1996 waren er nog 2 hogescholen met negatieve netto-werkingsmiddelen. In het boekjaar 2000 realiseerden alle hogescholen positieve netto-werkingsmiddelen. T.o.v. het boekjaar 1999 is de liquiditeitspositie in 21 hogescholen verbeterd, 6 hogescholen ondergingen een daling van de netto-werkingsmiddelen.

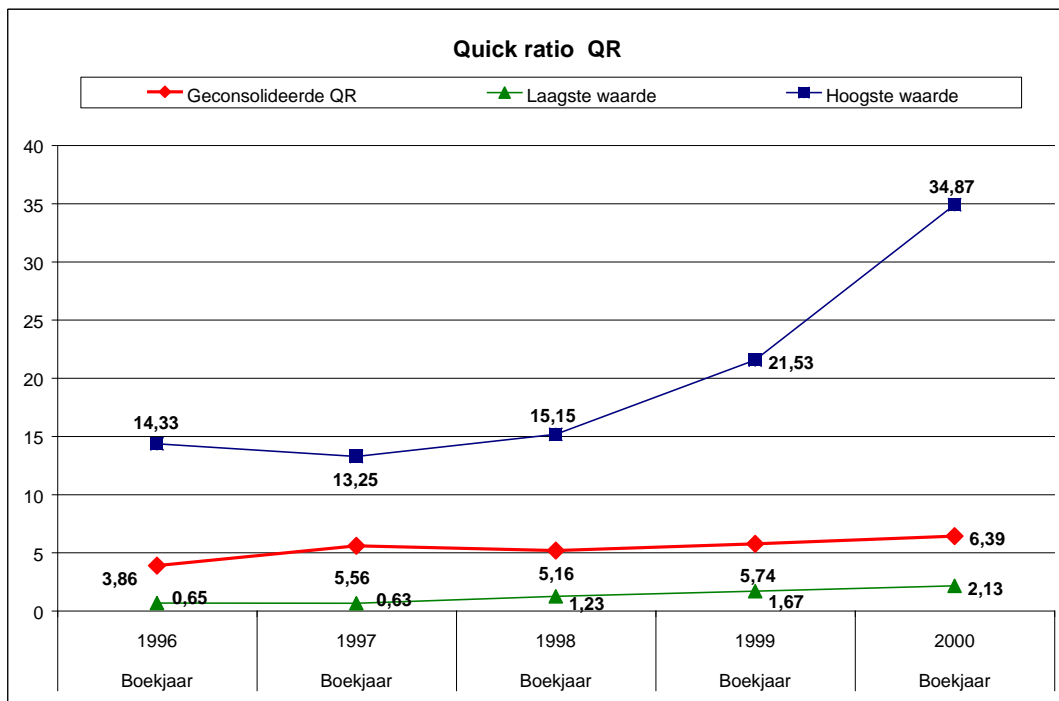
Netto-werkingsmiddelen (in duizenden BEF)					
Beoordeling: gunstige liquiditeit = positieve netto-werkingsmiddelen					
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	1996	1997	1998	1999	2000
Geconsolideerd	2 545 659	4 071 447	4 561 038	5 844 253	7 046 447
Rekenkundig gemiddelde	94 284	150 794	168 927	216 454	260 980
Laagste waarde	(25 212)	(19 770)	6 924	26 192	28 350
Hoogste waarde	399 055	538 325	665 842	744 483	845 716

♦ Quick ratio

De gunstige liquiditeitspositie berekend op basis van de geconsolideerde jaarrekeningen wordt bevestigd door de waarde van de quick ratio. Deze ratio evolueerde van 3,86 in 1996 naar 6,39 in de jaarrekening 2000. De range tussen de laagste en hoogste waarde illustreert duidelijk dat de liquiditeitspositie in de individuele hogescholen sterk kan verschillen. Deze ratio geeft, in vergelijking met de gegevens van het vorige boekjaar, voor 17 hogescholen een verbetering. Bij 10 hogescholen werd er een minder gunstige evolutie vastgesteld, maar geen enkele hogeschool heeft een quick ratio kleiner dan één.

Quick ratio					
Beoordeling: bevredigende liquiditeitssituatie = waarde minimaal één					
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	1996	1997	1998	1999	2000
Geconsolideerd	3,86	5,56	5,16	5,74	6,39
Rekenkundig gemiddelde	5,44	5,89	6,03	6,70	8,38
Laagste waarde	0,65	0,63	1,23	1,67	2,13
Hoogste waarde	14,33	13,25	15,15	21,53	34,87

◆ Liquiditeit van de werkingschulden

Het aantal dagen leverancierskrediet⁸ of de gemiddelde betalingsperiode, berekend met de geconsolideerde werkingschulden en de geconsolideerde aankopen, is in de periode 1996-2000 toegenomen. Tijdens het boekjaar 2000 groeide het aantal dagen leverancierskrediet in 13 hogescholen.

Liquiditeit van de werkingschulden					
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	1996	1997	1998	1999	2000
Geconsolideerd	65 dagen	70 dagen	67 dagen	82 dagen	88 dagen
Rekenkundig gemiddelde	70 dagen	83 dagen	66 dagen	86 dagen	90 dagen
Laagste waarde	20 dagen	25 dagen	13 dagen	30 dagen	29 dagen
Hoogste waarde	254 dagen	638 dagen	120 dagen	368 dagen	349 dagen

⁸ De extreme hoge waarden moeten genuanceerd worden beoordeeld. De werkingschulden worden immers in belangrijke mate beïnvloed door de facturatie gewoonte van de leveranciers, nl. eind december worden vaak nog veel facturen opgemaakt en verstuurd naar de klanten. Indien de hogeschool einde december belangrijke facturen (bv. i.v.m. investeringsprojecten) ontving, dan heeft dit een zeer sterke invloed op de ratio (en kan dit resulteren in extreem hoge waarden).

Liquiditeit

	Netto-werkingsmiddelen in duizenden BEF					Quick ratio					Liquiditeit van de werkingschulden aantal dagen leverancierskrediet				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000
HA	164 439	323 581	225 499	359 591	475 263	5,60	5,58	2,37	4,90	6,68	69 dagen	66 dagen	51 dagen	76 dagen	90 dagen
PLANTIJN	9 824	26 876	37 191	51 074	96 743	2,14	3,21	5,49	2,36	6,77	42 dagen	37 dagen	13 dagen	61 dagen	69 dagen
KdG	174 261	419 346	266 955	162 728	203 683	1,92	7,32	4,34	2,26	2,94	41 dagen	62 dagen	80 dagen	90 dagen	80 dagen
KHK	132 705	201 207	227 216	243 138	347 488	3,90	4,14	4,62	5,08	7,60	80 dagen	84 dagen	72 dagen	63 dagen	39 dagen
KHM	75 546	106 407	118 883	333 788	296 123	5,27	5,63	4,42	7,91	3,27	48 dagen	64 dagen	74 dagen	90 dagen	258 dagen
ERASMUS	234 661	480 972	552 170	610 789	511 111	4,91	6,90	7,27	9,25	8,31	67 dagen	99 dagen	105 dagen	77 dagen	64 dagen
LUK	23 737	(19 770)	6 924	74 878	132 968	9,20	0,63	1,23	8,55	10,75	32 dagen	638 dagen	46 dagen	91 dagen	123 dagen
W&K	201 758	356 096	335 002	377 654	430 860	5,99	6,03	6,08	7,88	6,32	29 dagen	79 dagen	68 dagen	54 dagen	47 dagen
KHB	19 738	27 304	26 169	39 513	59 813	13,43	8,21	4,29	5,08	5,67	20 dagen	44 dagen	47 dagen	65 dagen	54 dagen
KHL	85 290	122 179	144 890	188 267	278 959	6,53	6,36	6,14	4,70	9,99	41 dagen	51 dagen	61 dagen	94 dagen	42 dagen
IRIS	(688)	1 304	9 587	26 192	41 075	0,97	1,08	1,68	2,84	3,17	117 dagen	32 dagen	36 dagen	30 dagen	70 dagen
HG	399 055	538 325	665 842	744 483	845 716	5,92	9,69	8,45	10,59	9,79	129 dagen	76 dagen	105 dagen	72 dagen	80 dagen
MERCATOR	68 712	133 888	177 550	250 219	313 008	4,34	9,04	11,19	10,99	34,87	35 dagen	57 dagen	39 dagen	79 dagen	29 dagen
EGON	30 057	25 825	55 632	53 918	51 447	3,80	3,80	8,17	5,12	2,74	105 dagen	76 dagen	61 dagen	70 dagen	116 dagen
KHSL	117 986	116 209	146 268	205 957	186 122	6,66	5,33	4,22	4,47	4,99	49 dagen	46 dagen	61 dagen	70 dagen	57 dagen
KLBO	40 391	33 660	31 459	50 372	28 350	9,13	3,93	3,51	3,83	2,13	26 dagen	41 dagen	47 dagen	62 dagen	85 dagen
KAHOOG	57 423	94 666	150 533	216 730	282 642	4,97	9,80	15,15	16,16	25,18	95 dagen	57 dagen	59 dagen	77 dagen	42 dagen
HL	103 271	134 584	93 602	51 960	138 200	5,22	6,87	4,70	1,67	4,88	22 dagen	63 dagen	93 dagen	368 dagen	110 dagen
KHli	12 685	52 896	86 230	96 062	136 547	1,22	2,00	2,61	2,70	3,12	72 dagen	96 dagen	82 dagen	85 dagen	88 dagen
PHL	106 610	170 892	202 820	215 157	293 234	10,04	7,66	5,92	4,28	7,83	46 dagen	54 dagen	111 dagen	201 dagen	94 dagen
HWVL	97 793	167 534	220 565	309 704	374 260	5,83	12,29	9,65	12,75	8,75	82 dagen	52 dagen	75 dagen	69 dagen	104 dagen
KHBO	53 397	69 758	80 234	110 403	168 928	3,26	5,04	3,92	5,38	2,34	34 dagen	25 dagen	50 dagen	36 dagen	349 dagen
KATHO	110 061	138 612	220 996	400 361	511 257	6,34	6,51	11,67	8,46	16,16	47 dagen	47 dagen	31 dagen	86 dagen	55 dagen
EHSAL	81 794	99 297	99 199	177 524	254 014	3,06	2,99	3,33	5,00	7,05	45 dagen	71 dagen	65 dagen	58 dagen	52 dagen
GroepT	(25 212)	4 648	24 036	56 285	93 560	0,65	1,12	1,39	1,86	3,41	254 dagen	150 dagen	120 dagen	100 dagen	97 dagen
SHG	21 293	21 708	45 930	46 499	41 802	2,20	4,49	5,99	5,33	4,32	240 dagen	34 dagen	62 dagen	61 dagen	63 dagen
LESSIUS	149 070	223 441	309 655	391 008	453 275	14,33	13,25	15,04	21,53	17,29	27 dagen	48 dagen	57 dagen	32 dagen	62 dagen
Geconsolideerd	2 545 659	4 071 447	4 561 038	5 844 253	7 046 447	3,86	5,56	5,16	5,74	6,39	65 dagen	70 dagen	67 dagen	82 dagen	88 dagen
Rekenkundig gemiddelde	94 284	150 794	168 927	216 454	260 980	5,44	5,89	6,03	6,70	8,38	70 dagen	83 dagen	66 dagen	86 dagen	90 dagen
Laagste waarde	(25 212)	(19 770)	6 924	26 192	28 350	0,65	0,63	1,23	1,67	2,13	20 dagen	25 dagen	13 dagen	30 dagen	29 dagen
Hoogste waarde	399 055	538 325	665 842	744 483	845 716	14,33	13,25	15,15	21,53	34,87	254 dagen	638 dagen	120 dagen	368 dagen	349 dagen

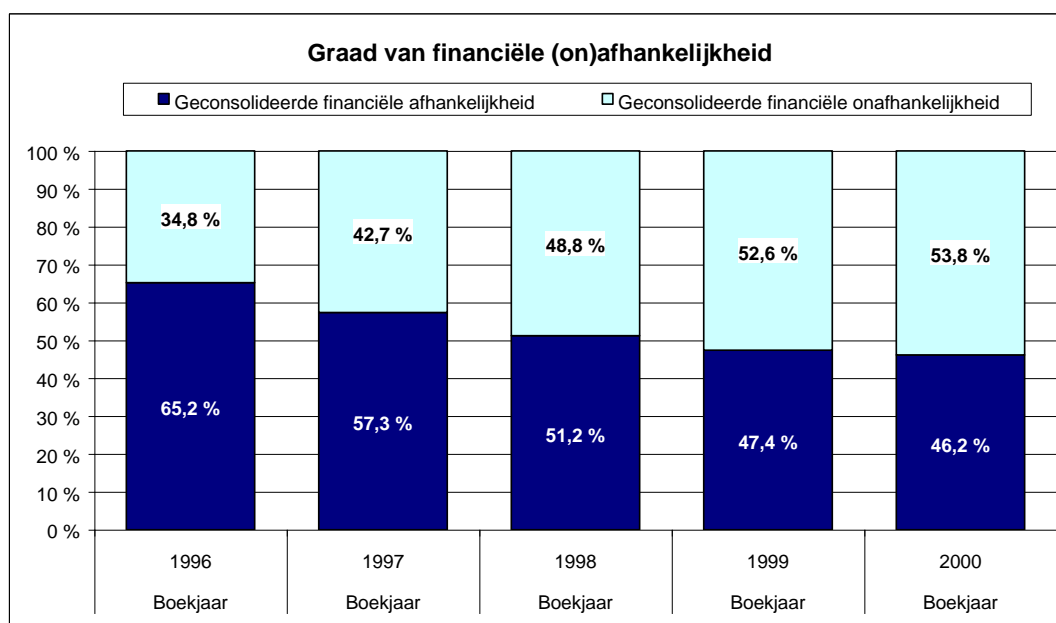
3.2.8.3 Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio's peilen naar de mate waarin de hogescholen in staat zijn al hun financiële verplichtingen (op korte en lange termijn) na te komen. Dit wordt gemeten met behulp van een drietal ratio's: met name de graad van financiële (on)afhankelijkheid, de algemene schuldgraad en de dekking van het vreemd vermogen op lange termijn door de cashflow.

♦ Graad van financiële (on)afhankelijkheid

Het aandeel van het eigen vermogen in het balanstotaal groeit. Dit resulteert in een daling van de mate waarin de hogescholen afhankelijk zijn van vreemd vermogen. In het boekjaar 2000 financiert de globale hogeschoolsector ongeveer 53,8 % met eigen vermogen. De sector is voor 46,2 % van de middelen afhankelijk van vreemd vermogen.

Beoordeling:	Graad van financiële onafhankelijkheid					Graad van financiële afhankelijkheid				
	Hoe groter de ratiowaarde, hoe KLEINER de afhankelijkheid van vreemd vermogen					Hoe groter de ratiowaarde, hoe GROTER de afhankelijkheid van vreemd vermogen				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000
Geconsolideerd	34,8 %	42,7 %	48,8 %	52,6 %	53,8 %	65,2 %	57,3 %	51,2 %	47,4 %	46,2 %
Rekenkundig gemiddelde	35,1 %	42,2 %	48,1 %	51,6 %	52,7 %	64,9 %	57,8 %	51,9 %	48,4 %	47,3 %
Laagste waarde	- 33,2 %	- 32,7 %	- 20,5 %	- 5,9 %	8,3 %	13,6 %	15,3 %	16,0 %	17,2 %	19,7 %
Hoogste waarde	86,4 %	84,7 %	84,0 %	82,8 %	80,3 %	133,2 %	132,7 %	120,5 %	105,9 %	91,7 %

Het boekjaar 2000 is het eerste jaar dat alle hogescholen een positief eigen vermogen hebben. In 1996 waren er 22 hogescholen met een eigen vermogen kleiner dan het vreemd vermogen. In het boekjaar 2000 heeft 70 % van de hogescholen een eigen vermogen dat groter is dan het vreemd vermogen. De graad van financiële onafhankelijkheid evolueerde tijdens het boekjaar 2000 gunstig in 16 hogescholen.

◆ Algemene schuldgraad

De algemene schuldgraad is de verhouding van het vreemd vermogen t.o.v. het eigen vermogen. Berekend op de geconsolideerde balansgegevens toont deze ratio aan dat in de jaarrekening 2000 tegenover elke 100 BEF eigen vermogen er 86 BEF schulden staan. De sterkere groei van het eigen vermogen deed in 2000 de algemene schuldgraad opnieuw gunstig evolueren. De hoogste algemene schuldgraad van de individuele hogescholen is groter dan 1, maar deze waarde is eveneens gedaald t.o.v. vorig boekjaar, ook dit is een positieve trend.

Algemene schuldgraad					
Beoordeling: hoe groter de schuldgraad, hoe minder gunstig de solvabiliteitspositie					
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	1996	1997	1998	1999	2000
Geconsolideerd	1,87	1,34	1,05	0,90	0,86
Rekenkundig gemiddelde	22 375,11	- 4,47	2,33	0,88	1,71
Laagste waarde	- 26,81	- 158,60	- 5,88	- 17,88	0,25
Hoogste waarde	604 113,00	11,21	35,58	12,78	11,11

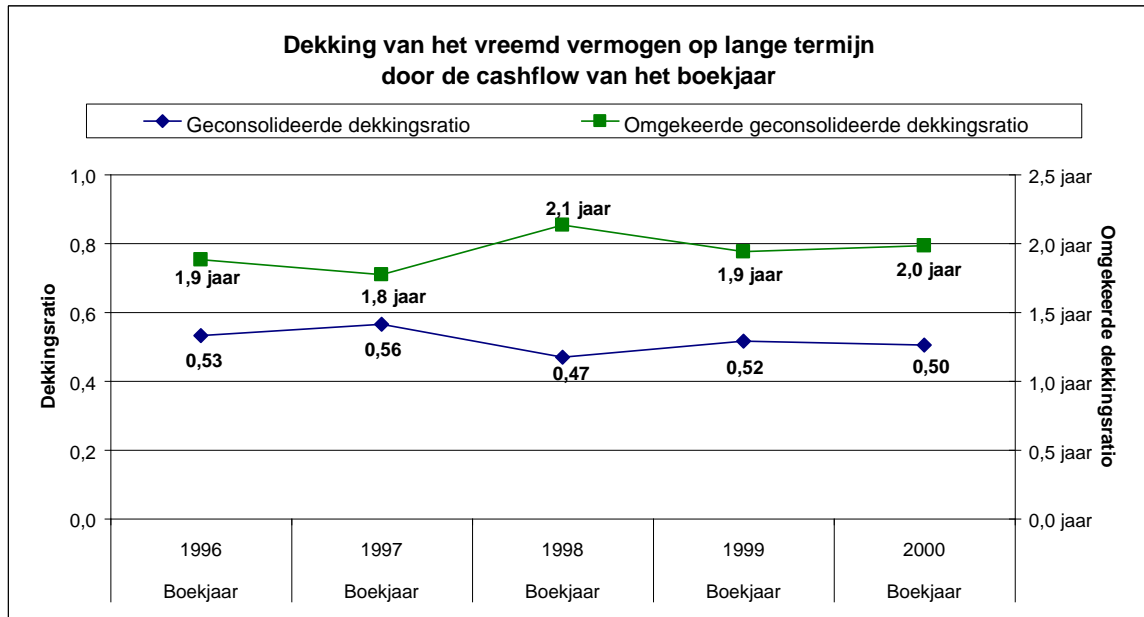
De algemene schuldgraad toont dezelfde gunstige evolutie als de graad van de financiële (on)afhankelijkheid, nl. een verbetering van de solvabiliteitspositie in 16 hogescholen. In het boekjaar 2000 hebben reeds 19 hogescholen een algemene schuldgraad kleiner dan 1.

◆ Dekking van het vreemd vermogen op lange termijn door de cashflow

Deze ratio berekend op de geconsolideerde jaarrekening 2000 resulteert in een waarde van 0,50. D.w.z. dat de globale hogeschoolsector met de geconsolideerde cashflow van het boekjaar 2000 (2,5 miljard BEF) 50 % van de geconsolideerde lange termijnschulden kan terugbetalen. Of met andere woorden indien de hogeschoolsector een constante jaarlijkse cashflow van het boekjaar zou realiseren dan heeft zij 2 jaar nodig om alle schulden op lange termijn te kunnen aflossen. T.o.v. het vorig boekjaar wijst dit op een lichte verzwakking van de aflossingscapaciteit van de hogescholen.

	Dekking van het vreemd vermogen op lange termijn door de cashflow van het boekjaar					Omgekeerde dekkingsratio (VLT / CF)				
Beoordeling:	Hoe hoger, hoe gunstiger					Hoe kleiner, hoe korter de gemiddelde aflossingsduur				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000
Geconsolideerd	0,53	0,56	0,47	0,52	0,50	1,9 jaar	1,8 jaar	2,1 jaar	1,9 jaar	2,0 jaar
Rekenkundig gemiddelde (*)	14,86	5,23	2,46	1,88	1,77	0,1 jaar	0,2 jaar	0,4 jaar	0,5 jaar	0,6 jaar
Laagste waarde	0,04	0,04	0,06	0,08	0,07	0,1 mnd	0,2 mnd	0,8 mnd	1,1 mnd	0,8 mnd
Hoogste waarde	113,00	68,49	15,18	10,77	15,43	28,0 jaar	23,3 jaar	15,6 jaar	12,0 jaar	15,1 jaar

(*) 1996 werd berekend op basis van 25 hogescholen (2 hogescholen hadden een vreemd vermogen van 0 BEF)

In de periode 1996-2000 fluctueerde de cashflow van het boekjaar en vertoonde het groeitempo van de schuldmassa op lange termijn een aantal schommelingen. Dit resulteerde in een stijgende of dalende waarde van de dekkingsratio. Over de gehele periode beschouwd bleef de waarde ongeveer op een zelfde niveau als in 1996.

De dekkingsratio is voor het boekjaar 2000 in 12 hogescholen groter dan één. D.w.z. dat deze hogescholen met de cashflow van het boekjaar het vreemd vermogen op lange termijn kunnen terugbetalen op 1 jaar. Tijdens het vorig boekjaar was dit nog het geval voor 13 hogescholen, in het boekjaar 1996 voor 16 hogescholen. Het aantal hogescholen met een schuldenlast op lange termijn neemt jaarlijks toe.

Tijdens het boekjaar 2000 evolueerde de dekkingsratio ongunstig in 16 hogescholen. De hogeschool met de minst gunstige dekkingsratio heeft, door de kleine cashflow van het boekjaar, ongeveer 15 jaar nodig om de lange termijnschulden te kunnen aflossen. De hogeschool met de beste dekkingsratio kan dit op minder dan 1 maand. Bij deze hogeschool is het vreemd vermogen op lange termijn uitsluitend samengesteld uit voorzieningen.

Solvabiliteit

	Graad van financiële onafhankelijkheid Eigen vermogen t.o.v. Totaal vermogen					Graad van financiële afhankelijkheid Vreemd vermogen t.o.v. Totaal vermogen					Algemene schuldgraad Vreemd vermogen t.o.v. Eigen vermogen					Dekkingsratio van het vreemd vermogen op lange termijn door de cashflow Cashflow van het boekjaar t.o.v. de Voorzieningen en Schulden op meer dan 1 jaar				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000
HA	45,2 %	45,3 %	52,8 %	54,2 %	59,9 %	54,8 %	54,7 %	47,2 %	45,8 %	40,1 %	1,21	1,21	0,89	0,85	0,67	113,00	2,40	1,22	1,21	1,56
PLANTIJN	40,6 %	47,0 %	50,4 %	44,8 %	54,1 %	59,4 %	53,0 %	49,6 %	55,2 %	45,9 %	1,46	1,13	0,99	1,23	0,85	37,76	7,71	3,69	3,50	2,84
KdG	44,0 %	58,4 %	60,4 %	52,4 %	53,2 %	56,0 %	41,6 %	39,6 %	47,6 %	46,8 %	1,27	0,71	0,65	0,91	0,88	0,29	0,90	0,43	0,32	0,47
KHK	- 3,9 %	- 0,6 %	2,7 %	7,3 %	10,4 %	103,9 %	100,6 %	97,3 %	92,7 %	89,6 %	- 26,81	- 158,60	35,58	12,78	8,61	0,10	0,11	0,10	0,13	0,14
KHM	14,2 %	33,3 %	34,0 %	65,0 %	55,1 %	85,8 %	66,7 %	66,0 %	35,0 %	44,9 %	6,04	2,00	1,94	0,54	0,82	0,72	0,61	0,36	0,44	0,21
ERASMUS	51,3 %	63,4 %	64,7 %	67,3 %	59,9 %	48,7 %	36,6 %	35,3 %	32,7 %	40,1 %	0,95	0,58	0,55	0,49	0,67	6,06	2,16	1,28	1,12	0,32
LUK	39,6 %	36,8 %	57,9 %	68,9 %	73,6 %	60,4 %	63,2 %	42,1 %	31,1 %	26,4 %	1,53	1,72	0,73	0,45	0,36	2,37	0,77	1,45	2,11	2,26
W&K	40,4 %	46,8 %	52,2 %	55,3 %	53,3 %	59,6 %	53,2 %	47,8 %	44,7 %	46,7 %	1,47	1,14	0,92	0,81	0,88	5,34	1,43	0,72	0,77	0,66
KHB	47,9 %	44,9 %	43,7 %	46,8 %	44,2 %	52,1 %	55,1 %	56,3 %	53,2 %	55,8 %	1,09	1,23	1,29	1,14	1,26	41,25	3,15	1,46	1,65	1,21
KHL	38,3 %	45,6 %	63,5 %	63,2 %	67,1 %	61,7 %	54,4 %	36,5 %	36,8 %	32,9 %	1,61	1,19	0,58	0,58	0,49	51,47	5,66	2,94	1,53	1,86
IRIS	- 33,2 %	- 32,7 %	- 20,5 %	- 5,9 %	8,3 %	133,2 %	132,7 %	120,5 %	105,9 %	91,7 %	- 4,01	- 4,06	- 5,88	- 17,88	11,11	0,04	0,04	0,20	0,30	0,33
HG	48,0 %	60,6 %	67,3 %	73,0 %	72,7 %	52,0 %	39,4 %	32,7 %	27,0 %	27,3 %	1,08	0,65	0,49	0,37	0,38	16,33	6,72	4,91	4,17	2,99
MERCATOR	32,0 %	48,7 %	59,7 %	65,0 %	71,7 %	68,0 %	51,3 %	40,3 %	35,0 %	28,3 %	2,13	1,06	0,67	0,54	0,39	8,63	6,09	5,51	5,27	3,81
EGON	57,5 %	62,4 %	65,5 %	60,8 %	36,2 %	42,5 %	37,6 %	34,5 %	39,2 %	63,8 %	0,74	0,60	0,53	0,64	1,76	44,03	68,49	15,18	2,47	0,28
KHSL	32,5 %	51,6 %	51,5 %	52,2 %	50,7 %	67,5 %	48,4 %	48,5 %	47,8 %	49,3 %	2,08	0,94	0,94	0,92	0,97	*	1,31	0,63	0,91	0,43
KLBO	39,0 %	36,9 %	37,9 %	39,0 %	37,5 %	61,0 %	63,1 %	62,1 %	61,0 %	62,5 %	1,57	1,71	1,64	1,57	1,67	5,79	2,48	0,32	0,41	0,28
KAHOG	34,7 %	54,7 %	67,0 %	73,1 %	78,0 %	65,3 %	45,3 %	33,0 %	26,9 %	22,0 %	1,89	0,83	0,49	0,37	0,28	2,87	7,54	12,27	10,77	15,43
HL	51,4 %	56,2 %	82,5 %	71,4 %	67,9 %	48,6 %	43,8 %	17,5 %	28,6 %	32,1 %	0,95	0,78	0,21	0,40	0,47	9,99	2,88	1,02	0,40	0,32
KHLi	0,0 %	8,2 %	11,7 %	13,2 %	16,8 %	100,0 %	91,8 %	88,3 %	86,8 %	83,2 %	604113,00	11,21	7,51	6,59	4,96	0,19	0,15	0,16	0,16	0,22
PHL	15,3 %	29,5 %	34,1 %	43,6 %	53,9 %	84,7 %	70,5 %	65,9 %	56,4 %	46,1 %	5,55	2,39	1,93	1,29	0,85	2,19	1,50	0,99	0,97	1,20
HWVL	86,4 %	84,7 %	84,0 %	82,8 %	80,3 %	13,6 %	15,3 %	16,0 %	17,2 %	19,7 %	0,16	0,18	0,19	0,21	0,25	*	9,31	4,77	5,06	3,38
KHBO	43,6 %	46,0 %	45,9 %	51,0 %	54,5 %	56,4 %	54,0 %	54,1 %	49,0 %	45,5 %	1,29	1,17	1,18	0,96	0,83	5,44	3,09	2,22	2,80	3,73
KATHO	40,8 %	50,4 %	61,3 %	68,8 %	73,2 %	59,2 %	49,6 %	38,7 %	31,2 %	26,8 %	1,45	0,99	0,63	0,45	0,37	17,05	5,67	3,24	3,22	3,04
EHSAL	42,3 %	45,0 %	41,4 %	44,7 %	48,6 %	57,7 %	55,0 %	58,6 %	55,3 %	51,4 %	1,36	1,22	1,42	1,24	1,06	0,20	0,26	0,24	0,29	0,28
GroepT	15,3 %	16,2 %	16,3 %	17,0 %	19,5 %	84,7 %	83,8 %	83,7 %	83,0 %	80,5 %	5,55	5,18	5,15	4,89	4,14	0,05	0,07	0,06	0,08	0,09
SHG	57,9 %	60,9 %	63,1 %	64,4 %	63,3 %	42,1 %	39,1 %	36,9 %	35,6 %	36,7 %	0,73	0,64	0,59	0,55	0,58	0,09	0,15	0,41	0,28	0,07
LESSIUS	27,7 %	38,9 %	48,2 %	55,1 %	59,8 %	72,3 %	61,1 %	51,8 %	44,9 %	40,2 %	2,61	1,57	1,08	0,81	0,67	0,34	0,42	0,52	0,52	0,50
Geconsolideerd	34,8 %	42,7 %	48,8 %	52,6 %	53,8 %	65,2 %	57,3 %	51,2 %	47,4 %	46,2 %	1,87	1,34	1,05	0,90	0,86	0,53	0,56	0,47	0,52	0,50
Rekenkundig gemiddelde	35,1 %	42,2 %	48,1 %	51,6 %	52,7 %	64,9 %	57,8 %	51,9 %	48,4 %	47,3 %	22 375,11	- 4,47	2,33	0,88	1,71	14,86	5,23	2,46	1,88	1,77
Laagste waarde	- 33,2 %	- 32,7 %	- 20,5 %	- 5,9 %	8,3 %	13,6 %	15,3 %	16,0 %	17,2 %	19,7 %	- 26,81	- 158,60	- 5,88	- 17,88	0,25	0,04	0,04	0,06	0,08	0,07
Hoogste waarde	86,4 %	84,7 %	84,0 %	82,8 %	80,3 %	133,2 %	132,7 %	120,5 %	105,9 %	91,7 %	604 113,00	11,21	35,58	12,78	11,11	113,00	68,49	15,18	10,77	15,43

* Vreemd vermogen op lange termijn = 0 BEF

3.2.8.4 Rentabiliteit

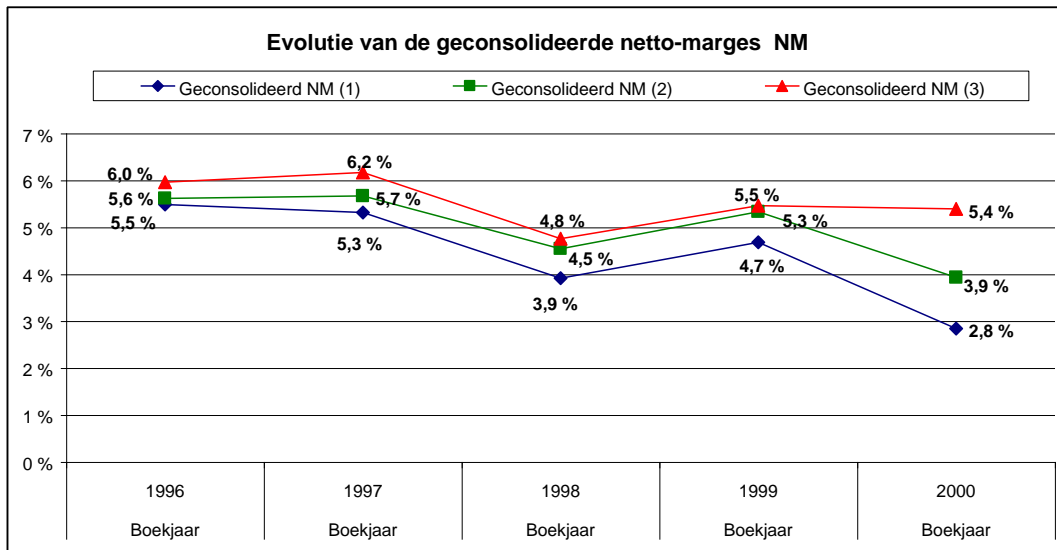
Bij de beoordeling van de rentabiliteitspositie van de hogeschoolsector wordt enerzijds nagegaan of de opbrengsten toereikend waren om alle kosten te dekken. Anderzijds wordt het bekomen resultaat geplaatst t.o.v. de werkingsuitkeringen verstrekt door de overheid. Bij het uitvoeren van deze analyse wordt gebruikgemaakt van een zestal ratio's. In de eerste drie ratio's, de zogenaamde "netto"-marges, worden de diverse "overschotten" geplaatst t.o.v. de totale werkingsopbrengsten. In de volgende 3 ratio's worden het werkingsoverschot, de cashflow van het boekjaar en de "eigen werkingsopbrengsten" geplaatst t.o.v. de werkingsuitkeringen.

◆ Netto-marges

In de netto-marges wordt het "Werkingsoverschot/tekort", het "Overschot/tekort uit de gewone activiteiten" en het "Overschot/tekort van het boekjaar" gerelateerd aan de totale werkingsopbrengsten.

De geconsolideerde netto-marges resulteren voor de 5 beschouwde boekjaren in positieve waarden. De financiële en uitzonderlijke verrichtingen leveren elk jaar een positieve bijdrage in het "Overschot van het boekjaar". Na een daling van de rentabiliteit in 1998, was er een stijging in 1999. Deze positieve trend werd niet verder gezet in het boekjaar 2000. Het werkingsoverschot en het overschot uit de gewone activiteit liggen op het laagste niveau sinds de oprichting van de hogescholen conform het hogescholendecreet. Het belang van het positieve financieel en uitzonderlijk resultaat in de positieve rentabiliteitscijfers neemt in de periode 1996-2000 toe.

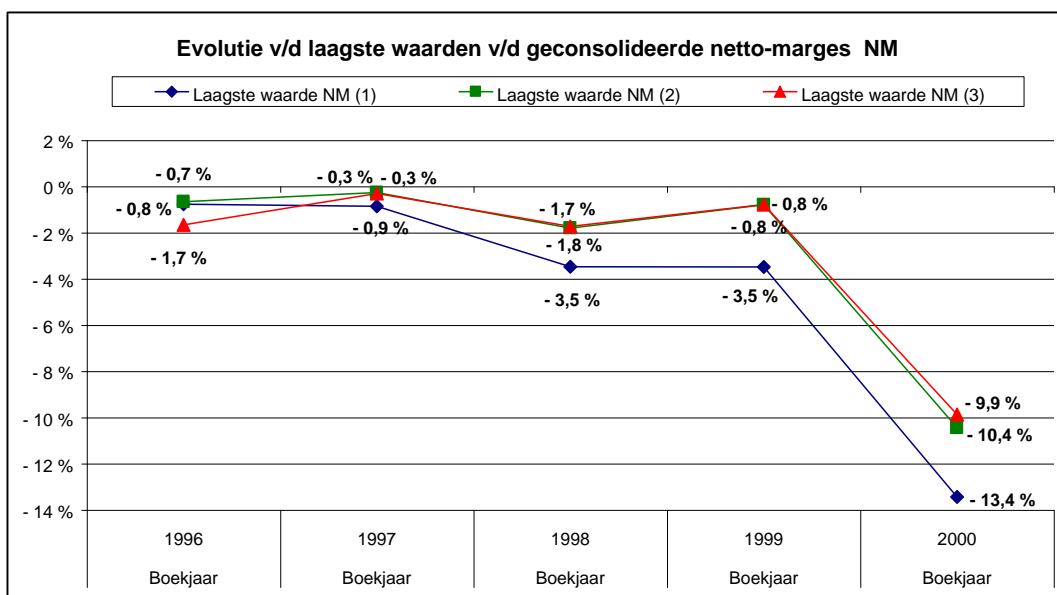
	Boekjaar 1996	Boekjaar 1997	Boekjaar 1998	Boekjaar 1999	Boekjaar 2000
Beoordeling:	Hoe hoger de ratiowaarde, hoe gunstiger de rentabiliteitspositie.				
	Netto-marge (1) Werkingsoverschot/tekort (RR [70/64]) t.o.v. Werkingsopbrengsten (RR [70/74])				
Geconsolideerd	5,5 %	5,3 %	3,9 %	4,7 %	2,8 %
Rekenkundig gemiddelde	5,0 %	5,2 %	4,7 %	5,5 %	3,5 %
Laagste waarde	- 0,8 %	- 0,9 %	- 3,5 %	- 3,5 %	- 13,4 %
Hoogste waarde	14,4 %	17,4 %	17,8 %	17,6 %	19,6 %
	Netto-marge (2) Overschot/tekort uit gewone activiteiten (RR [70/65]) t.o.v. Werkingsopbrengsten (RR [70/74])				
Geconsolideerd	5,6 %	5,7 %	4,5 %	5,3 %	3,9 %
Rekenkundig gemiddelde	5,1 %	5,5 %	5,2 %	6,0 %	4,4 %
Laagste waarde	- 0,7 %	- 0,3 %	- 1,8 %	- 0,8 %	- 10,4 %
Hoogste waarde	14,3 %	17,6 %	18,7 %	17,5 %	20,6 %
	Netto-marge (3) Overschot/tekort v/h boekjaar (RR [70/66]) t.o.v. Werkingsopbrengsten (RR [70/74])				
Geconsolideerd	6,0 %	6,2 %	4,8 %	5,5 %	5,4 %
Rekenkundig gemiddelde	5,2 %	5,6 %	5,3 %	6,2 %	6,1 %
Laagste waarde	- 1,7 %	- 0,3 %	- 1,7 %	- 0,8 %	- 9,9 %
Hoogste waarde	15,9 %	17,5 %	18,8 %	18,3 %	20,7 %

De rentabiliteitspositie van de individuele hogescholen leverde voor het het boekjaar 2000 geen gunstige resultaten op:

- netto-marge 1:
ongunstige evolutie in 21 hogescholen,
4 hogescholen hebben een negatief resultaat (1996: 1 hogeschool);
- netto-marge 2:
ongunstige evolutie in 20 hogescholen,
4 hogescholen hebben een negatief resultaat (1996: 2 hogescholen);
- netto-marge 3:
ongunstige evolutie in 13 hogescholen,
3 hogescholen hebben een negatief resultaat (1996: 3 hogescholen).

Indien men focust op de evolutie van de laagste waarden van de geconsolideerde netto-marges dan blijkt nogmaals dat de rentabiliteit in negatieve richting evolueerde.

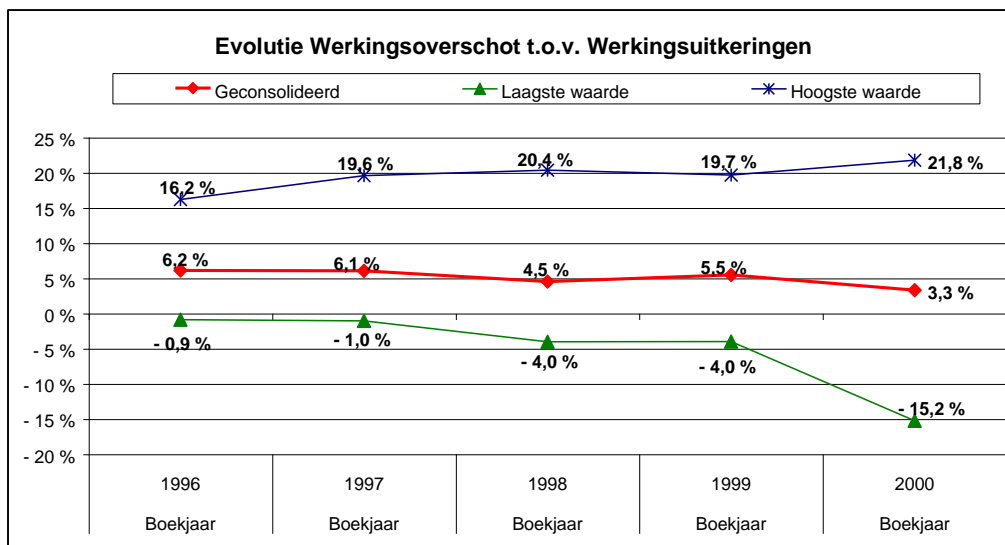

Toch zijn er in het boekjaar 2000 ook enkele hogescholen die fraaie rentabiliteitscijfers kunnen voorleggen, cfr. de stijging van de hoogste waarden van de geconsolideerde netto-marges.

♦ **Werkingsoverschot/werkingstekort t.o.v. werkingsuitkeringen**

Deze ratio drukt uit hoeveel BEF werkingsoverschot de hogescholen realiseren ten opzicht van 100 BEF werkingsuitkering die ze van de overheid ontvangen. Tijdens het boekjaar 2000 realiseren de 27 hogescholen een geconsolideerd werkingsoverschot van ongeveer 648 miljoen BEF, de geconsolideerde werkingsuitkeringen bedragen 19,4 miljard BEF. Dit resulteert in een werkingsoverschot van ongeveer 3,3 BEF per 100 BEF werkingsuitkering die ze van de overheid ontvangen. Door de combinatie van de daling van het werkingsoverschot en de groei van de werkingsuitkering daalde in het boekjaar 2000 deze ratio tot het laagste niveau van de periode 1996-2000. Vier hogescholen noteerden in de jaarrekening 2000 een negatief cijfer voor deze ratio. In 21 hogescholen evolueerde deze ratio ongunstig.

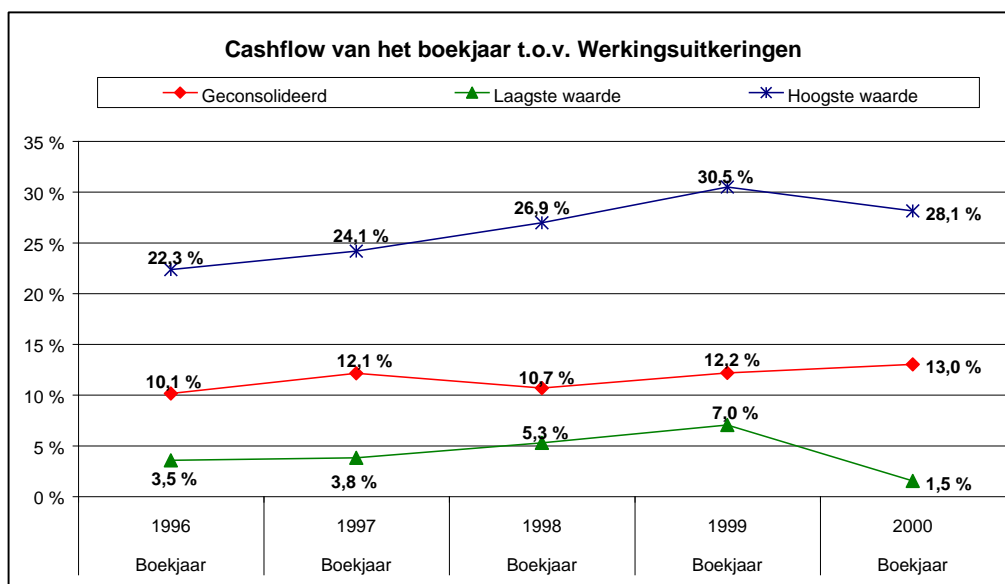
	Werkingsoverschot [RR 70/64] t.o.v. Werkingsuitkeringen [RR 700]				
Beoordeling:	Hoe hoger de ratiowaarde, hoe gunstiger de rentabiliteitspositie.				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	1996	1997	1998	1999	2000
Geconsolideerd	6,2 %	6,1 %	4,5 %	5,5 %	3,3 %
Rekenkundig gemiddelde	5,7 %	6,0 %	5,4 %	6,5 %	4,2 %
Laagste waarde	- 0,9 %	- 1,0 %	- 4,0 %	- 4,0 %	- 15,2 %
Hoogste waarde	16,2 %	19,6 %	20,4 %	19,7 %	21,8 %

♦ **Cashflow van het boekjaar t.o.v. werkingsuitkeringen**

Een rentabiliteitsmeting op basis van de cashflow van het boekjaar heeft tot doel na te gaan in welke mate de hogescholen in staat zijn uit de operationele activiteiten een positieve geldstroom te genereren.

Cashflow van het boekjaar t.o.v. Werkingsuitkeringen [RR 700]					
Beoordeling:	Hoe hoger de ratiowaarde, hoe groter de positieve geldstroom die de hogeschool genereert uit de operationele activiteiten				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	1996	1997	1998	1999	2000
Geconsolideerd	10,1 %	12,1 %	10,7 %	12,2 %	13,0 %
Rekenkundig gemiddelde	9,9 %	12,2 %	11,9 %	13,8 %	13,9 %
Laagste waarde	3,5 %	3,8 %	5,3 %	7,0 %	1,5 %
Hoogste waarde	22,3 %	24,1 %	26,9 %	30,5 %	28,1 %
Cashflow van het boekjaar t.o.v. Werkingsopbrengsten					
Geconsolideerd	9,0 %	10,6 %	9,2 %	10,3 %	11,1 %

De globale hogeschoolsector is in 2000 erin geslaagd om uit haar operationele activiteiten¹ meer liquide middelen over te houden dan in de vorige boekjaren. In tegenstelling tot de hiervoor besproken resultatenratio's ligt deze ratiowaarde wel op een hoger niveau dan in 1999 en in 1996.

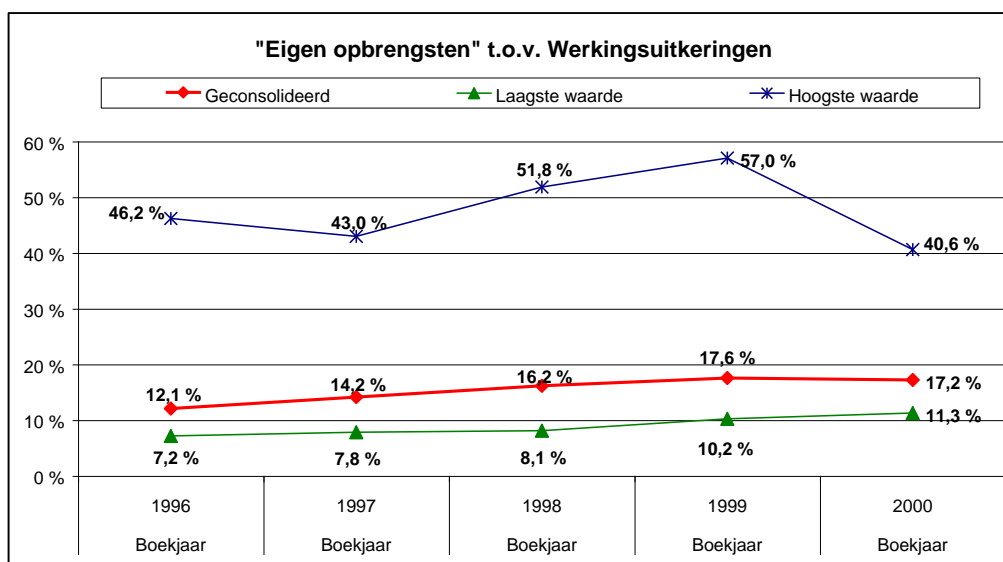
De situatie van de individuele hogescholen is voor het jaar 2000 minder rooskleurig dan wordt verwacht op basis van de geconsolideerde cijfers. In 17 hogescholen evolueerde deze ratio in neerwaartse richting. De laagste en hoogste waarde gerealiseerd door een individuele hogeschool bevestigen deze minder gunstige trend.

¹ D.w.z. dat er geen rekening wordt gehouden met de geldstromen uit investeringen en uit financiering.

♦ **Verhouding "eigen werkingsopbrengsten" t.o.v. werkingsuitkeringen**

In deze ratio worden de opbrengsten die de hogescholen zelf realiseren door het vervullen van hun hogeschoolopdracht (opbrengsten uit inschrijvings- en examengelden, omzet boeken cursussen en andere werkingsopbrengsten) geplaatst tegenover de werkingsuitkeringen die ze van de overheid ontvangen.

	"Eigen opbrengsten" t.o.v. Werkingsuitkeringen				
Beoordeling:	Hoe hoger de ratiowaarde, hoe meer eigen opbrengsten de hogescholen generen t.o.v. de werkingsuitkeringen				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	1996	1997	1998	1999	2000
Geconsolideerd	12,1 %	14,2 %	16,2 %	17,6 %	17,2 %
Rekenkundig gemiddelde	13,9 %	16,1 %	18,3 %	19,3 %	18,1 %
Laagste waarde	7,2 %	7,8 %	8,1 %	10,2 %	11,3 %
Hoogste waarde	46,2 %	43,0 %	51,8 %	57,0 %	40,6 %

In de periode 1996-1999 evolueerde deze ratio gunstig. Vanaf het boekjaar 2000 toont de curve echter een knik in neerwaartse richting. De hoogste waarde kende zelfs een daling van 57 % naar 40,6 %. De ratio evolueerde gunstig in 15 hogescholen. Drieëntwintig hogescholen hebben t.o.v. 1996 een hogere verhouding "eigen werkingsopbrengsten" t.o.v. de werkingsuitkeringen gegenereerd.

Resultatenratio's

	Netto-marge (1) Werkingsoverschot/tekort (RR [70/64]) t.o.v. Werkingsopbrengsten (RR [70/74])					Netto-marge (2) Overschot/tekort uit gewone activiteiten (RR [70/65]) t.o.v. Werkingsopbrengsten (RR [70/74])					Netto-marge (3) Overschot/tekort v/h boekjaar (RR [70/66]) t.o.v. Werkingsopbrengsten (RR [70/74])				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000
HA	4,0 %	3,6 %	1,3 %	0,7 %	4,2 %	4,1 %	4,1 %	2,0 %	1,6 %	5,7 %	3,1 %	4,1 %	2,1 %	1,4 %	7,2 %
PLANTIJN	1,7 %	4,2 %	1,9 %	3,5 %	2,8 %	1,7 %	4,3 %	2,2 %	3,7 %	3,3 %	2,1 %	4,3 %	1,5 %	3,7 %	7,2 %
KdG	1,4 %	1,8 %	1,0 %	0,9 %	0,9 %	1,8 %	2,1 %	1,3 %	1,2 %	1,1 %	1,6 %	8,9 %	1,9 %	1,2 %	3,8 %
KHK	2,4 %	3,6 %	3,1 %	3,5 %	5,6 %	1,8 %	3,2 %	2,7 %	3,1 %	5,6 %	2,8 %	3,4 %	2,9 %	3,2 %	4,1 %
KHM	6,3 %	7,2 %	3,9 %	3,8 %	- 3,7 %	6,2 %	7,1 %	3,6 %	3,6 %	- 4,0 %	6,2 %	7,1 %	3,3 %	3,6 %	- 0,2 %
ERASMUS	8,5 %	5,8 %	4,3 %	3,0 %	- 13,4 %	9,1 %	7,0 %	6,5 %	5,1 %	- 10,4 %	15,9 %	7,2 %	6,6 %	6,2 %	- 9,9 %
LUK	- 0,8 %	10,2 %	16,2 %	17,6 %	19,6 %	- 0,7 %	10,1 %	15,8 %	17,5 %	20,6 %	- 0,2 %	1,1 %	17,5 %	18,3 %	20,7 %
W&K	5,6 %	7,4 %	2,6 %	3,1 %	1,5 %	5,7 %	7,6 %	3,1 %	3,5 %	2,1 %	5,5 %	7,5 %	3,1 %	3,5 %	2,2 %
KHB	6,5 %	1,7 %	1,1 %	2,7 %	2,3 %	6,6 %	2,0 %	1,2 %	2,9 %	2,6 %	6,6 %	2,4 %	1,8 %	4,0 %	2,6 %
KHL	5,2 %	4,7 %	3,1 %	4,9 %	3,9 %	5,4 %	5,1 %	3,6 %	5,3 %	4,4 %	5,5 %	5,2 %	3,6 %	5,3 %	7,5 %
IRIS	1,0 %	1,6 %	8,3 %	8,7 %	7,2 %	- 0,6 %	0,6 %	7,4 %	8,1 %	7,0 %	- 1,7 %	1,9 %	7,5 %	8,2 %	10,1 %
HG	9,7 %	8,4 %	6,5 %	6,4 %	3,7 %	10,2 %	9,2 %	8,0 %	8,1 %	5,8 %	10,8 %	9,2 %	8,9 %	8,0 %	6,4 %
MERCATOR	9,5 %	9,5 %	9,2 %	11,1 %	7,9 %	9,4 %	10,1 %	10,0 %	11,8 %	9,5 %	9,4 %	10,1 %	10,1 %	11,8 %	9,8 %
EGON	3,2 %	5,9 %	6,7 %	2,8 %	- 1,5 %	4,0 %	6,6 %	7,6 %	3,5 %	- 2,0 %	4,1 %	6,7 %	7,7 %	3,5 %	1,9 %
KHSL	8,4 %	5,5 %	3,1 %	4,8 %	2,6 %	8,5 %	6,2 %	3,5 %	5,1 %	2,7 %	8,5 %	6,2 %	3,5 %	5,1 %	2,7 %
KLBO	3,5 %	1,1 %	2,5 %	4,4 %	0,9 %	3,5 %	1,2 %	2,7 %	4,0 %	0,5 %	3,5 %	1,3 %	2,7 %	4,0 %	0,7 %
KAHOG	5,9 %	11,4 %	13,5 %	15,8 %	11,3 %	6,2 %	11,9 %	14,4 %	16,8 %	13,3 %	2,2 %	12,0 %	14,4 %	16,8 %	16,7 %
HL	9,8 %	5,4 %	- 3,5 %	- 3,5 %	3,3 %	10,0 %	6,1 %	- 1,8 %	- 0,8 %	4,0 %	10,4 %	6,1 %	- 1,7 %	- 0,8 %	4,1 %
KHLi	3,7 %	0,2 %	1,2 %	2,3 %	0,9 %	3,2 %	- 0,0 %	1,1 %	2,2 %	1,0 %	3,2 %	0,1 %	1,3 %	2,2 %	4,0 %
PHL	4,1 %	6,6 %	4,7 %	6,9 %	5,3 %	4,1 %	7,0 %	5,4 %	7,7 %	6,3 %	4,1 %	7,0 %	5,4 %	7,7 %	9,3 %
HWVL	2,5 %	3,1 %	1,8 %	6,2 %	1,9 %	3,5 %	4,4 %	3,6 %	7,7 %	4,8 %	3,5 %	5,3 %	3,7 %	8,1 %	5,4 %
KHBO	1,6 %	1,3 %	0,9 %	4,0 %	5,6 %	1,7 %	1,4 %	1,1 %	4,2 %	6,0 %	2,4 %	1,7 %	1,5 %	4,0 %	9,2 %
KATHO	6,2 %	6,6 %	7,5 %	8,4 %	6,2 %	6,4 %	6,9 %	7,8 %	8,9 %	10,5 %	6,5 %	6,9 %	8,1 %	8,8 %	13,6 %
EHSAL	5,5 %	3,7 %	- 0,8 %	5,7 %	9,6 %	5,9 %	5,4 %	1,6 %	7,0 %	11,3 %	6,0 %	5,2 %	1,7 %	9,7 %	11,4 %
GroepT	4,7 %	4,3 %	2,9 %	3,9 %	2,8 %	4,1 %	1,9 %	0,7 %	2,2 %	1,7 %	4,1 %	2,0 %	0,7 %	2,2 %	4,4 %
SHG	1,4 %	- 0,9 %	5,0 %	0,6 %	- 5,5 %	2,4 %	- 0,3 %	6,0 %	1,8 %	- 4,3 %	- 1,3 %	- 0,3 %	6,0 %	2,1 %	- 1,6 %
LESSIUS	14,4 %	17,4 %	17,8 %	15,6 %	9,8 %	14,3 %	17,6 %	18,7 %	16,5 %	10,2 %	14,5 %	17,5 %	18,8 %	16,5 %	11,2 %
Geconsolideerd	5,5 %	5,3 %	3,9 %	4,7 %	2,8 %	5,6 %	5,7 %	4,5 %	5,3 %	3,9 %	6,0 %	6,2 %	4,8 %	5,5 %	5,4 %
Rekenkundig gemiddelde	5,0 %	5,2 %	4,7 %	5,5 %	3,5 %	5,1 %	5,5 %	5,2 %	6,0 %	4,4 %	5,2 %	5,6 %	5,3 %	6,2 %	6,1 %
Laagste waarde	- 0,8 %	- 0,9 %	- 3,5 %	- 3,5 %	- 13,4 %	- 0,7 %	- 0,3 %	- 1,8 %	- 0,8 %	- 10,4 %	- 1,7 %	- 0,3 %	- 1,7 %	- 0,8 %	- 9,9 %
Hoogste waarde	14,4 %	17,4 %	17,8 %	17,6 %	19,6 %	14,3 %	17,6 %	18,7 %	17,5 %	20,6 %	15,9 %	17,5 %	18,8 %	18,3 %	20,7 %

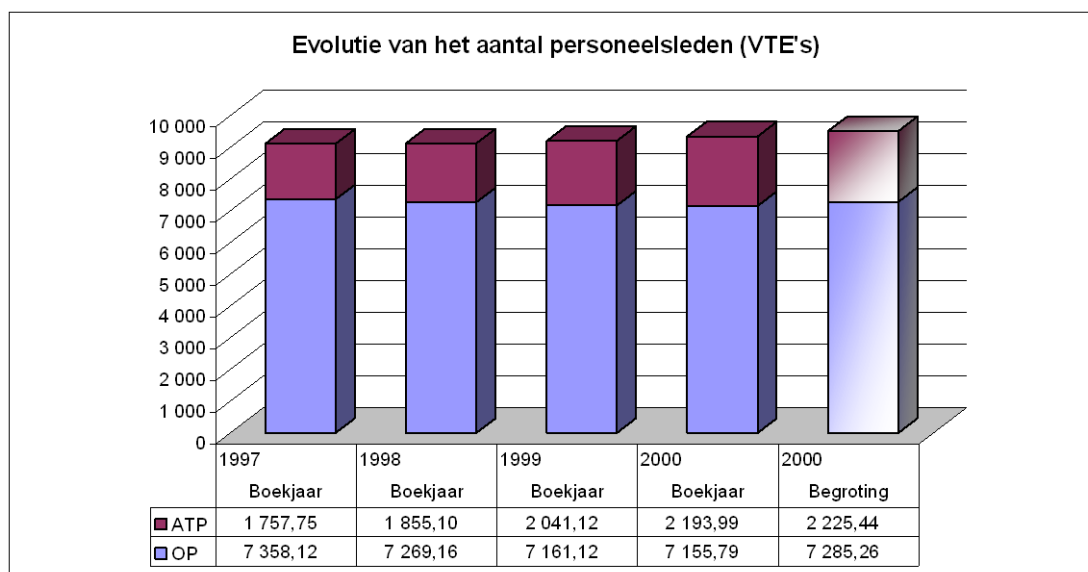
Resultatenratio's (vervolg)

	Werkingsoverschot/tekort (RR 70/64) t.o.v. Werkingsuitkeringen (RR 700)					Cashflow van het boekjaar t.o.v. Werkingsuitkeringen					Verhouding "eigen opbrengsten" t.o.v. Werkingsuitkeringen (RR 70/74 - RR 700) / RR 700				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000
HA	4,4 %	4,1 %	1,5 %	0,8 %	4,7 %	5,7 %	10,8 %	5,3 %	8,9 %	13,2 %	8,5 %	12,8 %	13,8 %	14,2 %	13,4 %
PLANTIJN	1,8 %	5,3 %	3,0 %	5,4 %	3,1 %	5,1 %	9,7 %	6,2 %	12,0 %	14,8 %	8,7 %	25,6 %	51,8 %	57,0 %	12,4 %
KdG	1,6 %	2,1 %	1,2 %	1,1 %	1,0 %	3,6 %	12,8 %	5,5 %	7,1 %	11,1 %	14,1 %	14,9 %	16,6 %	18,7 %	18,2 %
KHK	2,6 %	4,2 %	3,8 %	4,3 %	7,0 %	11,7 %	13,2 %	11,7 %	13,7 %	13,5 %	11,6 %	14,5 %	19,6 %	24,5 %	25,2 %
KHM	7,5 %	8,7 %	4,7 %	4,6 %	-4,5 %	10,4 %	13,3 %	8,5 %	10,2 %	8,0 %	18,5 %	21,1 %	19,3 %	22,7 %	21,8 %
ERASMUS	9,4 %	6,3 %	4,7 %	3,3 %	-15,2 %	19,0 %	11,5 %	11,7 %	9,1 %	7,4 %	9,5 %	9,1 %	10,3 %	10,3 %	13,2 %
LUK	-0,9 %	11,5 %	18,1 %	19,7 %	21,8 %	8,0 %	19,3 %	17,3 %	30,5 %	28,1 %	11,6 %	12,4 %	11,8 %	11,6 %	11,3 %
W&K	6,1 %	8,3 %	3,0 %	3,5 %	1,8 %	10,4 %	12,7 %	7,8 %	8,6 %	8,3 %	9,7 %	11,2 %	13,3 %	14,9 %	16,2 %
KHB	7,2 %	1,9 %	1,3 %	3,2 %	2,7 %	9,2 %	6,8 %	7,2 %	9,3 %	8,9 %	10,9 %	12,6 %	14,8 %	16,9 %	17,8 %
KHL	5,6 %	5,1 %	3,4 %	5,4 %	4,4 %	7,7 %	9,1 %	8,7 %	10,2 %	14,7 %	7,2 %	7,8 %	8,1 %	10,2 %	12,8 %
IRIS	1,2 %	2,1 %	10,1 %	10,2 %	8,5 %	3,7 %	3,8 %	14,3 %	17,8 %	18,0 %	27,1 %	26,3 %	21,9 %	17,5 %	18,2 %
HG	10,7 %	9,3 %	7,3 %	7,3 %	4,2 %	13,2 %	12,3 %	12,8 %	12,4 %	12,3 %	9,9 %	10,5 %	11,6 %	12,7 %	14,0 %
MERCATOR	10,7 %	10,8 %	10,6 %	12,6 %	9,0 %	11,3 %	13,9 %	14,4 %	16,0 %	14,1 %	13,3 %	14,1 %	14,7 %	13,4 %	12,8 %
EGON	3,5 %	6,6 %	7,7 %	3,2 %	-1,8 %	10,1 %	14,7 %	16,6 %	14,0 %	13,6 %	9,7 %	13,1 %	14,3 %	14,5 %	14,4 %
KHSL	9,4 %	6,3 %	3,7 %	5,7 %	3,0 %	10,5 %	10,5 %	7,5 %	11,0 %	7,8 %	11,7 %	14,8 %	17,1 %	19,1 %	18,0 %
KLBO	4,0 %	1,3 %	3,0 %	5,3 %	1,1 %	6,4 %	5,2 %	9,1 %	11,3 %	7,0 %	13,4 %	16,6 %	18,2 %	20,1 %	18,1 %
KAHOG	6,7 %	13,3 %	15,4 %	18,0 %	13,0 %	5,9 %	16,1 %	18,0 %	21,7 %	20,3 %	14,0 %	16,7 %	13,8 %	14,0 %	14,4 %
HL	10,6 %	6,1 %	-4,0 %	-4,0 %	3,9 %	15,1 %	12,0 %	7,1 %	8,2 %	12,3 %	7,8 %	12,7 %	14,8 %	13,7 %	18,2 %
KHLi	4,1 %	0,3 %	1,3 %	2,6 %	1,0 %	9,4 %	8,3 %	9,0 %	8,9 %	11,7 %	10,6 %	10,3 %	11,0 %	12,4 %	14,2 %
PHL	4,4 %	7,2 %	5,1 %	7,7 %	6,0 %	8,3 %	12,4 %	12,2 %	12,4 %	13,9 %	8,0 %	9,1 %	9,3 %	10,7 %	12,3 %
HWVL	2,7 %	3,5 %	2,2 %	7,7 %	2,4 %	11,2 %	15,5 %	14,1 %	19,5 %	17,2 %	11,8 %	15,6 %	20,3 %	24,2 %	26,1 %
KHBO	1,8 %	1,5 %	1,0 %	4,8 %	6,7 %	5,0 %	5,9 %	6,7 %	10,2 %	15,5 %	16,8 %	16,1 %	17,7 %	21,1 %	18,8 %
KATHO	7,0 %	7,7 %	8,9 %	10,1 %	7,5 %	9,8 %	12,1 %	13,2 %	13,8 %	20,3 %	11,9 %	17,3 %	18,8 %	20,3 %	20,7 %
EHSAL	8,0 %	5,3 %	-1,1 %	8,0 %	13,5 %	21,2 %	22,0 %	24,2 %	26,3 %	24,5 %	46,2 %	43,0 %	46,4 %	40,4 %	40,6 %
GroepT	5,7 %	5,4 %	3,8 %	5,0 %	3,5 %	9,4 %	15,8 %	13,9 %	16,6 %	15,9 %	20,2 %	25,2 %	31,2 %	28,9 %	25,0 %
SHG	1,7 %	-1,0 %	6,0 %	0,7 %	-7,0 %	3,5 %	5,3 %	12,3 %	7,0 %	1,5 %	19,6 %	18,8 %	19,3 %	22,2 %	27,0 %
LESSIUS	16,2 %	19,6 %	20,4 %	18,1 %	11,1 %	22,3 %	24,1 %	26,9 %	25,0 %	20,9 %	12,7 %	12,4 %	14,6 %	15,6 %	13,3 %
Geconsolideerd	6,2 %	6,1 %	4,5 %	5,5 %	3,3 %	10,1 %	12,1 %	10,7 %	12,2 %	13,0 %	12,1 %	14,2 %	16,2 %	17,6 %	17,2 %
Rekenkundig gemiddelde	5,7 %	6,0 %	5,4 %	6,5 %	4,2 %	9,9 %	12,2 %	11,9 %	13,8 %	13,9 %	13,9 %	16,1 %	18,3 %	19,3 %	18,1 %
Laagste waarde	-0,9 %	-1,0 %	-4,0 %	-4,0 %	-15,2 %	3,5 %	3,8 %	5,3 %	7,0 %	1,5 %	7,2 %	7,8 %	8,1 %	10,2 %	11,3 %
Hoogste waarde	16,2 %	19,6 %	20,4 %	19,7 %	21,8 %	22,3 %	24,1 %	26,9 %	30,5 %	28,1 %	46,2 %	43,0 %	51,8 %	57,0 %	40,6 %

3.2.9 Analyse i.v.m. de personeelsformatie en de personeelskosten

3.2.9.1 Geconsolideerde personeelsformatie¹

De totale personeelsformatie voor het boekjaar 2000 telt 9 349,78 voltijdse eenheden (VTE's). Sinds het boekjaar 1997 groeit jaarlijks de totale tewerkstelling in de hogescholen (toename t.o.v. 1997 = 2,6 %).

Het totale personeelsbestand kan worden opgedeeld in twee groepen van personeelsleden. De grootste groep is het onderwijzend personeel (OP), de andere groep is het administratief en technisch personeel (ATP)². Het aantal personeelsleden behorend tot de beide groepen vertoont een tegengestelde evolutie³:

- het aantal OP-leden daalt jaarlijks (in het boekjaar 2000 vertraagde de dalende tendens). T.o.v. het boekjaar 1997 is de OP-formatie zelfs 2,7 % kleiner.
- de groei van het aantal ATP-leden overtreft de daling van het aantal OP-leden. Ook bij het aantal ATP-leden wordt voor het boekjaar 2000 een groeivertraging vastgesteld. De ATP-formatie groeide t.o.v. het boekjaar 1997 met 24,8 %.

¹ In het jaarverslag van AHOWO wordt de evolutie van het aantal personeelsleden uitvoerig besproken.

² Het aantal VTE's onderwijzend personeel (= OP) werd berekend inclusief de centraal betaalde OP'ers en inclusief het aantal gastprofessoren. Voor het administratief en technisch personeel (= ATP) werden de centraal betaalde AP-OPH-MVDP'ers en het OHP en meegerekend.

OHP: opvoedend hulp personeel, MVDP: meester-, vak- en dienstpersoneel

³ Bij de start van de hogescholen werden tal van ATP-functies vervuld door personeelsleden met een OP-statuut. De hogescholen leveren inspanningen om deze situatie uit te zuiveren, daardoor wijzigen een aantal personeelsleden van een OP-statuut naar een ATP-statuut. Vermoedelijk is een deel van de tegengestelde evolutie te verklaren door deze statuutwijziging.

Evolutie van het aantal personeelsleden	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
VTE's (voltijdse eenheden)	1997	1998	1999	2000
Totaal aantal VTE's	9 115,86	9 124,26	9 202,24	9 349,78
Jaarlijkse absolute mutatie		+ 8,39	+ 77,98	+ 147,54
Jaarlijks groeipercentage		+ 0,1 %	+ 0,9 %	+ 1,6 %
Index: 1997 = 100		100,1	100,9	102,6
Aantal onderwijzend personeel (incl. centraal betaalde OP'ers en incl. gastprof.)	7 358,12	7 269,16	7 161,12	7 155,79
Jaarlijkse absolute mutatie		- 88,96	- 108,04	- 5,33
Jaarlijks groeipercentage		- 1,2 %	- 1,5 %	- 0,1 %
Index: 1997 = 100		98,8	97,3	97,3
Aantal administratief en technisch personeel (incl. centraal betaalde AP-OHP-MVDP'ers, incl. contractuelen)	1 757,75	1 855,10	2 041,12	2 193,99
Jaarlijkse absolute mutatie		+ 97,35	+ 186,02	+ 152,87
Jaarlijks groeipercentage		+ 5,5 %	+ 10,0 %	+ 7,5 %
Index: 1997 = 100		105,5	116,1	124,8

De totale effectieve bezetting 2000 ligt 1,7 % onder de begrote bezetting 2000. Evenals in het boekjaar 1999 ligt in het boekjaar 2000 de effectieve bezetting van het onderwijzend personeel beduidend onder het begrote niveau.

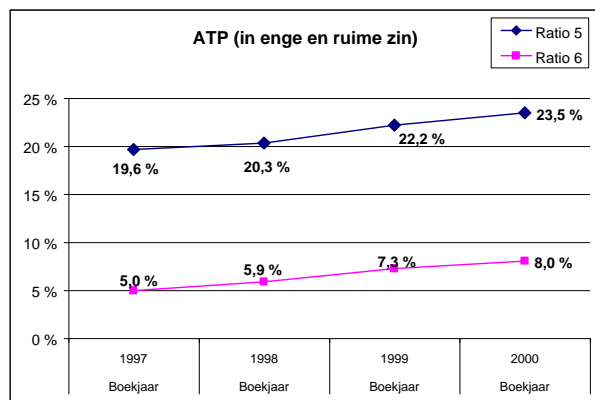
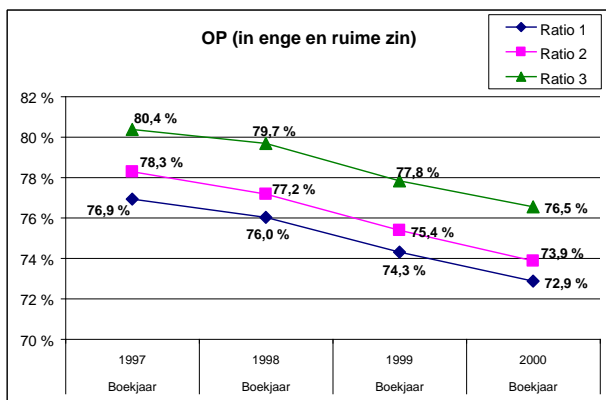
Evolutie van het aantal personeelsleden	Boekjaar	Begroting	JR00 - BG00	
VTE's (voltijdse eenheden)	2000	2000	absolute afwijking	% afwijking
Aantal onderwijzend personeel (incl. centraal betaalde OP'ers en incl. gastprof.)	7 155,79	7 285,26	- 129,47	- 1,8 %
Aantal administratief en technisch personeel (incl. centraal betaalde AP-OHP-MVDP'ers, incl. contractuelen)	2 193,99	2 225,44	- 31,45	- 1,4 %
Totaal aantal VTE's	9 349,78	9 510,70	- 160,92	- 1,7 %

3.2.9.2 Ratio's i.v.m. de samenstelling van de geconsolideerde personeelsformatie

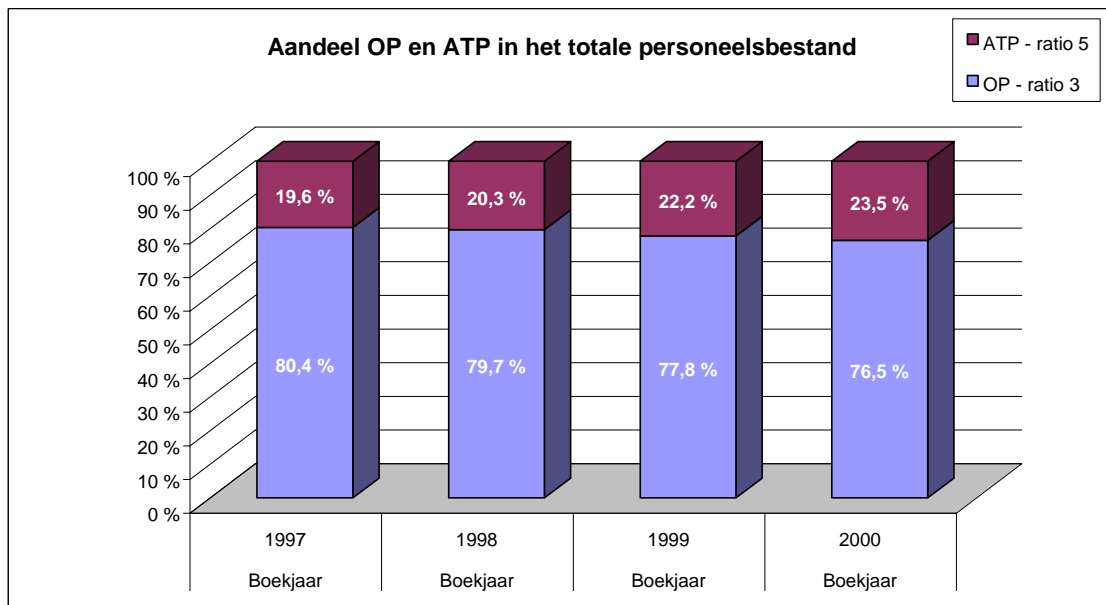
De volgende tabel bevat de berekening van een aantal ratio's i.v.m. de samenstelling van de geconsolideerde personeelsformatie.

Geconsolideerde ratio's i.v.m. de personeelsformatie	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Individuele hogescholen 2000		
	1997	1998	1999	2000	Rek. gemidd.	Hoogste %	Laagste %
Ratio 1							
Totaal OP-bestand (excl. centraal betaalde OP'ers en excl. gastprofs) Totaal personeelsbestand	76,9 %	76,0 %	74,3 %	72,9 %	73,7 %	84,0 %	56,4 %
Ratio 2							
Totaal OP-bestand (incl. centraal betaalde OP'ers en excl. gastprofs) Totaal personeelsbestand	78,3 %	77,2 %	75,4 %	73,9 %	74,7 %	84,4 %	56,4 %
Ratio 3							
Totaal OP-bestand (incl. centraal betaalde OP'ers en incl. gastprofs) Totaal personeelsbestand	80,4 %	79,7 %	77,8 %	76,5 %	77,1 %	85,4 %	61,4 %
Ratio 3 min Ratio 2							
Totaal gastprofessoren Totaal personeelsbestand	2,1 %	2,5 %	2,4 %	2,7 %	2,4 %	9,3 %	0,0 %
Ratio 4							
Totaal ATP-bestand (excl. centraal betaalde AP-OHP-MVDP'ers, excl. contract.) Totaal personeelsbestand	9,5 %	9,8 %	10,5 %	11,4 %	12,1 %	28,0 %	6,1 %
Ratio 5							
Totaal ATP-bestand (incl. centraal betaalde AP-OHP-MVDP'ers, pers. tpt. contract.) Totaal personeelsbestand	19,6 %	20,3 %	22,2 %	23,5 %	22,9 %	38,6 %	14,6 %
Ratio 6							
Aantal contractuele personeelsleden (excl. gastprofs) Totaal personeelsbestand	5,0 %	5,9 %	7,3 %	8,0 %	6,8 %	14,1 %	0,0 %
Ratio 5 min Ratio 6							
Totaal ATP-bestand (incl. centraal betaalde AP-OHP-MVDP'ers, pers. tpt. excl. contract.) Totaal personeelsbestand	14,7 %	14,5 %	14,9 %	15,4 %	16,1 %	28,0 %	10,7 %

Voor het onderwijzend personeel vertonen de geconsolideerde ratio's in de periode 1997-2000 een dalend aandeel in het totale personeelsbestand (ratio 1, 2 en 3) tegenover een groeiend aandeel voor het administratief en technisch personeel (ratio 5 en 6).

Onderstaande grafiek illustreert duidelijk de gewijzigde personeelssamenstelling:

In de periode 1997 – 2000 vertoont het aandeel van de gastprofessoren (ratio 3 min ratio 2) een licht stijgende tendens. Dit aandeel schommelt tussen 2,1 % en 2,7 % van de geconsolideerde personeelsformatie. Het aandeel van de andere contractuele personeelsleden in de geconsolideerde personeelsformatie groeide van 5 % naar 8 % (ratio 6).

De hoogste en laagste waarden van de diverse ratio's vastgesteld bij de individuele hogescholen wijken vaak sterk af van de geconsolideerde percentages.

3.2.9.3 Controlepercentages i.v.m. de personeelsformatie van het onderwijzend personeel

3.2.9.3.1 Hogeschoolsector

Het hogescholendecreet, art. 231, bepaalt dat de hogeschoolbesturen bij het vaststellen van de jaarlijkse personeelsformatie met betrekking tot het onderwijzend personeel uitgedrukt in voltijdse eenheden de volgende regels moeten in acht nemen:

- *het aantal betrekkingen van hoofdpraktijklector en hoofdlector samen bedraagt ten hoogste 20 % van het aantal betrekkingen van praktijklector, hoofdpraktijklector, lector en hoofdlector samen;*
- *het aantal betrekkingen van het assistierend personeel bedraagt ten minste 36 % van het aantal betrekkingen van assistent, doctor-assistent, werkleider, docent, hoofddocent, hoogleraar en gewoon hoogleraar samen verbonden aan de basisopleidingen van twee cycli;*
- *het aantal betrekkingen van hoofddocent en hoogleraar bedraagt ten hoogste 25 % van het aantal betrekkingen van assistent, doctor-assistent, werkleider, docent, hoofddocent, hoogleraar en gewoon hoogleraar samen;*

- het aantal vastbenoemde personeelsleden, uitgedrukt in voltijdse eenheden, bedraagt ten hoogste 64 % van het aantal leden van het onderwijzend personeel uitgedrukt in voltijdse eenheden. Hierbij wordt de bevordering of ambtswijziging van een reeds in de hogeschool benoemd personeelslid niet beschouwd als een nieuwe benoeming;
- het totaal aantal gastprofessoren bedraagt ten hoogste 10 % van de formatie van het onderwijzend personeel. Dit geldt niet met betrekking tot het aantal gastprofessoren in de studiegebieden audiovisuele en beeldende kunst, en muziek en dramatische kunst.

Ook bij het opstellen van de jaarrekeningen rapporteren de hogescholen over het al of niet bereiken van deze decretale normen.

In de volgende tabel werden voor de boekjaren 1997, 1998, 1999 en 2000 de percentages berekend op de geconsolideerde personeelsformatie. Voor het boekjaar 2000 werd er tevens vermeld op hoeveel hogescholen de norm van toepassing was en hoeveel hogescholen daarvan de norm overschrijden.

Geconsolideerde ratio's i.v.m. de personeelssamenstelling	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Individuele hogescholen 2000			
	1997	1998	1999	2000	Van toepassing in ... hogescholen	Laagste %	Hoogste %	Norm overschreden in ... hogescholen
hoofdpraktijklector + hoofdlector: maximum 20 % van groep 1	0,00%	0,24%	0,34%	0,74%	9 hogescholen	0,65%	10,62%	0 hogescholen
groep 2 = assisterend personeel: minimum 36 % van groep 2 + 3 (2 cycli)	56,59%	55,19%	54,19%	55,08%	19 hogescholen	32,90%	100,00%	1 hogescholen
hoofddocent + hoogleraar: maximum 25 % van groep 2 + 3 (1 cyclus en 2 cycli)	13,13%	13,06%	12,92%	12,45%	17 hogescholen	2,18%	26,36%	1 hogescholen
maximum 64 % benoemden OP	75,31%	73,94%	71,90%	69,23%	27 hogescholen	50,89%	83,51%	22 hogescholen
gastprofessoren andere studiegebieden: maximum 10 % van totaal OP	1,27%	1,83%	1,88%	1,93%	23 hogescholen	0,34%	8,82%	0 hogescholen
praktijkassistent: maximum 30 % van groep 2	0,00%	0,14%	3,09%	3,88%	4 hogescholen	3,99%	15,41%	0 hogescholen
assistent: maximum 25 % benoemden	58,98%	58,19%	59,65%	59,92%	19 hogescholen	5,21%	94,59%	15 hogescholen

groep 1 = praktijklector, hoofdpraktijklector, lector en hoofdlector (deze ambten kunnen uitsluitend verleend worden in het hoger onderwijs van 1 cyclus)

groep 2 = assisterend personeel = assistent, doctor-assistent en werkleider (deze ambten kunnen uitsluitend verleend worden in het hoger onderwijs van 2 cycli)

groep 3 = docent, hoofddocent, hoogleraar en gewoon hoogleraar (deze ambten kunnen verleend worden in het hoger onderwijs van 1 cyclus en van 2 cycli)

De ambten *hoofdpraktijklector* en *hoofdlector* kunnen alleen verleend worden door interne toewijzing (bevordering of ambtswijziging) aan (praktijk)lectoren die ten minste 2 jaar dienstanciënniteit hebben verworven als (praktijk)lector in de eigen hogeschool⁴. Tijdens het boekjaar 1999 werden enkele aarzelende stappen gezet in de richting van bevorderen van onderwijzend personeel. Tijdens het boekjaar wordt deze tendens toch reeds meer uitgesproken. In de verslaggeving over het boekjaar 2000 vermelden reeds 9 hogescholen dergelijke toewijzingen (boekjaar 1999: 3 hogescholen). In de geconsolideerde personeelsformatie liep het aandeel van deze 2 ambten op tot 0,74 %.

⁴ Artikel 120 en artikel 130, 1° van het hogescholendecreet.

Met het oog op de begeleiding van de studenten in de basisopleidingen van 2 cycli heeft de overheid een minimum percentage bepaald voor het aantal betrekkingen van het *assisterend personeel*. Eén hogeschool haalt in 2000 deze norm nog niet.

De decretale beperking van het aantal betrekkingen van *hoofddocent* en *hoogleraar* wordt in 1 hogeschool niet gerespecteerd (de overschrijding wordt jaarlijks kleiner).

Het aantal *vastbenoemde personeelsleden* mag maximaal 64 % van het aantal leden van het *onderwijzend personeel* bedragen. De geconsolideerde percentages van de boekjaren 1997-2000 tonen aan dat het aandeel van de vastbenoemde OP-leden daalt⁵.

In de periode 1997-2000 groeide het aandeel van de *gastprofessoren* (excl. de studiegebieden audiovisuele en beeldende kunst, en muziek en dramatische kunst) lichtjes. Tijdens het boekjaar 2000 stelden 23 hogescholen gastprofessoren tewerk. Allen bleven ze beneden de 10 %-limiet.

De *praktijkassistenten* vervullen in het hoger onderwijs van 2 cycli uitsluitend taken van praktijkgericht onderwijs⁶. Deze categorie personeelsleden mag maximaal 30 % bedragen van het assisterend personeel. In het boekjaar 2000 hebben reeds 4 hogescholen de titel van praktijkassistent verleend. Deze hogescholen respecteren allen de maximumnorm.

De overheid heeft ook een beperking opgelegd i.v.m. het maximaal aantal benoemde *assistenten*. Van de 20 hogescholen die assistenten tewerkstellen overschreden er in het boekjaar 2000 nog 15 hogescholen de maximumnorm van 25 % vastbenoemden. Dit fenomeen verklaart zich vanuit de situatie vóór de fusie (vóór 1995).

3.2.9.3.2 Procentueel aandeel van de benoemde personeelsleden OP per hogeschool

Het hogescholendecreet bepaalt dat het aantal vast benoemde leden van het onderwijzend personeel maximaal 64 % van het totaal aantal leden van het onderwijzend personeel mag bedragen. Het geconsolideerd percentage daalt jaarlijks en evolueert dus naar de decretale norm. Tijdens het boekjaar 2000 bedroeg het geconsolideerd percentage 69,23 % en realiseerden 5 hogescholen een benoemingspercentage onder de 64 %.

Het benoemingspercentage daalde in 22 hogescholen. In 5 hogescholen steeg het percentage. De stijgingen waren o.a. het resultaat van:

- nieuwe benoemingen in hogescholen met een benoemingspercentage beneden de 64 %;
- benoemingen in het kader van de TBS 55+ regeling;
- afname van het aantal tijdelijke OP-leden.

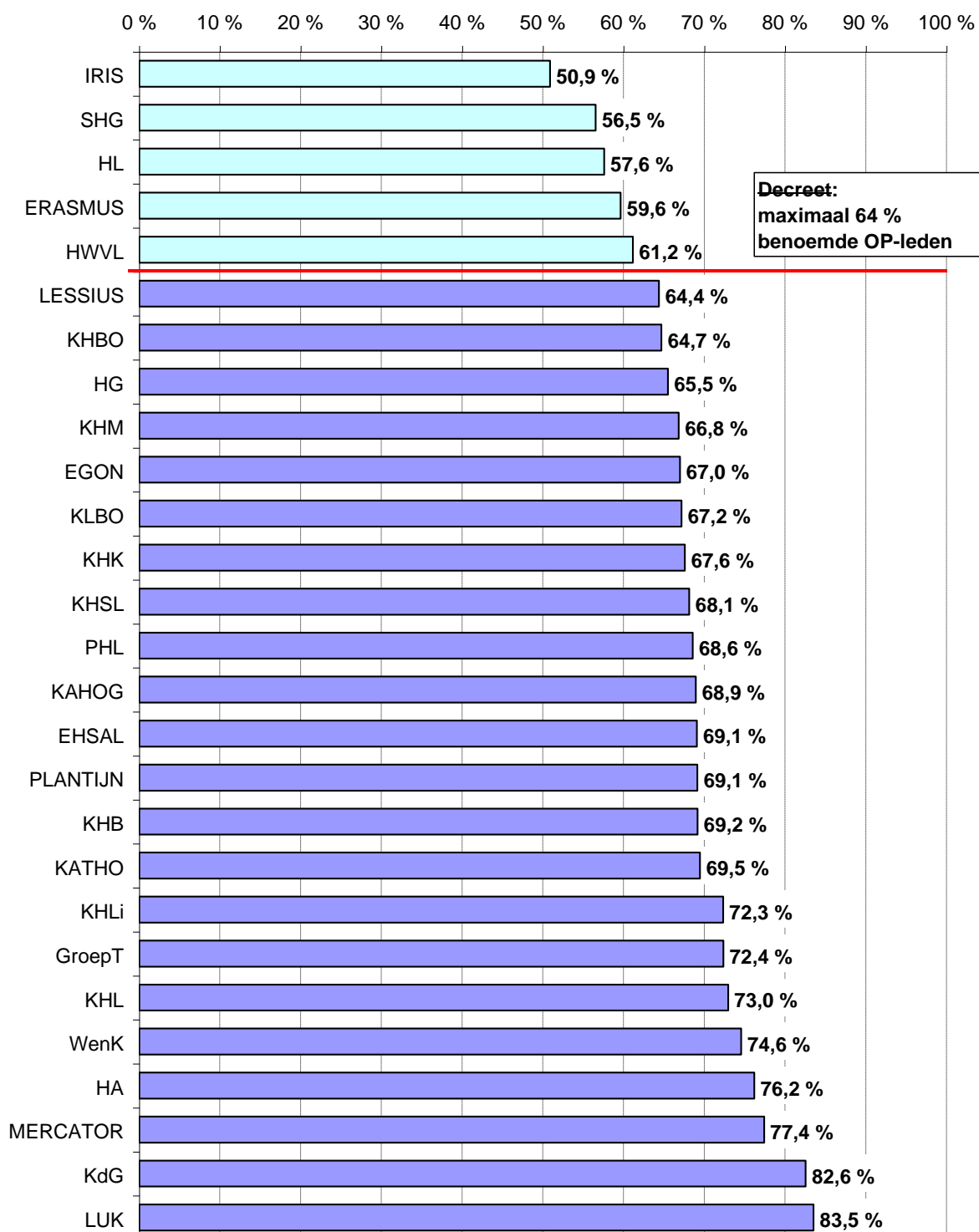
---

⁵ Meer informatie vindt u in het volgende punt.

⁶ Artikel 104 van het hogescholendecreet.

Aandeel benoemde OP-leden, jaarrekening 2000

3.2.9.4 Ratio's i.v.m. de personeelskosten⁷

3.2.9.4.1 80-20 norm

Conform met artikel 232 van het hogescholendecreet mogen “*de geraamde bezoldigingskosten - met inbegrip van de mandaatsvergoedingen en de premies – van de personeelsformatie, van de contractuele personeelsleden bezoldigd ten laste van de werkingsuitkering en van de plaatsvervangers ... maximaal 5 procent variëren in min of in plus op de norm 80 procent van de jaarlijkse werkingsuitkering*”. Afhankelijk van de richting van de afwijking van de 80 % moet de hogeschool bij het opstellen van de **begroting** een andere verantwoording m.b.t. de personeelsformatie afleggen ten aanzien van de Vlaamse regering.

- ♦ 80-20 norm > 85 %: de hogeschool moet samen met de begroting een financieringsplan indienen dat aangeeft op welke wijze en binnen welke termijn zij met de beschikbare reserves de financiële herstructurering zal realiseren (art. 232 § 2);
- ♦ 80-20 norm < 75 %: de hogeschool moet samen met de begroting een personeelsstructuurplan opstellen om het minimumniveau van 75 % te bereiken (art. 232 § 3). Dit personeelsstructuurplan behoeft de goedkeuring van het hogeschoolonderhandelingscomité.

Artikel 232 § 4 bepaalt dat de Vlaamse regering de wijze vastlegt voor het berekenen van de procentnormen⁸. De regeringscommissarissen hanteerden bij de jaarrekening 2000 onderstaande berekeningswijze (breuk) om de 80-20 norm te bepalen:

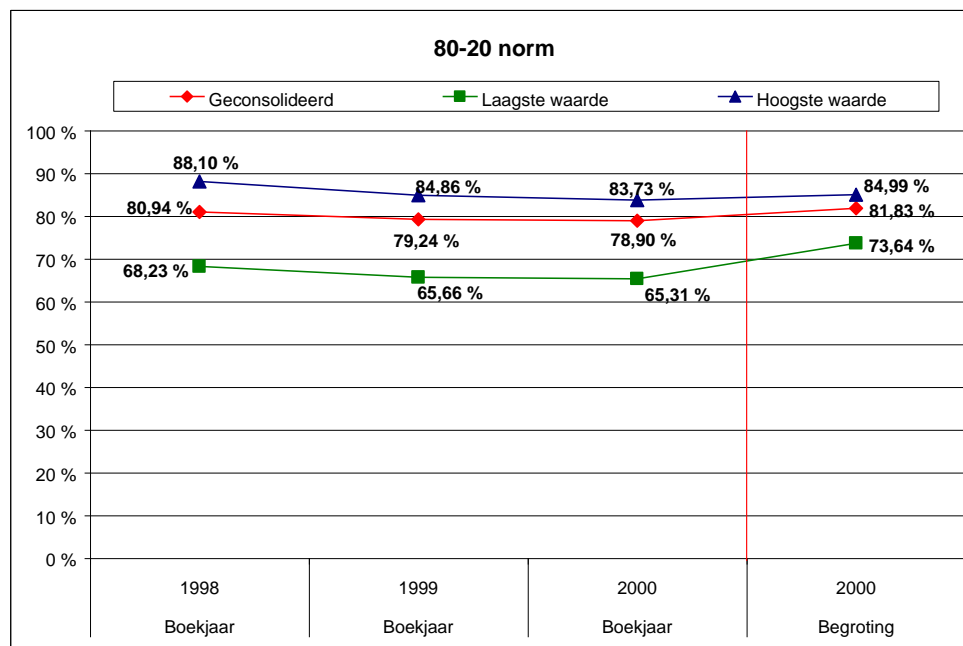
Berekening van de 80/20 norm op niveau van de jaarrekening	
Teller	Totaal betaald door Departement Onderwijs
(gegevens jaarrekening)	- TBS 55+ (75%)
	- bevallingsverloven
	- gedetacheerden
	- arbeidsongevallen met terugbetaling
	- kinéfondts
	Totaal
Noemer	Werkingsuitkeringen (= HF + OBE + STUD) *
(gegevens uit de definitieve enveloppe)	+ extra-werkingsuitkeringen
	+ uitkering voortgezette opleidingen
	+ uitkering voortgezette lerarenopleiding
	+ uitkering initiële lerarenopleiding van academisch niveau
	+ bijzondere werkingsmiddelen
	+ overige werkingsuitkeringen
	Totaal

* HF, OBE en STUD zijn 3 delen van de werkingsuitkeringen.

⁷ Berekend op basis van de gegevens vermeld in de “bijlage IV Bezoldigingskosten”.

⁸ Bij het opstellen van de jaarrekening 2000 had de Vlaamse regering de wijze voor het berekenen van de procentnormen nog niet vastgelegd. In een schrijven van 31 augustus 2000 van de heer Wim Leybaert, afdelingshoofd – Afdeling Hogescholen, ontvingen de hogescholen een ontwerpbesluit van de Vlaamse regering i.v.m. de personeelsformatie en de vaststelling van de wijze van berekenen van de 80-85 procentnorm (referentie: 13DB/DDV/01-U-2784). De berekeningswijze gebruikt bij het opstellen van de jaarrekening 2000 sluit nauw aan bij de berekeningswijze geformuleerd in het ontwerpbesluit.

In de volgende grafiek wordt de 80-20 norm weergegeven berekend op basis van de geconsolideerde gegevens van de gehele hogeschoolsector.

Voor het boekjaar 2000 bedraagt de geconsolideerde 80-20 norm 78,90 %. De geconsolideerde 80-20 norm ligt binnen de range van 5 % afwijking in min of in plus van de norm van 80 %. De ratio vertoont een daling t.o.v. het voorgaande boekjaar. Deze daling kwam tot stand door een tragere groei van de gecorrigeerde totale bezoldigingskosten (teller) in vergelijking met de groei van de werkingsuitkeringen (noemer). De dalende tendens van de 80-20 norm in de jaarrekening wordt ook bevestigd door de evolutie van de hoogste en laagste waarden gerealiseerd door de individuele hogescholen.

80-20 norm		Boekjaar	Boekjaar	JR00-JR99	JR00-JR99	Begroting	JR00-BG00	JR00-BG00
		1999	2000	Absoluut verschil	Relatief verschil	2000	Absoluut verschil	Relatief verschil
		<i>(in duizenden BEF)</i>						
Teller	Totaal betaald door departement onderwijs	15 262 100	15 814 106	+ 552 005	+ 3,6 %	16 033 576	- 219 471	- 1,4 %
(gegevens uit	- TBS 55+ (75%)	648 166	863 412	+ 215 246	+ 33,2 %	856 234	+ 7 178	+ 0,8 %
JR of BG)	- bevallingsverloven	6 821	9 716	+ 2 894	+ 42,4 %	7 463	+ 2 253	+ 30,2 %
	- gedetacheerden	150 352	169 861	+ 19 509	+ 13,0 %	163 702	+ 6 159	+ 3,8 %
	- AO met terugbetaling	118	1 702	+ 1 584	+ 1342,4 %	0	+ 1 702	BG = 0
	- kinéfonds	47 277	77 260	+ 29 983	+ 63,4 %	74 758	+ 2 502	+ 3,3 %
	Totaal	14 409 367	14 692 156	+ 282 789	+ 2,0 %	14 931 420	- 239 265	- 1,6 %
Noemer	Werkingsuitkeringen	18 031 032	18 461 373	+ 430 341	+ 2,4 %	18 089 026	+ 372 347	+ 0
(gegevens uit de	+ extra-werkingsuitkeringen	105 804	91 838	- 13 965	- 13,2 %	92 054	- 215	- 0
definitieve (JR)	+ uitkering voortgezette opleidingen	0	0	+ 0	VB = 0	0	+ 0	BG = 0
of voorlopige (BG)	+ uitkering voortgezette lerarenopleiding	12 954	32 883	+ 19 928	+ 153,8 %	30 478	+ 2 404	+ 0
enveloppe)	+ uitkering initiële lerarenopl. van acad. niveau	27 651	27 955	+ 304	+ 1,1 %	29 354	- 1 399	- 0
	+ bijzondere werkingsmiddelen	7 498	6 497	- 1 000	- 13,3 %	6 510	- 13	- 0
	+ overige werkingsuitkeringen	306	1 974	+ 1 668	+ 545,1 %	0	+ 1 974	BG = 0
	Totaal	18 185 244	18 622 520	+ 437 276	+ 2,4 %	18 247 422	+ 375 098	+ 0
80/20 norm (met correcties)		79,24 %	78,90 %			81,83 %		

De geconsolideerde ratio berekend aan de hand van de gegevens vermeld in de jaarrekening ligt beduidend lager dan de geconsolideerde ratio berekend op basis van de begrote loonkosten en de begrote enveloppe. Dit kan door verscheidene factoren verklaard worden:

- enerzijds een overschatting van de begrote loonkosten:
  - op basis van het voorzichtigheidsprincipe wordt er bij het bepalen van de begrote loonkost altijd een reserve ingecalculleerd;
- anderzijds een onderschatting van de begrote werkingsuitkeringen:
  - bij het opstellen van de begroting moeten de hogescholen werken met de enveloppegegevens verstrekt door de overheid vóór 1 oktober⁹ voorafgaand aan het begrotingsjaar. Tijdens het boekjaar 2000 werden de hogescholen geïnformeerd over een verhoging van de enveloppe. Daar de personeelsformatie voor het lopend boekjaar reeds vastlag werden deze extra middelen in het merendeel van de hogescholen niet onmiddellijk aangewend in het lopend boekjaar.

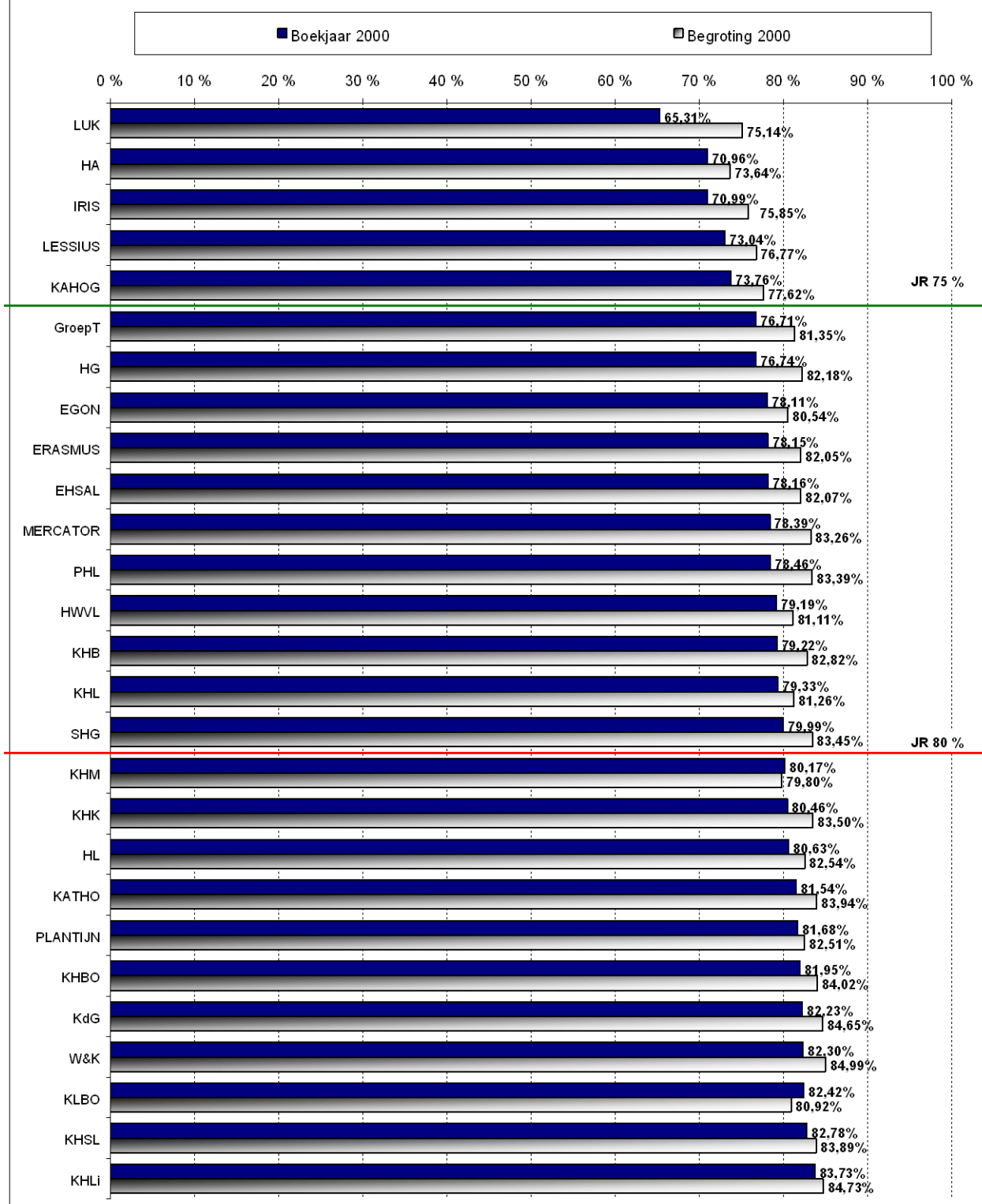
De grafiek op de volgende pagina bevat voor elke hogeschool de begrote 80-20 norm en de 80-20 norm berekend op basis van de gegevens van de jaarrekening 2000.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal hogescholen ingedeeld in een aantal groepen. Alle hogescholen realiseren een 80-20 norm die lager ligt dan de 85 % grens (= maximaal 5 % afwijking in plus boven de 80 % norm). Deze ratio (jaarrekening 2000) resulteert in 5 hogescholen in een percentage dat ligt beneden de ondergrens van 75 % (= afwijking in min van de 80 % norm).

80-20 norm	Jaarrekening 1999		Jaarrekening 2000		Begroting 2000	
	absoluut	%	absoluut	%	absoluut	%
aantal hogescholen met norm < 75 %	6	22,2 %	5	18,5 %	1	3,7 %
aantal hogescholen met norm >= 75 % én <= 80 %	7	25,9 %	11	40,7 %	5	18,5 %
aantal hogescholen met norm > 80 % én <= 85 %	14	51,9 %	11	40,7 %	21	77,8 %
aantal hogescholen met norm > 85 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Totaal	27	100,0 %	27	100,0 %	27	100,0 %

⁹ Artikel 223 van het hogescholendecreet: "Ieder jaar voor 1 oktober deelt de Vlaamse regering aan elke hogeschool de geraamde werkingsuitkering voor het volgende begrotingsjaar mee met inbegrip van de berekeningswijze."

Loonkost: 80-20 norm, jaarrekening 2000

3.2.9.4.2 Overige ratio's i.v.m. de personeelskost

De hogescholen voegen bij de jaarrekening de berekening van een twaalfstal ratio's i.v.m. de loonkost¹⁰. De 80-20 norm (ratio 1) werd hiervoor reeds afzonderlijk onder de loep genomen. Onderstaande tabel bevat de resultaten van de personeelsratio's berekend op basis van de geconsolideerde gegevens. Voor het boekjaar 2000 werd eveneens het rekenkundig gemiddelde, de laagste en de hoogste ratiowaarde gerealiseerd door een individuele hogeschool weergegeven.

Geconsolideerde ratio's i.v.m. de personeelskosten	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar 2000 Individuele hogeschool		
	1997	1998	1999	2000	Rek. gemidd.	Laagste waarde	Hoogste waarde
Ratio 1							
80-20 norm	81,15 %	80,94 %	79,24 %	78,90 %	78,38 %	65,31 %	83,73 %
Ratio 2							
$\frac{\text{Totale bezoldigingskost} * 100}{\text{Totale werkingsopbrengsten}}$	74,6 %	74,1 %	72,4 %	73,0 %	71,7 %	60,7 %	81,6 %
Ratio 3							
$\frac{\text{Bezoldigingskost betaald via dep. onderwijs} * 100}{\text{Totale bezoldigingskost}}$	95,8 %	94,8 %	93,9 %	93,2 %	94,2 %	83,7 %	99,5 %
Ratio 4							
$\frac{\text{Totale bezoldigingskost} * 100}{\text{Werkingsuitkering + inschrijvingsgeld + examengeld}}$	79,6 %	80,0 %	79,2 %	79,3 %	77,8 %	65,6 %	88,3 %
Ratio 5							
$\frac{\text{Totale bezoldigingskost} * 100}{\text{Totale werkingskost}}$	78,8 %	77,1 %	76,1 %	75,3 %	74,5 %	65,9 %	78,7 %
Ratio 6							
$\frac{\text{Bezoldigingskost betaald door de hogeschool} * 100}{\text{Inschrijvingsgeld + examengeld}}$	54,4 %	61,5 %	70,3 %	74,7 %	63,8 %	3,1 %	183,8 %
Ratio 7							
$\frac{\text{Bezoldigingskost OP (zonder gastprofessoren)} * 100}{\text{Totale bezoldigingskost}}$	84,7 %	84,8 %	83,3 %	81,7 %	81,5 %	68,8 %	88,7 %
Ratio 8							
$\frac{\text{Bezoldigingskost OP (mèt gastprofessoren)} * 100}{\text{Totale bezoldigingskost}}$	86,1 %	86,6 %	85,3 %	83,7 %	83,4 %	72,1 %	90,5 %
Ratio 9							
$\frac{\text{Bezoldigingskost gastprofessoren} * 100}{\text{Bezoldigingskost OP (mèt gastprofessoren)}}$	1,6 %	2,0 %	2,4 %	2,4 %	2,3 %	0,0 %	10,1 %
Ratio 10							
$\frac{\text{Bezoldigingskost gastprofessoren} * 100}{\text{Inschrijvingsgeld + examengeld}}$	17,7 %	20,8 %	23,5 %	22,1 %	21,2 %	0,0 %	108,9 %
Ratio 11							
$\frac{\text{Bezoldigingskost ATP} * 100}{\text{Totale bezoldigingskost}}$	6,0 %	6,7 %	7,5 %	8,2 %	9,0 %	3,9 %	20,5 %
Ratio 12							
$\frac{\text{Bezoldigingskost ATP + administratief en OHP buiten formatie} * 100}{\text{Totale bezoldigingskost}}$	9,2 %	9,9 %	10,4 %	11,2 %	11,9 %	7,5 %	20,8 %

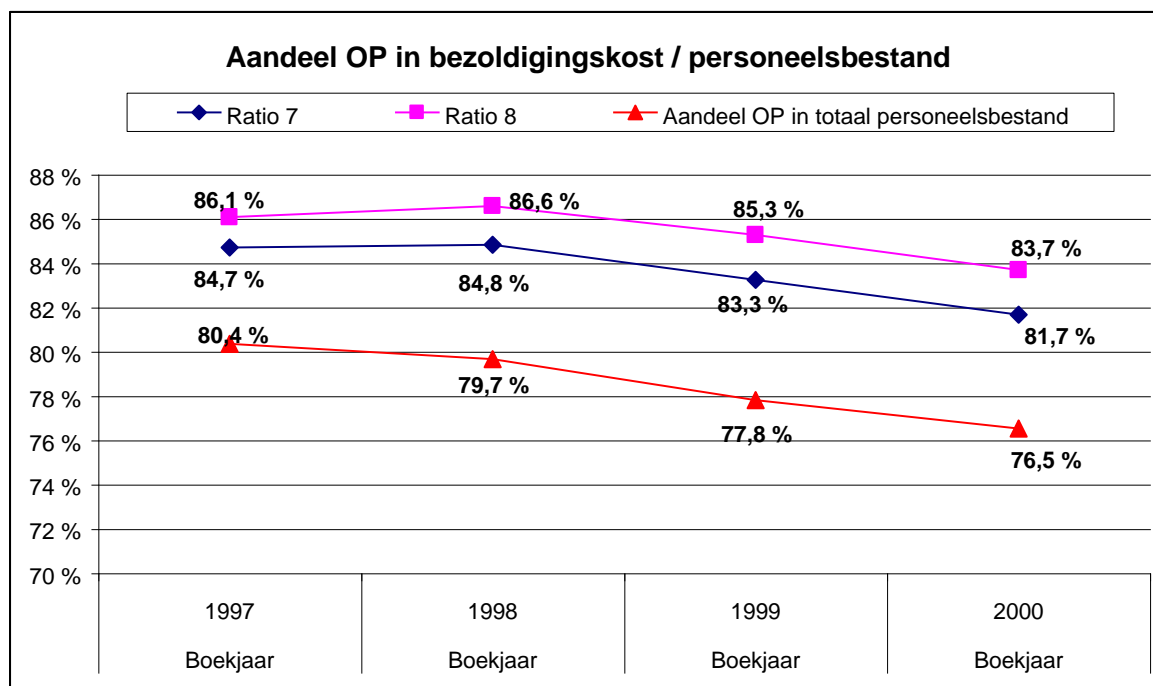
¹⁰ Om de loonkosten vermeld in de resultatenrekening uit te zuiveren worden op basis van een IBR-advies correcties in de ratioberekeningen aangebracht (bv. i.v.m. TBS 55+, detacheringen,...). Op basis van bijkomende informatie verstrekt door de hogescholen werden de ratio's van de vorige boekjaren herberekend.

In het verslag over de werking van de hogescholen in 1999 werd een beschrijving van de ratio's i.v.m. de loonkosten opgenomen.

Tijdens het boekjaar 2000 kwam er een einde aan de dalende tendens van het aandeel van de totale bezoldigingskosten in de totale werkingsopbrengsten (ratio 2), t.o.v. de totale werkingskosten bleef het aandeel wel verder inkrimpen (ratio 5).

In 2000 werd het aandeel van de bezoldigingskost betaald via het Departement Onderwijs in de totale bezoldigingskost opnieuw kleiner (ratio 3). De hogescholen wendden elk jaar een groter deel van de opbrengst uit inschrijvings- en examengelden aan voor de rechtstreekse betaling van bezoldigingskosten (ratio 6).

Het aandeel van het onderwijzend personeel in de totale personeelsformatie daalt. Dezelfde tendens blijkt bij de loonkost (ratio 7 en 8). Daartegenover staat een stijgend aandeel voor het administratief en technisch personeel.

4 Besluit

Met betrekking tot de vormelijke controle van de jaarrekeningen van de hogescholen in Vlaanderen werden ook in 2000 een aantal tekortkomingen vastgesteld. Deze zijn niet van aard om in dit besluit te worden hernomen. Uitzondering daarop dient nochtans gemaakt voor het nog steeds ontbreken van een sociale balans zoals die wettelijk gezien voor de gesubsidieerde vrije hogescholen zou dienen gevoegd te worden bij de jaarrekening. Deze problematiek werd reeds eerder, meer bepaald in het verslag van de regeringscommissaris-coördinator over de werking van de hogescholen in 1998, aangekaart. Omdat ook in het kader van een werkgroep boekhoudkundige normen voor hogescholen, werkgroep opgericht in de schoot van het IBR, geregeld met enige bekommernis dit thema wordt aangesneden, wordt de aanbeveling die in het verslag 1998 werd opgenomen, in bijlage hernomen. Tevens wordt in bijlage ook melding gemaakt van andere sociale documenten zoals die normaliter door hogescholen met privaatrechtelijke rechtspersoon (vzw's) dienen te worden aangeleverd.

In het boekjaar 2000 realiseerden de 27 hogescholen een geconsolideerde werkingsopbrengst van ongeveer 22,8 miljard BEF. Tijdens dat boekjaar groeiden de geconsolideerde werkingsopbrengsten met 3,2 %. In absolute bedragen is dit een toename met 0,7 miljard BEF. T.o.v. het boekjaar 1996 groeiden de werkingsopbrengsten met 18,4 %.

In absolute bedragen is de groei van de werkingsuitkeringen de belangrijkste bron van meeropbrengsten. Deze werden enerzijds gerealiseerd door de jaarlijkse indexering van de enveloppe en anderzijds door de bijkomende input van financiële middelen door de Vlaamse regering.

T.o.v. het boekjaar 1996 stegen de opbrengsten uit inschrijvings- en examengelden met 36,9 %. De stijging van het aantal hogeschoolstudenten en de indexering van de inschrijvingsgelden kunnen deze groei verklaren. De "Omzet boeken en cursussen" groeide met 41,5 %. De jaarlijkse groei vertoont echter een vertraging. Door de tendens om de boekenverkoop uit te besteden moet er voor de toekomst rekening gehouden worden met een verdere vertraging van de opbrengstgroei of zelfs met een opbrengstdaling.

In de periode 1996-2000 was de component "Andere werkingsopbrengsten" de snelst groeiende bron van de geconsolideerde werkingsopbrengsten. In de beschouwde periode verdubbelde deze opbrengst ongeveer. Voor de hogescholen was dit een belangrijke bron van bijkomende werkingsmiddelen. In het boekjaar 2000 kwam er echter een einde aan deze positieve evolutie. Voor het eerst veranderde de jaarlijkse opbrengststijging in een opbrengstdaling.

Tijdens het boekjaar 2000 stegen de werkingskosten met 5,1 % (1,1 miljard BEF). De toename van de werkingskosten situeert zich in bijna alle rubrieken. De grootste kostenpost, met name de bezoldigingen, groeide minder snel dan de totale werkingskosten. In absolute termen staan de bezoldigingskosten voor 64,4 % van de aangroei van de werkingskosten. De geconsolideerde kosten voor "Voorzieningen voor risico's en kosten" stegen met 47,1 % .

Aan de kostenzijde wordt voor de periode 1996-2000 vastgesteld dat de totale werkingskosten in 2000 21,7 % boven het kostenniveau van 1996 liggen.

De indexcijfers (basis 1996) wijzen erop dat in het boekjaar 2000 slechts één kostenrubriek beneden het kostenniveau van 1996 ligt, met name de rubriek "Waardeverminderingen op voorraden en werkingsvorderingen". Het indexcijfer van de rubriek "Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen" is kleiner dan het indexcijfer van de totale werkingskosten. Om de 80/20 loonkostennorm, opgelegd in het hogescholendecreet, te respecteren moesten veel hogescholen de groei van de personeelskosten beperken.

De jaarlijks aangehouden investeringsinspanningen veroorzaken een belangrijke stijging van de afschrijvingskosten. Deze kostenrubriek verdubbelde in omvang op 5 jaar tijd. Toch blijft aan de kostenzijde de rubriek "Voorzieningen voor risico's en kosten" de snelste groeier. Deze groei was in belangrijke mate het gevolg van het aanleggen van bijkomende voorzieningen voor nieuwe instappers in het TBS 55+ ov stelsel. Wanneer in de toekomst deze voorzieningen zullen besteed worden, zal dit een kostenverlagend effect tot gevolg hebben.

Het werkingsoverschot is het resultaat dat de hogescholen behalen uit hun courante activiteiten. In het boekjaar 2000 is het behaalde werkingsoverschot beduidend lager dan het behaalde resultaat in 1996. Tijdens de periode 1996-2000 groeiden de werkingskosten (+ 21,7 %) sneller dan de werkingsopbrengsten (+ 18,4 %). Toch realiseerde de globale hogeschoolsector tijdens voormelde periode elk jaar een positief werkingsresultaat.

De 27 hogescholen realiseerden in het jaar 2000 samen een geconsolideerd resultaat van het boekjaar van 1,2 miljard BEF. In de praktijk betekent dit dat 24 hogescholen positieve resultaten vertonen, 3 vertonen een negatief resultaat.

Vier hogescholen hadden in het boekjaar 2000 te kampen met een werkingstekort (in het vorige boekjaar was dit nog maar het geval in 1 hogeschool). Het aandeel van het werkingsoverschot/werkingstekort in het resultaat van het boekjaar varieert in de diverse hogescholen van - 2.140,2 % (KHM) tot + 136,6 % (KLBO).

De 27 hogescholen investeerden tijdens het boekjaar 2000 samen voor ongeveer 2,5 miljard BEF. Dit is een vermeerdering met 16,1 % t.o.v. het vorige boekjaar. De aangroei van de investeringen situeert zich voornamelijk bij de rubrieken "Terreinen en gebouwen" en "Activa in aanbouw en vooruitbetalingen" (355 miljoen BEF meer dan tijdens het boekjaar 1999).

In het boekjaar 2000 werden meer dan 50 % van de investeringsmiddelen aangewend voor investeringen in onroerende goederen. De rubriek Installaties, machines en uitrusting slopte een kwart van het investeringsbudget op.

De hogescholen financierden tijdens het boekjaar 2000 het grootste deel van hun investeringen met eigen middelen (57 %) en met kapitaalsubsidies (22,3 %). Toch werd er voor 17,2 % van de middelen beroep gedaan op vreemd vermogen (leningen).

Het balanstotaal groeide tijdens het boekjaar 2000 van 18,5 miljard BEF naar 20,9 miljard BEF. Zowel de vaste activa als de vlottende activa leverden een bijdrage tot deze groei. De vaste activa groeiden tijdens het boekjaar 2000 met 15,3 %, de geconsolideerde vlottende activa met 11,7 %.

De vaste activa groeiden in de periode 1996 – 2000 met 94,3 %. Binnen de vaste activa was de relatieve aangroei het sterkst bij de Immateriële vaste activa. In absolute bedragen werd de aangroei bijna volledig gerealiseerd op de rubriek Materiële vaste activa. De jaarlijkse aangroei van de vaste activa wijst erop dat de uitgevoerde investeringen telkens groter zijn dan de jaarlijkse afschrijvingen en waardeverminderingen.

De groei van de passiva in de jaarrekening 2000 kwam tot stand door een toename van het eigen en vreemd vermogen. De toename van het eigen vermogen is zowel in absolute termen als in tempo groter dan de mutatie bij de schulden.

Het geconsolideerde balansvermogen groeide in de periode 1996-2000 met 10,3 miljard BEF. In absolute bedragen kwam de groei voornamelijk van het eigen vermogen (+ 7,6 miljard BEF).

In relatieve termen kende de passiefrubriek "Voorzieningen" het grootste groeitempo (+ 584,2 %). Het verplicht aanleggen van voorzieningen in het kader van het TBS 55+ stelsel, of het opbouwen van voorzieningen voor groot onderhoud en herstellingen en voorzieningen voor overige risico's (voor loonregularisaties of voor juridische geschillen) liggen aan de basis van deze toename.

De structuuranalyse van de passiva toont enkele belangrijke verschuivingen. Tijdens de periode 1996-2000 groeide het aandeel van het Eigen vermogen van 34,8 % naar 53,8 % van het balanstotaal. Ook het aandeel van de Voorzieningen kende in die periode een groei.

De horizontale analyse bracht tot uiting dat de geconsolideerde schuldmassa op 5 jaar tijd groeide met 1,7 miljard BEF. De verticale analyse toont evenwel dat het aandeel van de schulden in het balanstotaal jaarlijks daalt.

Voor het boekjaar 2000 bedraagt de geconsolideerde netto-cashflow 581 995 (000) BEF. Hierdoor verbetert de globale liquiditeitspositie van de hogescholen.

In de periode 1996-2000 groeide de geconsolideerde cashflow van het boekjaar van 1,7 miljard BEF naar 2,5 miljard BEF. De aangroei was hoofdzakelijk het resultaat van de toename van de niet-kaskosten (afschrijvingen en voorzieningen).

Bovenstaande evoluties resulteren in een jaarlijks wisselend bedrag voor de netto-cashflow. De geconsolideerde netto-cashflow blijft over de gehele periode 1996–2000 positief. De situatie in de individuele hogescholen is nochtans niet overal even gunstig, in 8 hogescholen is de netto-cashflow in 2000 negatief.

De geconsolideerde netto-werkingsmiddelen van de 27 hogescholen bedragen voor het boekjaar 2000 ongeveer 7 miljard BEF. Dit betekent dat de globale hogeschoolsector een stevige liquiditeitspositie heeft. De ratio wijst voor de periode 1996-2000 op een gunstige evolutie. In 1996 waren er nog 2 hogescholen met negatieve netto-werkingsmiddelen. In het boekjaar 2000 realiseerden alle hogescholen positieve netto-werkingsmiddelen. T.o.v. het boekjaar 1999 is de liquiditeitspositie in 21 hogescholen verbeterd, 6 hogescholen ondergingen een daling van de netto-werkingsmiddelen.

De gunstige liquiditeitspositie berekend op basis van de geconsolideerde jaarrekeningen wordt bevestigd door de waarde van de quick ratio. Deze ratio evolueerde van 3,86 in 1996 naar 6,39 in de jaarrekening 2000. De range tussen de laagste en hoogste waarde illustreert duidelijk dat de liquiditeitspositie in de individuele hogescholen sterk kan verschillen. Deze ratio geeft, in vergelijking met de gegevens van het vorige boekjaar, voor 17 hogescholen een verbetering. Bij 10 hogescholen werd er een minder gunstige evolutie vastgesteld, toch heeft geen enkele hogeschool een quick ratio kleiner dan één.

Het aandeel van het eigen vermogen in het balanstotaal groeit. Dit resulteert in een daling van de mate waarin de hogescholen afhankelijk zijn van vreemd vermogen. In het boekjaar 2000 financiert de globale hogeschoolsector ongeveer 53,8 % met eigen vermogen. De sector is voor 46,2 % van de middelen afhankelijk van vreemd vermogen.

In het boekjaar 2000 stelt men voor het eerst vast dat alle hogescholen een positief eigen vermogen hebben. In 1996 waren er 22 hogescholen met een eigen vermogen kleiner dan het vreemd vermogen. In het boekjaar 2000 heeft 70 % van de hogescholen een eigen vermogen dat groter is dan het vreemd vermogen. De graad van financiële onafhankelijkheid evolueerde tijdens het boekjaar 2000 gunstig in 16 hogescholen.

De algemene schuldgraad toont dezelfde gunstige evolutie als de graad van de financiële (on)afhankelijkheid, nl. een verbetering van de solvabiliteitspositie in 16 hogescholen. In het boekjaar 2000 hebben reeds 19 hogescholen een algemene schuldgraad kleiner dan 1.

De totale personeelsformatie voor het boekjaar 2000 telt 9 349,78 voltijdse eenheden (VTE's). In 2000 behoorden 23,5 % van de personeelsleden tot het ATP tegenover 76,5 % tot het OP. In 1997 bedroeg dit respectievelijk 19,6 % en 80,4 %.

Sinds het boekjaar 1997 is er een jaarlijkse toename van de totale tewerkstelling in de hogescholen (toename t.o.v. 1997 bedraagt 2,6 %). Deze groei is evenwel toe te schrijven aan de toename van het aantal ATP'ers. Meer zelfs het aantal OP'ers blijft jaarlijks licht dalen, hoewel de dalende tendens vertraagde in het boekjaar 2000. T.o.v. het boekjaar 1997 is de OP-formatie met 2,7 % gedaald. Het aantal ATP'ers daarentegen steeg in diezelfde periode – hoewel voor het boekjaar 2000 een groeivertraging wordt vastgesteld – met 24,8 %.

Het aantal vastbenoemde personeelsleden mocht in 2000 (art. 231 van het hogescholendecreet) niet meer dan 64 % van het totaal aantal OP-leden bedragen. Tijdens het boekjaar 2000 bedroeg het geconsolideerd percentage 69,23 % en realiseerden 5 hogescholen een benoemingspercentage lager dan 64 %.

De 80-20 norm vertoont een daling t.o.v. het vorige boekjaar. Deze daling was het resultaat van een tragere groei van de gecorrigeerde totale bezoldigingskosten (teller) in vergelijking met de groei van de werkingsuitkeringen (noemer). Alle hogescholen realiseren een 80-20 norm die lager ligt dan de 85 % grens (= maximaal 5 % afwijking in plus boven de 80 % norm). In 5 hogescholen lag in 2000 deze norm beneden de ondergrens van 75 % (= afwijking in min van de 80 % norm).

Het aanleveren en het bijhouden van sociale documenten

1 Een sociale balans¹

Door de federale regering werd in het najaar van 1995 een meerjarenplan voor werkgelegenheid geconcipeerd met de bedoeling de stijgende werkloosheid op termijn drastisch in te perken. Hiertoe werden een hele rits tewerkstellingsbevorderende maatregelen uitgewerkt.

Teneinde het effect van deze maatregelen op het bedrijfsleven te kunnen meten, en een inzicht te verwerven in de mogelijke belemmeringen in de evolutie van de werkgelegenheid – zodat men deze desgevallend kon wegwerken – wilde men een hanteerbaar meetinstrument uitwerken.

Met die optiek voor ogen werden de bedrijven verplicht voortaan in een zogenaamde “sociale balans” verslag uit te brengen over de ontwikkelingen in hun bedrijf ten aanzien van de werkgelegenheid, hun inspanningen inzake opleiding en vorming van het personeel, en de effecten van de verschillende tewerkstellingsbevorderende maatregelen in hun eigen bedrijf.

De basisprincipes die tot dat alles moesten leiden werden vastgelegd in de Wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid (B.S., 30 december 1995, derde uitgave).

De verplichting om een sociale balans op te stellen, geldt voor “elke onderneming die bij Wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen onderworpen is aan de publicatieverplichting”. Met dien verstande dat de verplichting bij in Ministerraad overlegd Koninklijk Besluit onder bepaalde voorwaarden kan worden uitgebreid tot “andere rechtspersonen”.

De sociale balans dient tegelijk met de jaarrekening te worden opgesteld en moet een uitgebreide reeks gegevens over het personeelsbeleid in het bedrijf bevatten. Ze maakt integraal deel uit van de jaarrekening en wordt opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening.

De modaliteiten (o.a. inhoud en voorstelling van de sociale balans, controlemodaliteiten, modaliteiten en voorwaarden van publicatie, enz.) werden vastgelegd bij Koninklijk Besluit van 4 augustus 1996 betreffende de sociale balans (B.S. 30 augustus 1996).

Hoofdstuk X van voormeld K.B. handelt over de sociale balans van andere privaatrechtelijke rechtspersonen. Art. 17, 1° lid stelt: “*Voor zover zij daartoe niet reeds verplicht zijn op grond van een andere wettelijke of verordenende bepaling, stellen de privaatrechtelijke rechtspersonen met ten minste twintig werknemers, jaarlijks een sociale balans op waarin de vermeldingen zijn opgenomen bepaald in hoofdstuk I, afdeling 4 of in hoofdstuk II, afdeling 4 van de bijlage bij het Koninklijk Besluit van 8 oktober 1976 op de jaarrekening van de ondernemingen, weergegeven volgens het schema van de sociale balans dat zich bevindt in het door de Nationale Bank van België met toepassing van artikel 9, § 4 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 op de openbaarmaking van akten en stukken*”

---

¹ Deze tekst werd overgenomen uit het verslag aan de Vlaamse regering over de werking van de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap in 1998 – Verslag commissaris-coördinator.

van vennootschappen en ondernemingen, ontworpen standaardformulier “Volledig schema” of “Verkort schema”.

Daar waar initieel enige twijfel bestond over de vraag of voormeld artikel eveneens sloeg op onderwijs VZW's, wordt in het Bulletin van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen, nummer 39 van april 1997, bij de toelichting op het hoofdstuk X van het K.B. betreffende de sociale balans, deze twijfel uitdrukkelijk weggenomen. Voormelde Commissie verduidelijkt dat onder de categorie “De ondernemingen die hun sociale balans aan de Nationale Bank van België moeten bezorgen zonder openbaarmaking”, privaatrechtelijke rechtspersonen vallen die **tegelijk** aan de volgende voorwaarden voldoen:

- a. Niet behoren tot de voormelde categorieën
- b. Een rechtspersoon zijn die onderworpen is aan het privaatrecht, wat dus de publiekrechtelijke rechtspersonen uitsluit; het gaat onder meer om:
  - De verenigingen zonder winstoogmerk die niet onder het publiek recht vallen, **inclusief de instellingen van het vrij onderwijs**
  - ...
- c. Jaarlijks gemiddeld ten minste 100 werknemers tewerkstellen, berekend overeenkomstig artikel 12, § 1 van het KB van 12 september 1983 tot uitvoering van de Boekhoudwet. Vanaf het boekjaar dat begint van 31 december 1997 wordt die drempel verlaagd tot 20 werknemers.

Ook het IBR (Instituut voor Bedrijfsrevisoren) bevestigt in een interne nota de stelling dat – zonder enig onderscheid – alle VZW's in het onderwijs verplicht zijn een sociale balans neer te leggen bij de Nationale Bank.

Het is duidelijk dat artikel 17 van het KB betreffende de sociale balans voornamelijk bedoeld werd om de grote groep VZW's – de non-profit sector of de social-profit sector dus – ook onder het toepassingsgebied van de nieuwe reglementering te brengen.

Conform artikel 20 van het KB leggen deze VZW's jaarlijks binnen zeven maanden na afsluiting van hun boekjaar, zonder kosten een document neer bij de Nationale Bank van België met de vermeldingen en in de vorm bepaald door de artikelen 9, 16 en 17 van dit besluit. Dit laatste gebeurde in Vlaanderen tot op heden voor geen enkele vrije onderwijsinstelling, in casu vrij gesubsidieerde hogeschool.

De sociale balans dient tevens – overeenkomstig artikel 19 van het K.B. van 4 augustus 1996 – te worden medegedeeld aan de ondernemingsraad (in geval van de hogescholen aan het hogeschoolonderhandelingscomité).

Aangezien de jaarrekening van de hogescholen onderworpen is aan de revisorale controle, zijn de bedrijfsrevisoren uiteraard ook bevoegd om de sociale balans te controleren.

Hoewel de regelgeving duidelijk is, werden vorig jaar bij de goedkeuring van de jaarrekeningen, door de commissarissen van de Vlaamse regering bij de hogescholen, geen beroepen ingesteld m.b.t. de niet-naleving door de vrije hogescholen van het K.B. van 4 augustus 1996. Wel werd, na overleg binnen het college van regeringscommissarissen bij de hogescholen, de minister van onderwijs door de commissaris-coördinator geïnformeerd over de problematiek.

Het uitwerken van een sociale balans zal voor de vrij gesubsidieerde hogescholen ongetwijfeld een hoop bijkomende administratieve formaliteiten meebrengen. Dit geldt overigens evenzeer voor twee universitaire instellingen met vzw-structuur en voor alle vrij gesubsidieerde scholen (met vzw-structuur) uit het secundair en het basisonderwijs die beantwoorden aan bovenvermelde voorwaarden.

Vraag is of de wetgever – de ongetwijfeld terechte stelling van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen ten spijt – expliciet ook het onderwijs beoogde toen hij de privaatrechtelijke rechtspersonen via hoofdstuk X van het KB van 4 augustus onderwierp aan de verplichting tot het neerleggen van een sociale balans. Immers de Wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid beoogde in ieder geval niet de werkloosheid in het onderwijs in te perken. De tewerkstellingsbevorderende maatregelen waren niet gericht op het onderwijs. Immers het onderwijs voorziet in een eigen, aan decretale beperkingen onderworpen, personeelskader. Zo worden wat de hogescholen betreft, met betrekking tot het aantal en de aard van de toe te wijzen ambten, via het hogescholendecreet aan de hogeschoolbesturen bepaalde niet te overschrijden personeelsomkaderingspercentages opgelegd en werd de zogenaamde 80/20-ratio – die aangeeft hoeveel procent van de werkingsuitkeringen aan lonen, betaald via het Departement Onderwijs, mag worden gespendeerd – ingevoerd.

Het zou in ieder geval onlogisch zijn mocht de verplichting tot het neerleggen van een sociale balans, enkel worden opgelegd aan de vrij gesubsidieerde hogescholen en niet aan de officieel gesubsidieerde (provinciale hogescholen) en aan de Vlaamse autonome hogescholen. Dit zou immers betekenen dat voor deze laatste twee, het soort informatie betreffende het personeel en de personeelsevolutie wat de (federale) overheid wenst te vernemen, irrelevant zou zijn. Dit kan zeker niet de bedoeling zijn geweest, temeer daar het personeelsstatuut en de bovenvermelde personeelsratio's van toepassing zijn voor alle hogescholen.

De waarheid is wellicht dat de overheid het onderwijs niet in gedachte had toen de regelgeving werd uitgebreid tot alle vzw's. In ieder geval is het niet opportuun aan het ene type hogescholen een zware bijkomende administratieve verplichting op te leggen en dit niet tegelijk ook op te leggen aan de beide andere types hogescholen.

Ten aanzien van het bekendmaken aan de overheid van het personeelsbeleid zoals door de hogescholen gevoerd, bestaan er momenteel twee delen in de rapportering:

- ♦ Wat de rapportering betreft van de personeelsformatie, gebeurt deze momenteel – zij het op een niet-optimale wijze – via de daartoe voorziene bijlagen I tot III bij het Besluit van de Vlaamse regering van 15 november 1995 betreffende de begroting en de personeelsformatie voor de hogescholen en de vzw's sociale voorzieningen in de Vlaamse Gemeenschap (B.S. van 8 maart 1996). Deze huidige wijze van rapporteren, die een afgeleide is van de formatiedocumenten zoals die reeds langer worden gehanteerd door de universiteiten, is niet alleen weinig transparant en voor interpretatie vatbaar, ze is bovendien ook te onvolledig om een alternatief te bieden voor een sociale balans.

Via het commissariaat van de Vlaamse regering bij de hogescholen wordt daarom reeds enkele jaren aan de hogescholen, onder de vorm van een aantal aanbevelingen bij het opmaken van de jaarrekening, gevraagd om een aantal relevante personeelsratio's mee te delen.

- ♦ In bijlage IV van het hierboven geciteerde BVR rapporteert de hogeschool over de loonkosten. Deze bijlage wordt op verzoek van de regeringscommissarissen aangevuld met enkele bijkomende detailbedragen. Ook bij dit onderdeel voegt de hogeschool een ratio-analyse. Deze ratio's moeten het mede mogelijk maken vast te stellen hoe in de loop van de jaren de hogeschool – rekening houdend met haar financiële mogelijkheden en in overeenstemming met de decretale bepalingen terzake – een personeelsbeleid weet te voeren.

Noch de rapportering van de personeelsformatie, noch het verstrekken van een aantal personeelsgegevens (ratio's) naar aanleiding van de goedkeuring van de jaarrekening geven evenwel een voldoende sluitend beeld van de personeelssituatie in de hogescholen. Toch is het, rekening houdend met het hogescholendecreet en de specificiteit van de personeelsproblematiek in het onderwijs, niet wenselijk om een sociale balans, zoals bedoeld in het KB van 4 augustus 1996, aan de hogescholen (onderwijs vzw's in het algemeen) op te leggen. Dit standpunt wordt met zoveel woorden ook gedeeld door het IBR.

Indien men de hogescholen – ongeacht het type – toch zou verplichten tot een grondige rapportering van het personeelsbeleid en de personeelsevolutie, dan bestaan daartoe twee alternatieven: ofwel wordt aan de hogescholen een aangepaste sociale balans opgelegd, ofwel wordt in het KB van 4 augustus 1996 duidelijk gestipuleerd dat de bepalingen onder hoofdstuk X niet van toepassing zijn voor het onderwijs.

- ♦ **Alternatief 1:**

Indien de Vlaamse regering zou besluiten om voor de hogescholen (dus het vrij gesubsidieerd onderwijs in zijn totaliteit) een BVR m.b.t. de sociale balans uit te vaardigen of het luik van de sociale balans te incorporeren in het BVR van 15 november 1995 betreffende de beleidsboekhouding, de jaarrekening en het rekeningenstelsel voor de hogescholen en de vzw's sociale voorzieningen, dan kan dit enkel indien gelijktijdig het KB van 4 augustus 1996 wordt aangepast, derwijze dat daarin melding wordt gemaakt van het feit dat aan onderwijsinstellingen een aangepaste sociale balans kan worden opgelegd. M.a.w. in dat geval dient de Vlaamse regering een initiatief te nemen naar het federale niveau (ministerie van economische zaken en ministerie van tewerkstelling en arbeid) om gezamenlijk een passende oplossing uit te werken.

- ♦ **Alternatief 2:**

De absolute voorkeur dient evenwel te gaan naar het buiten werking stellen voor het vrij gesubsidieerd onderwijs van het KB van 4 augustus 1996. Wel is het geraadzaam werk te maken van aangepaste en naar relevante informatie peilende documenten m.b.t. de personeelsformatie en het personeelsbeleid in **alle** hogescholen. Deze informatie dient tegelijk met de jaarrekening te worden opgesteld (ze vormt er immers een onderdeel van via de verplichte opname in de toelichting) en via de regeringscommissarissen aan de Vlaamse regering voor goedkeuring te worden bezorgd. Tenslotte is de daarin vermelde informatie vooral en eigenlijk uitsluitend van belang voor de Vlaamse overheid en voor het hogeschoolbestuur zelf.

Rekening houdend met de nood aan convergentie tussen de hogeschool- en de universitaire regelgeving, ware het bovendien logisch en zelfs uitermate gewenst voor de overheid en de instellingen zelf die meer en meer aan benchmarking doen, om een uniforme procedure aan het ganse hoger onderwijs op te leggen.

2 Andere sociale documenten²

Het Koninklijk Besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten, legt iedere werkgever de verplichting op tot het bijhouden van het **personeelsregister**, de **individuele rekening**, het **aanwezigheidsregister**, de **sociale identiteitskaart** en de **overeenkomst voor de tewerkstelling van studenten**.

Deze sociale documenten dienen niet te worden opgesteld voor de aan een statuut onderworpen werknemers van de Vlaamse autonome hogescholen en de provinciale hogescholen³. De toepassing van deze wettelijke bepalingen is dus – wat het hogescholenonderwijs betreft – opnieuw beperkt tot de vrije gesubsidieerde instellingen.

Voor het bijhouden en het bewaren van de sociale documenten gelden specifieke regels. Onder het bijhouden in de zin van het bovenvermeld KB wordt verstaan: het inschrijven van de vermeldingen in de sociale documenten en het opbergen ervan buiten de periode van bewaren, met aangifte op het document van eventueel gebruikte afkortingen en codes. Het bewaren van sociale documenten wordt als volgt gedefinieerd: “*Het opbergen ervan tijdens een bepaalde periode na afloop van de periode van het bijhouden*”.

Het ‘Koninklijk Besluit van 8 augustus 1980 tot uitvoering van het Koninklijk Besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten’, bepaalt de inhoud van de sociale documenten, hun vorm, het tijdstip waarop zij moeten worden opgemaakt en aangevuld, het tijdperk gedurende hetwelk zij dienen te worden bewaard, ...

In het personeelsregister worden voor iedere werknemer, naast een aantal identiteitsgegevens van de werkgever en de werknemer, ook de aanvangsdatum van de tewerkstelling en eventueel de datum waarop de tewerkstelling werd beëindigd, vermeld.

Op de individuele rekening worden de identiteitsgegevens van werknemer en werkgever opgenomen. Daarnaast worden aan de werkgever gegevens opgevraagd betreffende de inschrijving bij een sociale zekerheidskas, kinderbijslagfonds, verzekeringspolissen, de aansluiting bij een sociaal secretariaat, de periode waarin de arbeidsactiviteit heeft plaatsgevonden en de eraan verbonden loonbestanddelen.

Voor wat betreft de werknemers wordt onder meer de kennisgeving verlangd van het nummer van de individuele pensioenrekening bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, de juridische aard van de arbeidsovereenkomst, de uit te oefenen functie, de beroepskwalificatie van de werknemer en het aantal personen dat hij/zij fiscaal ten laste heeft.

Deze verplichtingen, die hier slechts summier worden opgesomd, resulteren in een niet onaanzienlijke bijkomende belasting indien de vrije onderwijsinstellingen hieraan invulling zouden geven. Zeer waarschijnlijk heeft de federale regering bij het uitwerken van dit besluit ook hier de vrije onderwijsinstellingen en evenmin de vzw's sociale voorzieningen voor ogen gehad.

---

² Deze tekst werd gepubliceerd in het verslag van het commissariaat van de Vlaamse regering m.b.t. de personeelsproblematiek van de vzw's SOVO (december 2001).

³ Koninklijk besluit nr. 5 van 23 okt. 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten, art. 3.

Dat momenteel de vrij gesubsidieerde hogescholen en de vzw's sovo inzake voormelde elementen de regelgeving – te goeder trouw weliswaar – niet naleven, vindt bevestiging in het advies⁴ dat op vraag van het commissariaat door het 'Vlaams Studie- en Documentatiecentrum voor vzw's' met betrekking tot deze problematiek werd uitgebracht en dat eindigt met de stelling: *“Bijgevolg zijn de vzw's sociale voorzieningen onderworpen aan de verplichting om sociale documenten bij te houden”*.

Om duidelijkheid te scheppen inzake de toepassingsfeer van het KB betreffende de sociale documenten, acht het commissariaat het aangewezen dat – met het oog op eenduidigheid – de regelgever (in dit geval de federale regelgever) de werkgevers die niet onderworpen zijn aan de regelgeving hetzij aanwijst, hetzij in de regelgeving criteria opneemt die toelaten werkgevers die aan de regelgeving onderworpen zijn duidelijk te onderscheiden van deze die daaraan niet worden onderworpen. Er is m.a.w. nood aan een initiatief dat leidt tot een oplossing voor het huidige probleem.

---

⁴ Advies d.d. 6 november 2001 van mevrouw Sabien Dewulf, juriste en diensthoofd administratie van het Vlaams Studie- en Documentatiecentrum voor vzw's mbt de verplichting inzake het bijhouden van sociale documenten.